اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

شنبه
• ۲ اسفند ۱۳۹۹
• ۸ رجب ۱۴۴۲
• ۲۰ فوریه ۲۰۲۱

• سال سی‌ویکم دوره جدید شماره ۱۷۳۵ • پیاپی ۳۰۵۳ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۲۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

سرمقاله

بلای مهندسی بر مدیریت کشور ۲

مهندسی و توسعه صنعتی ۴

یادداشت‌های امروز

زودرنجی نسل جوان و افزایش مهاجرت نخبگان ۱۰

شفافیت اقتصادی و تصدی‌گری دولت ۴

گفت‌وگو

مهاجرت نخبگان، کشور را بی‌آینده می‌کند ۳

سرمایه واقعی یک کشور سرمایه انسانی است ۱۰

پرونده

در آستانه روز مهندسی، چالش‌های بکارگیری نیروی متخصص بررسی شد

مهندسی افسوس

رانت اجازه استفاده از توان مهندسان را نمی‌دهد ۴
جای خالی مهندسان و اداره سنتی معادن ۵
دانش سیگنال‌ساز توسعه صنعتی ۶
چه کسی صلاحیت دارد؟ ۷
نیاز به صادرات مهندسی‌شده داریم ۸
الزامی گریزناپذیر ۱۱
کاستی‌های آموزشی در مهندسی معدن را جدی بگیریم ۱۲
«توزیع محوری» مبنای تربیت مهندسی ۱۳
جایگاه مهندسی مالی در نظام بانکی کجاست ۱۴

طرح: آیدا فریدی

سر مقاله

بلای مهندسی بر مدیریت کشور

ناصر بزرگمهر / مدیر مسئول
management@smtnews.ir
به‌نام او که هر چه بخواهد همان می‌شود

مهندس کیست؟ مهندسی چیست؟

مهندس در معنای لغوی، به کسی گفته می‌شود که علم هندسه را خوب بداند، اما در کل، مهندس (Engineer) در اکثر کتاب‌های مرجع جهان به کسی که راه‌حل مشکل (Problem Solving) را خوب بداند گفته شده است.

به‌عبارت دیگر، مهندس کسی است که برای هر مشکلی بهترین راه‌حل را پیدا می‌کند.

این موضوع ممکن است شامل جنبه‌های کیفی، کمی، فیزیکی و حتی گاهی گسترده‌تر اقتصادی، اجتماعی و... هم باشد.

در یک تحقیق ۷ ویژگی را برای یک مهندس ارائه کرده‌اند:

۱. تحقیق (Research) علمی، فنی و صنعتی به‌منظور کشف راه‌حل‌های تازه و سودمند.

۲. توسعه (Development) فنی به‌منظور اعمال دستاوردهای تحقیقات موجود برای غلبه بر یک مشکل یا بهبود کمی و کیفی سیستم و ابزار.

۳. طراحی (Design) یک یا چند ساختار، سیستم یا ابزار با بهره‌گیری از مدل‌های مهندسی، روش‌ها، نیازهای کنونی و شرایط خاص.

۴. ساخت (Construction) که براساس آن مهندس وظیفه دارد. ضمن آماده‌سازی فضا و محیط تولید، رویه ساخت، کیفیت محصول یا احداث بنا- سازه، هزینه تمام‌شده و نحوه سازماندهی منابع و تجهیزات را مشخص کند.

۵. تولید (Production) محصول یا سیستم که شامل برنامه‌ریزی و زمان‌بندی کار (Planning)، انتخاب و مشخص کردن ترتیب فرآیندها، ابزارها، مواد اولیه، چیدمان (layout)، عناصر و اجزای سیستم نهایی (Components)، آزمایش، بازرسی و عیب‌یابی محصول است.

۶. به‌کاراندازی و بهره‌برداری (Operation) از یک سیستم یا محصول که ممکن است توسط کسان دیگری تولید شده باشد. این مهارت شامل آشنایی با کنترل‌های مکانیکی، الکترونیکی یا نرم‌افزاری ابزار و سیستم، تامین نیرو و انرژی لازم برای به‌کار افتادن آن حمل‌ونقل، ارتباطات و جنبه‌های اقتصادی است.

۷. مدیریت (Management) ابزارها و سیستم‌ها با تحلیل وضعیت گذشته و حال پروژه‌های اجرایی، تجهیزات و دستگاه‌ها، پیش‌بینی وضعیت آینده آنها و سازماندهی منابع مالی، انسانی و اطلاعاتی موجود برای کسب نتایج بهتر در آینده.

اما به‌نظر می‌رسد علاوه بر موارد هفت‌گانه فوق باید اخلاق مهندسی، وجدان بیدار فردی، پایبندی به موازین علمی و عرفی، آیین‌نامه‌ها و استانداردها، رعایت اصول در روابط متقابل و همچنین روحیه همکاری و کار جمعی و ده‌ها نکته اخلاقی و مرتبط با علوم انسانی و مدیریت را بر تعریف‌های کلاسیک مهندسی اضافه کرد.

البته یک شوخی هم وجود دارد که می‌گویند، پزشکان قادرند اشتباهات خود را دفن کنند و کسی متوجه نشود، اما اشتباهات مهندسی قابل پنهان کردن نیست. وقتی ساختمانی فرو می‌ریزد، وقتی پلی شکسته می‌شود، وقتی اتومبیلی آتش می‌گیرد، وقتی هواپیمایی سقوط می‌کند، وقتی تایتانیکی غرق می‌شود، همه و همه نشانه‌های ضعف مهندسی است و همه جهان آن را می‌بینند. پنهان کردن و دفن کردن خطاهای مهندسی کاری سخت و غیرممکن است. خطاهای مهندسی مثل علوم انسانی یا علوم اجتماعی با اکثریت انسان‌ها سروکار دارد و قابل چشم پوشی نیست و جامعه درگیر با آن معمولا از یک نفر بیشتر و جمعی است.

تلاش مهندسان و پزشکان در همه جوامع در راستای رشد و توسعه بر کسی پوشیده نیست، اما نکته‌ای در مدیریت وجود دارد که به‌نظر می‌رسد سال‌های زیادی است که از آن غفلت شده است.

سال‌های ابتدایی انقلاب، به چه دلیل، نمی‌دانم، اما مدیریت اجرایی کشور به‌جای آنکه در اختیار مدیران تحصیلکرده رشته مدیریت و اقتصاد و دانشمندان رشته‌های علوم انسانی و علوم اجتماعی و سیاست قرار گیرد، به‌دست روحانیون و مهندسان افتاد.

مهندسان مختلف از رشته‌های ساختمان و برق و نفت و پتروشیمی و عمران و صنایع دیگر و چند پزشک اطفال و عمومی و زنان که مسئولیت‌شان هیچ ارتباطی به تخصص‌شان نداشت، در رأس وزارتخانه‌های گوناگون قرار گرفتند.

تعهد و تخصص‌های غیرمرتبط با زور ارتباطات فردی باعث شد این افراد بیش از ۴ دهه بر رأس وزارتخانه‌های مختلف کشور حضوری دامنگیر و مداوم داشته باشند که با نوع مدیریت کلان در دنیا کاملا متفاوت است.

رشته‌های تحصیلی علوم انسانی و علوم اجتماعی و دانش‌های تخصصی علوم سیاسی، اقتصاد و بانکداری، مدیریت و منابع انسانی، روزنامه‌نگاری و روابط‌عمومی و حتی محیط‌زیست و تاریخ و جغرافیا بیشترین تعداد تحصیلکرده‌های جهان را در حوزه مدیریت جهانی در اختیار دارند.

در دنیای امروز از متخصص علوم مهندسی و پزشکی و هنری و امثالهم در رشته‌های خودشان بهره‌برداری می‌کنند. به یک فیلمساز خوب باید امکانات ساخت فیلم داد تا بتواند با هنر خود، آثار ماندگار خلق کند. هرگز یک فیلمساز خوب را در رأس سازمان اداری سینما قرار نمی‌دهند؛ مدیریت سینما به مجموعه‌ای از دانش‌های گوناگون نیاز دارد.

برای اداره یک بیمارستان، نباید یک جراح متخصص را از اتاق عمل دور کرد، باید مجهزترین اتاق‌های عمل را در اختیار این پزشک قرار داد تا بتواند جان انسان‌های مختلف را نجات دهد. مدیریت بیمارستان مجموعه‌ای از دانش پزشکی، پرستاری، حسابداری، نظافت، آشپزی، روابط‌عمومی و ده‌ها موضوع دیگر را می‌طلبد، به همین دلیل، امروز رشته‌های مدیریت بیمارستانی یا مدیریت هتلداری در دنیا باب شده و تا دکتری هم ادامه دارد.

اداره یک شرکت هوایی نیاز به خلبان ماهر ندارد، به مدیریت نیاز دارد. یک غواص خوب نمی‌تواند رئیس کشتیرانی باشد. معلم خوب را باید به کلاس درس فرستاد تا تدریس کند، نه آنکه استاد درجه یک را به ریاست منصوب و سرش را به کارتابل و امضای نامه‌های اداری و رتق و فتق امور مشغول کنیم.

تصور کنید اگر ادیسون و گراهام بل و پاستور و دهخدا و حافظ و سعدی و فردوسی و کیارستمی را به مسئولیت وزارت نیرو و شرکت مخابرات و بیمارستان فلان و دانشگاه و وزارت آموزش و پرورش و مدرسه تیزهوشان و وزارت ارشاد و معاونت سینمایی و امثال آن منصوب می‌کردیم، امروز نه از اختراع برق و تلفن خبری بود و نه میکروب کشف شده بود و نه از دیوان حافظ و گلستان و بوستان و شاهنامه خبری بود و نه لغتنامه دهخدا داشتیم و نه می‌دانستیم خانه دوست کجاست؟

هر کسی را باید در جایگاه خود گذاشت تا سرزمینی آباد داشت؛ اگر آقایان مهندسان متخصص دست از سر این سیاست و اقتصاد بردارند.

در آستانه روز مهندسی، چالش‌های بکارگیری نیروی متخصص بررسی شد

مهندسی افسوس

گفته می‌شود ایران در تربیت متخصصان، توجهی به بازار کار نداشته و به‌نوعی به بیراهه رفته است.

آماری هم در مجله فوربس منتشر شده که نشان می‌دهد، ایران یکی از ۳ کشوری است که بیشترین مهندسان را در خود جای داده، این در حالی است که بزرگ‌ترین جمعیت بیکاران ایران را همین تحصیلکرده‌ها تشکیل می‌دهند. آنهایی که سری در سرها دارند، همیشه در کنار کپی شناسنامه و کارت ملی، یک کپی از مدرک تحصیلی‌شان هم دارند و البته به‌دنبال شغل می‌گردند.همیشه این سوال مطرح بوده که چرا فارغ‌التحصیلان برخی رشته‌ها بیکارند؟ پاسخ برخی مسئولان و کارشناسان هم این است که «طرح آمایش آموزش عالی در ایران نهایی نشده و در حال حاضر توسعه آموزش عالی براساس تقاضای جامعه است، نه براساس آمایش.»

▣ بازار کار نیروی متخصص

همان‌طور که اشاره شد آماری در مجله فوربس منتشر شده که نشان می‌دهد، ایران یکی از ۳ کشوری است که بیشترین مهندسان را در خود جای داده است.

آمار دیگری نیز به نقل از مجمع جهانی اقتصاد منتشر شده که می‌گوید ایران در رتبه سوم پس از روسیه و امریکا قرار داشته و حتی بیشتر از ژاپن که یکی قطب‌های صنعتی دنیاست، نیروی مهندس تربیت می‌کند.در گزارش فوربس با طرح این سوال که «کدام کشورها سالانه بیشترین تعداد فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهندسی را دارند؟» آمده بیشترین تعداد فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهندسی در دنیا در دهه‌های اخیر متعلق به امریکا، ژاپن و دیگر کشورهای توسعه‌یافته بوده، در حالی که هم‌اکنون این روند تغییر کرده و تعداد زیادی از فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهندسی، تولید و ساخت‌وساز در کشورهای در حال توسعه آموزش دیده‌اند.

همچنین براساس تحقیقات انجام گرفته در مجمع جهانی اقتصاد (به‌استثنای چین و هند) کشور روسیه با آموزش دادن سالانه ۴۵۴ هزار دانشجو در رشته‌های مهندسی، تولید و ساخت‌وساز در رتبه اول، امریکا با ۲۳۷ هزار و ۸۲۶ دانشجو در هر سال در رتبه دوم و ایران با ۲۳۳ هزار و ۶۹۵ دانشجو در رتبه سوم قرار دارند. کشورهای در حال توسعه مانند اندونزی و ویتنام هم به ترتیب با ۱۴۰ هزار و ۱۰۰ هزار دانشجو در سال جزو ۱۰ کشور اول در جهان در این زمینه هستند.

▣ چرخ صنعت ایران چرا درست نمی‌چرخد

توجه کنید این آمار سالانه فارغ‌التحصیلان است، نه کل تحصیلکرده‌ها. جالب اینکه دانشگاه‌های اسم‌ورسم‌دار صنعتی ایران، شریف و امیرکبیر، در جمع ۱۰۰ دانشگاه برتر دنیا هم قرار ندارند و در حدود رده‌های ۳۰۰، وارد برترین‌های دنیا می‌شوند و بدتر هم اینکه چرخ صنعت ایران هنوز آنطور که باید نمی‌چرخد و هنوز باوجود این همه مزیت در تربیت نیروی انسانی متخصص و تحصیلکرده، اقتصاد مبتنی بر نفت است و صنعت هم وارداتی؛ هرچند پیشرفت‌هایی در تولید مقالات علمی حاصل شده که البته عمده آن در علوم پزشکی بوده، نه صنعت که به مهندسان وابسته است.

توسعه رشته‌های مهندسی در دانشگاه آزاد، در هر دوره‌ای و ظرفیت‌سازی برای جذب دانشجوی فنی، یکی از مهم‌ترین دلایل تعداد بالای تربیت مهندس در ایران است. ضمن اینکه از ورود دانشگاه پیام‌نور به تربیت مهندس و ظرفیت رشته‌های فنی-مهندسی دانشگاه‌های غیرانتفاعی هم نباید گذشت.

▣ فرار مغزها

مجموع این آمارها نشان می‌دهد سیاست بسیاری از کشورهای صنعتی دنیا همچون آلمان، بر جذب نیروی تحصیلکرده دیگر کشورهاست؛ همان چیزی که سال‌هاست در ایران به اسم فرار مغزها شناخته می‌شود و البته برای ماندن تحصیلکرده‌های نخبه، فعالیت دندان‌گیری انجام نشده است.

تنها تلاش شده دوره‌های تحصیلات تکمیلی پررونق‌تر شود. این اعداد و ارقام در حالی عنوان می‌شود که طبق آماری بدبینانه، هر سال بیش از ۱۵۰ هزار تحصیلکرده از ایران خارج می‌شوند؛ برخی برای ادامه تحصیل و بعضی هم به‌دنبال شغل و آنهایی هم که برای ادامه تحصیل می‌روند، برنمی‌گردند.

▣ کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی

در تعریف لغوی مهندس کسی است که تلاش می‌کند ساختار عملیاتی و عملی از مفهومی را ایجاد کند و در یکی از رشته‌های مهندسی آموزش دیده باشد. مهندسان از فناوری، ریاضیات و دانش برای حل مسائل کاربردی استفاده می‌کنند.انجام کار بزرگ با دستان خالی هنر مردانی است که با استفاده از ایده‌ها و طرح‌های نو، اختراع و مهندسی معکوس صنایع پیشرفته، کاهش وابستگی اقتصاد ملی به درآمدهای نفتی و در نهایت حفظ و اعتلای استقلال میهن عزیزمان را به ارمغان می‌آورند، این در حالی است که باوجود توانمندی ایران در تربیت نیروی انسانی متخصص و ظرفیت‌های جغرافیایی، استفاده درستی از این مزیت‌ها نشده و در نتیجه به‌گفته بسیاری از کارشناسان، ایران بیش از آنکه کشوری صنعتی باشد، تبدیل به کشوری مونتاژکار شده است. برخی معتقدند نبود تعادل و تطابق میزان فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با بازار کار یکی از دلایل بروز این مشکل است.

در حال حاضر، میان تعداد فرصت‌های شغلی تخصصی ایجادشده در جامعه و شمار دانش‌آموختگان تناسبی وجود ندارد و تدوین سیاست‌های مناسب هدایت تحصیلی برای سال‌های آینده ضروری به‌نظر می‌رسد. علاوه بر بازار کار، به‌نظر می‌رسد همه دانشگاه‌های کشور به همه زمینه‌ها ورود کرده‌اند و باید تجدیدنظر جدی در این زمینه صورت گیرد.

در بعدی دیگر برخی معتقدند عده‌ای از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، مهارت کافی برای ورود به بازار کار را نداشته و به همین دلیل کارفرمایان نیروهای دارای سابقه کار را جذب می‌کنند. در این بین تربیت دانشجوی دارای دانش فنی و مهارت نیز به تقویت ارتباط بین دانشگاه و صنعت برمی‌گردد. بدون شک مهندسی، نقش بی‌بدیلی در توسعه کشور داشته و دارد.

▣ سخن پایانی

۵ اسفند در تقویم رسمی کشور ایران به‌عنوان روز بزرگداشت خواجه نصیرالدین، فیلسوف، دانشمند، ریاضیدان و منجم ایرانی، روز مهندسی نام‌گذاری شده است.

در پرونده این شماره صمت به‌مناسبت روز بزرگداشت خواجه نصیرالدین طوسی و روز مهندس به جایگاه و اهمیت این مهم در اقتصاد ایران پرداخته‌ایم.

بزرگداشت روز مهندسی فرصتی است برای اندازه‌گیری اهداف تحقق‌یافته و آسیب‌شناسی عملکرد گذشته.

نقش نیروی انسانی در توسعه پایدار

برخی کارشناسان واژه‌های رشد و توسعه را به‌صورت مترادف به‌کار می‌برند، اما به‌اعتقاد اغلب کارشناسان رشد و توسعه یکی نیستند. رشد تک‌بعدی است و شامل پیشرفت در یک زمینه خاص مثلا رشد اقتصادی است اما توسعه، پیشرفت همه‌جانبه و در همه ابعاد است. هر توسعه‌ای لزوما با رشد همراه است اما هر رشدی توسعه محسوب نمی‌شود. توسعه ملی، فرآیندی همه‌جانبه است و معطوف به بهبود تمامی ابعاد زندگی مردم یک جامعه. ابعاد مختلف توسعه ملی عبارتند از توسعه اقتصادی، توسعه سیاسی، توسعه فرهنگی و توسعه اجتماعی. بالا بودن درآمد سرانه، بهبود وضعیت آموزش، ارتقای سطح بهداشت، افزایش رفاه، پیشرفت صنعتی و افزایش امید به زندگی از جمله شاخص‌های توسعه محسوب می‌شوند. بنابراین توسعه علاوه بر اینکه بهبود وضعیت تولید و درآمد را در بر دارد، شامل دگرگونی‌های اساسی در ساخت‌های نهادی، اجتماعی، اداری و همچنین دیدگاه‌های عمومی مردم است. توسعه در بسیاری از موارد، حتی عادات و رسوم و عقاید مردم را نیز در بر می‌گیرد. شادروان حسین عظیمی، اقتصاددان، توسعه را به‌معنای بازسازی جامعه براساس اندیشه‌ها و بصیرت‌های تازه می‌دانست. این اندیشه‌ها و بصیرت‌های تازه در دوران مدرن، شامل ۳ اندیشه، علم باوری، انسان باوری و آینده‌باوری است. به همین منظور باید برای نیل به توسعه، ۳ اقدام اساسی درک و هضم اندیشه‌های جدید، تشریح و تفصیل این اندیشه‌ها و ایجاد نهادهای جدید برای تحقق عملی این اندیشه‌ها صورت پذیرد.

▣ منابع انسانی و توسعه

در دهه‌های اخیر به منابع انسانی به‌عنوان عنصری هوشمند توجه شده که با مهارت و خلاقیت خود نقش اساسی در سیستم ایفا می‌کند. نیروی انسانی کارآمد در یک کشور جزو سرمایه‌های ارزشمند به‌شمار می‌آید. اساسا «سرمای دانش» از «سرمای تولید» بسیار مهم‌تر است. کشورهای در حال توسعه از سرمایه انسانی، بیش از سرمایه فیزیکی بهره دارند. براساس آمار، سرمایه انسانی، نقش اول ثروت‌آفرینی در کشورهای توسعه‌یافته را با ۶۷ درصد به خود اختصاص داده، در حالی که سهم منابع طبیعی و فیزیکی صرفا ۳۳ درصد است. این سرمایه است که می‌تواند به‌عنوان پشتوانه حرکت‌های بزرگ اجتماعی قرن بیست‌ویکم مورد استفاده قرار گیرد.

توسعه پایدار، انسان‌محور است و باتوجه به گستردگی مباحث و قابلیت‌های بسیار آن به‌سرعت به مهم‌ترین مناظره کنونی و نیز یکی از مهم‌ترین چالش‌های دهه‌های اخیر تبدیل شده است. در توسعه پایدار، انسان محور توسعه و سزاوار بهداشت، امنیت، فرهنگ، آموزش، دانش و توسعه ارتباطات و اطلاعات است.

بنابراین، دانش و دانایی ملی، رکن اصلی توسعه و نظام آموزشی و گذرگاه نیل به دانایی ملی به‌شمار می‌آید و جامعه زمانی به اهداف خود دست می‌یابد که از طریق توسعه انسانی مسیر خود را هموار کند. در واقع بنیاد زندگی جمعی انسان را «تعلیم و تربیت» تشکیل می‌دهد و ما آن‌گونه زندگی می‌کنیم که تربیت می‌شویم؛ از این رو هر تعبیری که از توسعه داشته باشیم، برای رسیدن به آن تمامی تلاش‌ها بر دوش انسان‌هایی است که باید بار این قافله را به سر منزل مقصود برسانند. از آنجایی که در دنیای معاصر، نهاد آموزش و پرورش مسئولیت تربیت نیروی انسانی در جامعه را برعهده دارد، مهم‌ترین بستر تولید و تربیت نیروی انسانی به‌شمار می‌آید. آموزش و پرورش باتوجه به نقش و شکل فراگیر امروزی آن، یکی از بنیادهایی است که با جامه عمل پوشاندن به کارکردهای تعریف شده خود، اگر نگوییم سهامدار اصلی، دست‌کم یکی از سهامداران عمده این فرآیند به حساب می‌آید.

توسعه را فرآیند تحول بنیادین باورهای فرهنگی، نهادهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به‌منظور خلق و متناسب شدن با ظرفیت‌های جدید و ارتقای کمی و کیفی قابلیت‌ها و توانایی‌های انسانی، آموزشی و اقتصادی نیز دانسته‌اند که نیل به چنین مرتبه‌ای، بیش و پیش از همه، مستلزم تحول فرهنگی و ارزشی جوامع است.

مطالعات و تجربیات بین‌المللی، جملگی مبین و مؤید این نکته است که توسعه پایدار و همه‌جانبه، الزاما باید از بستر نیروی انسانی بگذرد و پیش‌شرط توفیق، تثبیت و تداوم هرگونه توسعه و تحولی، سرمایه‌گذاری در توسعه انسانی به‌منزله رکن و هسته اصلی و محوری آن است.

احمد قلعه‌بانی، رئیس پیشین سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، در چهارمین کنفرانس منابع انسانی، بر این نکته تاکید داشت که سازمان‌های برتر به‌دنبال شکار مغزها در سراسر جهان هستند و کشف و انتخاب بهترین استعدادها را به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین محورها در حوزه کسب‌وکار بنگاه‌ها دنبال می‌کنند. به‌گفته وی براساس آمار، در کشورهای توسعه‌یافته، سرمایه انسانی، نقش اول ثروت‌آفرینی را با ۶۷ درصد به خود اختصاص داده و سهم منابع طبیعی و فیزیکی صرفا ۲۳ درصد است، در حالی‌که منابع انسانی در کشور ما با وجود جمعیت جوان و مستعد، فقط ۳۴ درصد ثروت‌آفرینی را به خود اختصاص داده است. بنابراین برای رسیدن به توسعه پایدار، باید انسان را محور توسعه تلقی کرد و بیشترین سرمایه‌گذاری روی منابع انسانی صورت گیرد؛ همان کاری که در موج جدید دستیابی به توسعه توسط برخی از کشورهای جهان سوم از جمله کره جنوبی، چین و مالزی انجام شد.

نظرگاه

ظرفیت تولید و تربیت نیروی متخصص

منصور غلامی- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری: دولت تعداد معدودی از افراد را برای بورسیه به خارج از کشور اعزام کرده است. این تعداد بورسیه حاکی از آن است که دانشگاه‌ها ظرفیت تولید و تربیت نیروی متخصص را دارند. دانش‌آموختگان ایرانی هر جای دنیا می‌روند، می‌درخشند و استاندارد آموزش کشور بالا است. هرچند نقدهایی مبنی بر اینکه دانش‌آموختگان در بخشی‌هایی مثل صنعت به‌راحتی وارد نمی‌شوند، وجود دارد، اما صنعت باید به‌روز و به دانش و فناوری جدید تجهیز شود. بخش قابل‌توجهی از جامعه، تحصیلات دانشگاهی دارد. سال‌های متمادی است ایران در زمره ۲۰ کشور مطرح دنیا قرار دارد و در ۶ سال گذشته جزو ۱۶ کشور مطرح دنیا از نظر کیفیت دانش تولیدی است. این موارد با تلاش تحصیلکردگان و مدیران ایرانی حاصل شده و ما را در دنیا سربلند کرد. حتی بسیاری از کشورها باورشان نمی‌شود ایران این جایگاه را در حوزه علم و تحقیقات دارد. با این همه باید به این نکته نیز توجه داشت که برای فعالیت در صنعت یادگیری مسائل تئوری کافی نیست و باید به کسب مهارت نیز همت گمارد.

ارتباط صنعت و دانشگاه

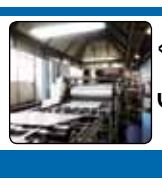

علیمردان شیبانی- عضو هیات مدیره انجمن صنایع نساجی ایران: ما نیازمند فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در تمام مقاطع هستیم و اگر این گروه دست همکاری به‌سوی صنعت دراز نکنند، شاهد تحول و پیشرفتی در واحدهای تولیدی نخواهیم بود اما باید پرسید چرا تاکنون ارتباط میان صنعت و دانشگاه چندان شکل نگرفته است؟ ما از نظر مباحث تئوریک در دانشگاه‌ها هیچ چیز کم نداریم و از نظر عملی و اجرایی عقب هستیم. وقتی فارغ‌التحصیل دانشگاه وارد محیط‌های صنعتی می‌شود، از مشاهده ماشین‌آلات و سروصدای دستگاه‌های در حال کار می‌هراسد و حق هم دارد زیرا تاکنون از نزدیک چنین تجهیزاتی را مشاهده نکرده است. باید به دانشجویان مسائلی مانند قداست محیط کارخانه آموزش داده شود تا بدانند برای فعالیت در صنعت یادگیری مسائل تئوری کافی نیست و ماشین‌آلات دارای ارزش معنوی بسیار والایی هستند.

گسترش صنعت
صمت
شنبه
۲ اسفند ۱۳۹۹
۸ رجب ۱۴۴۲
۲۰ فوریه ۲۰۲۱
شماره ۱۷۳۵
پیاپی ۳۰۵۳

رانت اجازه استفاده از توان مهندسان را نمی‌دهد

«توزیع محوری» مبنای تربیت مهندسی

جایگاه مهندسی مالی در نظام بانکی کجاست

گفت‌وگو

مهاجرت نخبگان، کشور را بی‌آینده می‌کند

مهاجرت نخبگان از دهه ۴۰ شمسی در ایران شدت بیشتری پیدا کرد. در آن زمان تعداد زیادی از دانشجویان ایرانی در خارج از کشور تحصیل می‌کردند و بسیاری از آنها پس از اتمام تحصیل به کشور بازنمی‌گشتند. برخی از این افراد به دلیل فعالیت‌های سیاسی در دوره دانشجویی خود و در کنفدراسیون جهانی دانشجویان ایرانی از این کار سر بازمی‌زدند و برخی دیگر ترجیح می‌دادند در کشورهای توسعه‌یافته به کار و زندگی خود ادامه دهند. این مسئله در سال‌های پس از انقلاب هم ادامه داشت. اگر در دهه اول انقلاب جنگ و بی‌ثباتی‌های سیاسی عامل اصلی مهاجرت در کشور بود اما پس از آن نبود امکانات کافی به مهم‌ترین دلیل تمایل به مهاجرت از کشور تبدیل شد.

مراد راهداری، عضو هیات‌علمی دانشگاه در گفت‌وگو با صمت با رد این باور که مهاجران کشور را افراد بدون علاقه به میهن معرفی می‌کنند، تاکید کرد: در کشوری که تعداد بیکاران واقعی آن به ۲۰ میلیون نفر می‌رسد نمی‌توان انگشت اتهام را به سوی مهاجران بلند کرد. این را زمانی می‌توان ادعا کرد که نرخ بیکاری ایران کمتر از ۴ درصد باشد. او معتقد است محیط‌زیست کافی برای نخبگان در کشور وجود ندارد و تصریح کرد که جاذبه کشورهای پیشرفته در مقابل سیاست‌های دافعه‌دار در ایران مهم‌ترین عامل افزایش مهاجرت هستند. متن کامل گفت‌وگو با او را در ادامه می‌خوانید.

هر انسانی برای اینکه بتواند به شکوفایی برسد نیاز به محیطی آماده دارد. تخصص هم پس از مدتی تبدیل به بخشی از هویت و ماهیت فردی می‌شود و دیگر فرد نمی‌تواند به‌راحتی از آن دست بکشد

مراد راهداری

هنگامی که بررسی‌ها نشان می‌دهد نرخ بیکاری واقعی در کشور ۲۰ میلیون نفر است، یعنی شرایط مناسب نیست

امیرعباس آذرم‌وند
editor@smtnews.ir

◉ دو نوع فرار سرمایه در ایران مطرح شده است. فرار سرمایه مادی و سرمایه انسانی، کدام‌یک آسیب‌های بیشتری برای کشور دارد؟

به طور کلی این امر مشخص است که هر دو این فرارها کشور را با مشکل مواجه می‌کند و تاثیرات منفی برای جامعه خواهد داشت اما مسلم است که فرار سرمایه انسانی خسارات به مراتب بیشتری به بار خواهد آورد چراکه انسان تنها تولیدکننده پول و ثروت‌های مادی است، خلاقیت دارد و این تخصص انسان‌ها است که زایش پول را عملی می‌کند و سبب افزایش بهره‌وری و افزایش شتاب ثروت‌افزایی می‌شود.

اکنون حتی در تعریف توسعه هم به‌شدت بر نقش انسان تاکید و گفته می‌شود توسعه امری است که به دست انسان و در خدمت بهبود شرایط زیست انسان‌ها انجام می‌شود. به این معنا این انسان است که در توسعه اقتصادی-اجتماعی محور همه چیز است و طبیعی است هرچه نیروی انسانی فعال از نظر علمی و تخصصی ضعیف‌تر باشد، هزینه سنگین‌تری برای پیشبرد امور باید بپردازیم.

حال تصور کنید جامعه هزینه ۱۲ سال تحصیل یک فرد تا گرفتن مدرک دیپلم را بپردازد. پس از آن، این فرد برای اینکه از کشور به‌عنوان نخبه و دانشگاهی برود باید حداقل لیسانس داشته باشد یعنی ۱۶ سال تحصیل او با سرمایه‌گذاری جامعه بوده است. این را باید در کنار مهد کودک و انواع آموزشگاه‌هایی که در کشور هستند محاسبه کرد تا به رقم دقیق سرمایه‌گذاری برای هر فرد برسیم.

حال وقتی این فرد متخصص مسیر خروج از کشور را در پیش می‌گیرد و دیگر کشور امکان استفاده از ظرفیت‌های او را ندارد. این خود یک خسارت بزرگ است که متاسفانه هیچ‌گاه در کشور ما به آن توجه کافی نشده است.

◉ به‌عنوان یک مدرس دانشگاه، فکر می‌کنید چرا مهاجرت نیروی متخصص از کشور شتاب می‌گیرد؟

هنگامی که فرد تخصصی پیدا می‌کند نیاز به یک محیط‌زیست برای رشد و نمو دارد. درست مانند گیاهی که برای ادامه حیات و رشد خود نیاز دارد شرایط لازم را داشته باشد تا از مزایای آن هم بشود استفاده کرد. روزنامه‌نگار و خبرنگار برای اینکه بتواند به زندگی خود ادامه دهد باید بتواند بگوید و بنویسد. این برای مهندس، دکتر و دانشمند هم صدق می‌کند.

هر انسانی برای اینکه بتواند به شکوفایی برسد نیاز به محیطی آماده دارد. تخصص هم پس از مدتی تبدیل به بخشی از هویت و ماهیت فردی می‌شود و دیگر فرد نمی‌تواند به‌راحتی از آن دست بکشد. این دست از افراد وقتی متوجه می‌شوند که در ایران امکان فعالیت نخواهند داشت یا اینکه باید از تخصص خود جدا شوند، ترجیح می‌دهند مهاجرت کنند.

◉ انگیزه مهاجرت را چه چیزهایی تشکیل می‌دهند؟

در بحث مهاجرت یک‌سری دافعه وجود دارد و یک‌سری جاذبه. دافعه‌ها اصولا در سرزمین مبدأ وجود دارند و جاذبه‌ها در سرزمین مقصد. درنتیجه هنگامی‌که بخواهیم مسئله مهاجرت را به‌درستی درک و بعد حل کنیم باید ببینیم چه چیزهایی در ایران باعث ایجاد دافعه شده که متعاقب آن بخش بزرگی از متخصصان کشور را سرزمین‌های دیگر جلب می‌کند.

جابه‌جایی جمعیتی قبل از هر چیز با امکاناتی که در کشور مقصد هست اما در مبدأ وجود ندارد، توجیه و منطقی می‌شود. به این ترتیب، اگر می‌خواهیم جلوی این روند رشد مهاجرت نیروهای نخبه و متخصص را بگیریم ابتدا باید بتوانیم زمینه‌های لازم برای حضور و رشد این نیروها در کشور را فراهم کنیم. منظور من هم از متخصص صرفا مهندسان و دانشمندان علوم نیستند بلکه هنرمندان و روزنامه‌نگاران هم می‌توانند جزو آنها محسوب می‌شوند. حال برای اینکه آنها بمانند باید بستر و محیط‌زیست لازم را فراهم کنیم. همان‌طور که یک درخت برای ادامه حیات خود نیازمند خاک، کود، آب و آفتاب است، فرد متخصص هم نیازهایی جدی دارد. باید بتواند کار کند، تولید داشته باشد و برای تولیدات او مشتریانی وجود داشته باشند تا او انگیزه لازم برای باقی ماندن را به دست آورد. بنابراین من فکر می‌کنم باید شرایط برای بروز استعداد افراد و همچنین امکان تولید ارزش افزوده برای آنها فراهم شد. در این صورت به نظر نمی‌رسد نرخ مهاجرت کنونی ادامه داشته باشد و بخش مهمی از کسانی که حاضر می‌شوند زندگی و خانواده خود را ترک و غم غربت را تحمل کنند، دیگر به این دست اقدامات نخواهند پرداخت.

به هر حال مهاجرت نخبگان بزرگ‌ترین سود را به سرزمین مقصد می‌رساند که توانسته بدون هیچ هزینه و سرمایه‌گذاری نیروهای متخصص کشورهای دیگر را جذب و در سرزمین خود امکاناتی برای آنها فراهم کند تا بتوانند پیشرفت کنند و به این ترتیب از ارزش افزوده ایجادشده این اشخاص، سرزمین مقصد نهایت بهره را می‌برد. در طرف دیگر بازنده کشور مبدأ است که منابع خود را صرف نیرویی کرده که هیچ مابه‌ازائی در سرزمین خود نخواهد داشت. از این رو، می‌توانیم بهتر هم متوجه شویم چگونه گفته می‌شود ۷۰ درصد تولید ناخالص در جهان امروز محصول دانایی است. به همین دلیل فرار سرمایه در مقابل فرار مغزها آسیبی ناچیز به حساب می‌آید زیرا پول و زمین و دیگر امکانات تنها سهمی ۳۰ درصدی از کل تولید ناخالص داخلی دارند.

◉ برخی درباره افزایش مهاجرت به کاهش حس وطن‌پرستی در میان نسل جوان اشاره می‌کنند. تا کجا می‌شود با این نظر موافق بود؟

البته ما یک ضرب‌المثل قدیمی داریم که می‌گوید مرغ همسایه غاز است. اما این را زمانی می‌توان به‌عنوان یک اصل و عامل محرک مطرح کرد که امکانات لازم برای یک زندگی شایسته در کشور وجود داشته باشد و باز هم نرخ مهاجرت زیاد باشد وگرنه این توجیه‌تراشی برای یک مشکل بزرگ ملی خواهد بود و بیان آن هم صرفا بی‌اعتمادی نسل جوان را تشدید می‌کند و مهاجرت را افزایش می‌دهد.

◉ به نظر شما اکنون شرایط زندگی در کشور چگونه است؟

هنگامی که بررسی‌ها نشان می‌دهد نرخ بیکاری واقعی در کشور ۲۰ میلیون نفر است، یعنی شرایط مناسب نیست. منظور من از نرخ بیکاری واقعی این است که افرادی که هفته‌ای یکی دو ساعت کار می‌کنند شاغل نیستند و بخش مهمی از جمعیتی که به‌عنوان جمعیت غیرفعال در نظر گرفته می‌شود را هم در خود دارد. به این ترتیب ۲۵ درصد جمعیت کشور در یافتن شغل ناکام هستند.

من به‌عنوان یک مدرس دانشگاه وقتی به آمار ۲۰ میلیون بیکار در کشور می‌رسم دیگر نمی‌توانم یک جوان را به نداشتن تعصب ملی متهم کنم چراکه بسیاری از این افراد حتی از یافتن شغل مناسب هم ناتوان هستند. من جوانی با مدرک فوق لیسانس دانشگاه امیرکبیر با معدل الف را به یک شرکت لوله‌سازی معرفی کردم. این فرد باید با حداقل دستمزد زندگی می‌کرد این در حالی است که اولا با رقم حداقل دستمزد فعلی به هیچ وجه نمی‌توان یک زندگی شایسته را اداره کرد و از سوی دیگر این رقم حداقل مزد برای نیروی تحصیلکرده نه‌تنها ناعادلانه است بلکه ستمگرانه هم هست. حال اگر این فرد از کشور برود، من چگونه می‌توانم او را بی‌تعصب به میهن بدانم؟

در مقابل کارفرمایان هم وقتی جمعیت بزرگ ۲۰ میلیون بیکار را در کشور می‌بینند می‌دانند که متقاضی شغل اگر این شغل را انتخاب نکند، کار چندانی هم نمی‌تواند انجام دهد و به همین دلیل به این روش خود ادامه می‌دهند.

◉ دولت ها تا چه اندازه می توانند شرایط را برای این افراد تسهیل کنند؟

من چندان به این باور ندارم که دولت موظف است برای همه جامعه شغل ایجاد کند. درواقع دولت صرفا باید بسترسازی‌های لازم را در اقتصاد انجام دهد تا شرایط عادلانه‌ای در اقتصاد وجود داشته باشد.

به این ترتیب فکر نمی‌کنم یک فارغ‌التحصیل یا متخصص منتظر آگهی جذب نیروی وزارتخانه‌ها بماند و بهتر است ما دانشجویانی را تربیت کنیم که به موازات ورود به بازار اشتغال بتوانند خود کارآفرینی کرده و کسب‌وکارهایی ایجاد و اداره کنند.

اما در مقابل، نباید فراموش کنیم دولت‌ها در ایران نه‌تنها اشتغالزایی کافی نداشتند بلکه در بسترسازی هم به‌شدت ناموفق عمل کردند. رویه‌ها و سیاست‌هایی که دولت‌ها در پیش گرفتند در عمل بسیاری از کارآفرینان کشور را هم به ورشکستگی کشاند. هر جهش نرخ ارز و افزایش نرخ دلار با خود اقتصاد و تولید را به‌شدت متضرر می‌کند. اما در همین مدت دولت‌ها بارها سیاست‌هایی را در پیش گرفتند که در عمل به جهش نرخ دلار و تضعیف قدرت پول ملی منجر شد.

باز به سوال قبلی شما بازمی‌گردم، هنگامی می‌توان مهاجران را به نداشتن عرق به میهن متهم کرد که شرایط کشور عادی و خوب باشد. هنگامی می‌توان چنین ادعایی کرد که نرخ بیکاری کمتر از ۴ درصد باشد.

در آن زمان نه‌تنها مهاجرت توجیه ندارند بلکه منطقی هم نیست اما اکنون چنین ادعایی را طرح کردن صرفا انداختن توپ در زمین مهاجران کشور و مقصر دانستن افرادی است که بخشی از آنها جزو سرمایه‌های کشور بودند و مجبور بودند برای یک زندگی شایسته از کشور بروند.

البته همه مهاجران ایران هم نیروهای متخصص و یکدست نیستند؛ بعضی افراد هستند که از ایران به کشورهای اروپایی مهاجرت می‌کنند و در آنجا مشاغل پیش‌پاافتاده‌ای چون صندوق‌داری را هم می‌پذیرند. به باور من، این افراد اشتباه کردند و گرچه ثبات در ایران به اندازه کشورهای اروپایی نیست اما به هر حال مشاغلی از این دست برای همه در ایران هم می‌تواند وجود داشته باشد. متاسفانه بخش مهمی از این افراد هم مهندسی یا کارشناسی رشته‌هایی را دارند که در ایران نتوانستند با تخصص خود کار پیدا کنند و به دلیل نیافتن شغلی در تخصص خود به مهاجرت دست زدند اما در غربت به مشاغل پیش‌پاافتاده هم تن می‌دهند درحالی‌که در ایران هم می‌توانستند در این مشاغل فعال باشند.

از سوی دیگر بخشی از مهاجران کشور از ابتدای انقلاب تاکنون مهاجران و پناهندگان سیاسی هستند که هوادار حزب یا سازمانی بودند که پس از غیر قانونی شدن آن، هواداران و اعضایش مجبور به ترک کشور شدند یا خبرنگارانی که به دلیل مسائل سیاسی و امنیتی دست به مهاجرت می‌زنند. طبیعی است مهاجرت این افراد دلایل دیگری دارد که بحث آن چندان اقتصادی نیست.

◉ فکر می‌کنید رفتاری که از سوی حاکمیت اعمال می‌شود چقدر موثر است؟

به سیاست‌گذاری‌های دولت در سوالات قبلی پرداختم اما برخی رفتارها هم هستند که از سوی افراد غیرمسئول انجام می‌شود که این نیز در افزایش انگیزه مهاجرت می‌تواند موثر باشد. مثلا یک خانمی در صداوسیما و در یک برنامه تلویزیونی اعلام می‌کند که هر کس نظام و سیاست‌های آن را قبول ندارد از کشور برود. او متوجه نیست تکرار این حرف چقدر نادرست است.

جدا از اینکه چنین ادعایی از سوی کسانی که هیچ مسئولیت امنیتی و سیاسی در کشور ندارند اصلا قابل توجیه نیست و از آن مهم‌تر چنین رویکردی نه با مفاهیم انسانی و نه با مفاهیم اسلامی همخوانی ندارد. متاسفانه هم این حرف بیان شد و هم پس از بیان چنین حرف ناشایستی یک معذرت‌خواهی درست و حسابی و اصولی انجام نشد. حتی به شکل درستی در رسانه‌ها به این رویکرد پرداخته نشد و آن را مورد نقد جدی قرار ندادند.

جالب این است که زمانی این حرف زده شد که یک انتخابات کم‌شور مجلس برگزار شد که مثلا در پایتخت گفته می‌شود کمتر از ۲۰ درصد مشارکت‌کننده داشت. در این شرایط یک مجری در صداوسیمای ایران به خود اجازه می‌دهد چنین برخوردی انجام دهد.

به هر حال منظور من این است که چه دولت و حاکمیت و چه دیگر عوامل در مجموع محیط‌زیست را تشکیل می‌دهند و همین محیط‌زیست و بستری که وجود دارد افزایش یا کاهش مهاجرت را ممکن می‌شود. در این میان باید توجه داشت افراد خبره نیاز به فضا و اهل قلم نیاز به نوشتن دارند. به این ترتیب، محیط‌زیست فعلی کشور شرایط و توجیه لازم را برای مهاجرت فراهم کرده است.

ابعاد این مسئله البته بسیار بزرگ است و پرداختن به همه این ابعاد در یک مصاحبه ممکن نیست. با این حال به باور من اگر افرادی قصد دارند با این مسئله برخورد کنند بهتر است به جای گرفتن انگشت اتهام به سوی قربانی و مهاجر، به ظرفیت‌های بدون استفاده توجه کنند.

گزارش تحلیلی

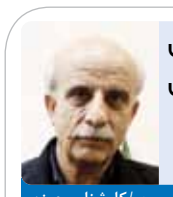
نقش نهادی نشدن علم در مهاجرت نخبگان

پدیده مهاجرت اندیشمندان، متخصصان و نخبگان به کشورهای غربی نخستین‌بار اوایل دهه ۶۰ میلادی در جهان مطرح شد و از دهه ۴۰ شمسی نیز در ایران به‌عنوان یک آسیب ظهور کرد. فرار مغزها از کشورهایی چون ایران، کره و فیلیپین بسیار قابل تامل است به گونه‌ای که در میانه دهه ۷۰ شمسی گفته می‌شد حدود ۲۵ درصد از اتباع ایرانی دارای تحصیلات عالی در کشورهای اتحادیه اروپا زندگی می‌کنند. این رقم برای کره‌ای‌ها و فیلیپینی‌ها به ترتیب ۱۵ و ۱۰ درصد برآورد شده است. همچنین ۲ دهه قبل صندوق بین‌المللی پول در گزارشی مدعی شد از کشورهای ایران، هندوستان و چین به ترتیب ۱۰۵، ۲۲۸ و ۱۶۵ هزار نفر با تحصیلات عالیه به ایالات متحده مهاجرت کرده‌اند. این تعداد از ایرانیان، جدا از ۳۰۰ هزار مهاجر با تحصیلات ابتدایی و ۴۱ هزار مهاجر با تحصیلات متوسطه است. این امر به جایی رسیده که اوایل دهه ۸۰ شمسی به گفته سفیر وقت کانادا در ایران حدود ۱۸۰ پرونده متقاضی مهاجرت از ایرانیان برای کانادا تشکیل شده بود. همچنین برخی آمارها از تمایل ۳۲ درصد از اعضای هیات‌علمی دانشگاه‌های کشور در اواسط دهه ۸۰ برای مهاجرت خبر می‌داد.

به گزارش صمت به نقل از یک گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به این ترتیب سرمایه اصلی کشورهای در حال توسعه که همان نیروی متخصص این کشورها است، با بهایی ارزان به کشورهای توسعه‌یافته می‌روند و کشورهای در حال توسعه سالانه میلیاردها دلار سرمایه را از راه فرار مغزها از دست می‌دهد. در مقابل، براساس محاسبات اقتصادی کشورهای صنعتی و توسعه‌یافته با جذب هر فرد تحصیلکرده با مدرک فوق‌لیسانس یا دکترا از کشورهای جهان سوم یک میلیون دلار سود عاید آنها می‌کند. به این ترتیب کشورهای جهان سوم با وجود دارا بودن ۸۰ درصد جمعیت کره زمین، تنها ۲۰ درصد درآمد جهان و یک درصد توان علمی را در اختیار خود دارند. مشکل مهاجرت نخبگان و فرار مغزها به دو عامل درون و برون‌سیستمی برمی‌گردد. مشکلات درون‌سیستمی عبارتند از کمبود امکانات لازم برای انجام فعالیت‌های علمی و کم بودن درآمد و حقوق. براساس یک گزارش، حقوق یک عضو هیات‌علمی با رتبه استادی در سال ۷۷ نسبت به سال ۵۴ کاهشی معادل ۲۵۳ درصد داشته است. این رقم برای دانشیاران و استادیاران به ترتیب ۲۴۴ و ۲۰۰ درصد بوده است. علاوه‌بر این، برخوردهای نامناسب مدیریت سیستم، وجود مدیران ضعیف در رأس امور اجرایی و بی‌توجهی مسئولان به خواسته‌های اعضای هیات‌علمی‌ها برمی‌گردد. همچنین فشارهای اجتماعی و فرهنگی، مشخص نبودن جایگاه نهاد علم، تنش‌های اجتماعی، انگیزه‌های فردی و عدم نهادمندی علم به‌عنوان یک نهاد اجتماعی قرار دارند. این امر به جایی رسیده که از نظر برخی از صاحب‌نظران عوامل یادشده نه‌تنها موجب فرار مغزها در ایران شده بلکه نخبگانی که در کشور باقی می‌مانند هم دچار انزوا می‌شوند. آنها معتقدند در شرایطی که نظم هنجاری سنتی سبب می‌شود و نظم هنجاری جدید جایگزین آن نمی‌شود، افراد دچار تردید خواهند شد و قرار مغزها نیز یکی از پیامدهای آن است. مهاجرت نخبگان تنها محدود به آموزش عالی کشور نیست و بخش‌های متنوعی از جامعه را دربرمی‌گیرد. از این رو، باید به این مسئله نگاهی فراتر داشت یعنی فرار مغزها به‌عنوان یکی از نتایج میزان نهادی شدن علم مورد بحث و بررسی قرار بگیرد. برای ایجاد نهادمندی، علم باید با محیط پیرامون خود و از جمله با نهادهای متعدد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، دارای سازگاری و تناسب لازم باشد. ضمن آنکه رشد نهادهای علمی در ایران متاثر از مجموعه عوامل تاریخی، سیاسی و اقتصادی است و از راه تمایز کارکردی صورت نگرفته است پس برقراری ارتباط نهاد علم با موقعیت اجتماعی آن مسئله‌ای پیچیده است. نهاد علم نیز گرچه بر عناصر شناختی، معرفتی و دانشی تاکید دارد اما به لحاظ کمی دارای مشابهت‌های بنیادی با الگوهای ارزشی و رفتاری است. نهاد علم به‌عنوان یک خرده‌نظام هنگامی از سطح استقرار و ثبات و نهادینگی بالاتری برخوردار است که در عین استقلال و تمایزپذیری ساختاری از سایر نهادهای اجتماعی دارای ارتباط کارکردی با آنها است. بنابراین نهاد علم در جامعه ضمن اینکه دارای یک استقلال کارکردی است اما با سایر نهادهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی نیز روابط کارکردی دارد که باید این روابط هم مشخص باشند. به این ترتیب قبل از تدوین مجموعه‌ای از سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و راهکارهای اجرایی لازم، ضرورت انجام دادن پژوهش‌ها و مطالعاتی در این زمینه احساس می‌شود. به جای گسترش کمی مراکز علمی و آموزشی در ایران باید مسائل اجتماعی توسعه نهاد علوم مورد پژوهش قرار بگیرد و زیرساخت‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن مطالعه شود. پیش از توجه به عوامل سخت‌افزاری و نرم‌افزاری رشد علم توجه به مشکلات سازمان اجتماعی علم است که اولویت و اهمیت بالایی دارد.

یادداشت

مهندسی و توسعه صنعتی

سعید موسوی / کارشناس حوزه طراحی مهندسی و مدرس دانشگاه

در گزارشی که وزارت صنعت، معدن و تجارت، با عنوان «برنامه راهبردی» بهار ۱۳۹۶ منتشر کرده، آمده است که یونیدو هر سال براساس شاخص‌های سرانه ارزش‌افزوده صنعتی، سرانه تولید ناخالص داخلی و سهم در ارزش‌افزوده صنعتی جهان، کشورها را به‌لحاظ سطح و توسعه صنعتی، مورد ارزیابی قرار می‌دهد و برمبنای آن کشورها به ۴ گروه طبقه‌بندی می‌شوند: کشورهای صنعتی‌شده، کشورهای نوظهور صنعتی، کشورهای در حال توسعه و کشورهای کمتر توسعه‌یافته.

براساس اطلاعات ارزیابی‌شده مربوط به سال ۲۰۱۴ میلادی، ایران از میان ۲۰۱ کشور دارای رتبه ۸۸ و جزو کشورهای در حال توسعه طبقه‌بندی شده است. برای قرار گرفتن ایران در ردیف کشورهای نوظهور صنعتی مثل مکزیک، ترکیه، برزیل، عربستان سعودی، تایلند، اندونزی و هندوستان لازم است سرانه ارزش‌افزوده صنعتی و سرانه تولید ناخالص داخلی کشور حداقل به ۲ برابر سال ۲۰۱۴ این شاخص‌ها افزایش یابد.

نکته قابل توجه این است که بسیاری از کشورهایی که در بررسی یونیدو رتبه‌هایی بهتر از ایران کسب کرده‌اند و در گروه کشورهای نوظهور صنعتی قرار گرفته‌اند، اساسا فرآیند صنعتی شدن و احداث و ایجاد صنایع مختلف را سال‌ها بعد از ایران شروع کرده‌اند، اما توانسته‌اند در زمانی کوتاه‌تر به جایگاه بالاتری در جهان صنعت و توسعه صنعتی نایل آیند؛ اینکه چه عوامل داخلی و بین‌المللی باعث شده کشور باوجود حرکت ۱۰۰ ساله به سمت توسعه صنعتی و اجرای ۱۱ برنامه عمرانی و توسعه، هنوز در جایگاه درخوری در تقسیم‌بندی‌های جهان صنعتی قرار نداشته باشد، موضوع مهم و درخور توجهی است که پاسخ‌هایی متفاوت و از جنبه‌ها و زوایای مختلف برای آن می‌توان متصور بود. در خیلی از حوزه‌ها هنوز دارای صنعت به مفهوم داشتن توان مهندسی و طراحی و تسلط بر فناوری‌های تولید صنعتی نشده‌ایم و به همین دلیل بسیاری از دست‌اندرکاران بخش صنعت، کشور ما را کشوری دارای صنعت و کارخانه‌ای می‌دانند و نه صنعتی‌شده.

به اعتقاد برخی از صاحب‌نظران، صنعت شدن دارای ۵ بعد اساسی است: نخست، فعالیت اقتصادی یا کاری که مردم برای زندگی انجام می‌دهند یعنی چه درصدی از نیروی کار در تولیدات صنعتی هستند؟ دوم، برون‌داد اقتصادی یا کالاهای واقعی که مردم تولید می‌کنند. این بعد، دارای ۴ شاخص تولید صنعتی به‌عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی، صنعت به‌عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی، برون‌داد ناخالص هر شاغل در تولید صنعتی و درآمدهای هر فرد شاغل در تولید صنعتی است که کاملا تابعی است از توان و دانش مهندسی شاغلان حوزه تولید و صنعت کشور. سوم، سازمان یا شیوه‌ای که فعالیت اقتصادی ساماندهی می‌شود. این بعد، دارای دو شاخص حقوق و مزایای معاش‌بگیران به‌عنوان درصدی از نیروی کار و تعداد بنگاه‌های تولیدی با بیش از ۵۰ نفر نیروی کار است. چهارم، ماشینی شدن یا انرژی و منبع قدرت مورد استفاده. این بعد دارای دو شاخص سرانه مصرف انرژی در بخش تجاری و ارزش کل سوخت‌ها و انرژی الکتریکی هر کارگر در تولید صنعتی است. پنجم، فناوری یا روش‌های سیستماتیک و اعمال نوآورانه در انجام کار. این بعد دارای ۳ شاخص درصد کارگران فنی و حرفه‌ای و با دانش مهندسی در نیروی کار، سرانه حقوق انحصاری ثبت‌شده معتبر و سرانه طرح‌های صنعتی ثبت‌شده معتبر است که همگی متاثر از توان تکنولوژیکی، قدرت ابداع و نوآوری و دانش مهندسی و سیستم‌های آموزش، به‌ویژه آموزش مهندسی در کشور هستند.

باتوجه به شاخص‌های یادشده، کشورهایی کاملا صنعتی و توسعه‌یافته هستند که تقریبا یک‌سوم نیروی کار حرفه‌ای و متخصص‌شان در صنعت مشغول به کار باشند، تولید صنعتی‌شان تقریبا یک‌چهارم تولید ناخالص داخلی را در برگیرد، بیشتر نیروهای مهندسی و فارغ‌التحصیلان نظام مهندسی‌شان در سازمان‌های صنعتی فعال و کارآمد شاغل باشند، کارگران فنی و حرفه‌ای افزون‌بر ۱۵ درصد نیروی کار را شامل شوند و سرانجام بیش از ۹۵ درصد پذیرش حق امتیاز و هزینه‌های جواز مربوط به آنهاست. در مقابل، هیچ یک از کشورهای کمتر توسعه‌یافته، کاملا صنعتی نیست.

اهمیت صنعتی شدن برای کشورهای مختلف به سبب نقش محوری صنعتی شدن در توسعه اقتصادی و همه‌جانبه کشورهاست. شاهد اساسی این مدعا، گزارش توسعه انسانی سازمان ملل متحد است که با استناد به ۳ شاخص امید به زندگی، نرخ باسوادی و درآمدسرانه، نشان می‌دهد ۱۰ کشور برتر، صنعتی و ۱۰ کشور آخر، غیرصنعتی هستند. در بین ۱۰ کشور برتر هیچ کشور غیرصنعتی و در بین ۱۰ کشور آخر هیچ کشور صنعتی دیده نمی‌شود.

درواقع مبنای صنعتی شدن و صاحب صنعت شدن بر توان مهندسی و قدرت و دانش طراحی مهندسی استوار است. در فرآیند طراحی مهندسی است که مهندسان برای ایجاد صنعت و به‌روزآوری آن و توسعه محصولات صنعتی تلاش می‌کنند و وارد فضای آفرینش و ابداع و ایجاد صنعتی می‌شوند.

یک مهندس طراح، نیاز را شناسایی و با آفرینش محصول، سیستم، محیط یا صنعت جدید، به آن پاسخ می‌دهد. عموما گفته می‌شود مهندسان هستند که راه‌حل بهینه یک مسئله و پاسخ به یک نیاز را پیدا می‌کنند. در طراحی مهندسی، تنها یک پاسخ وجود ندارد، تشخیص اینکه کدام طرح از بقیه طرح‌ها بهتر به یک نیاز پاسخ می‌دهد یا کارآمدی بیشتری دارد صرفا براساس محدودیت‌های تکنیکی انجام نمی‌شود، بلکه همواره یک مهندس طراح باید از خود بپرسد که آیا طرح به مناسب‌ترین و بهترین شکل، پاسخگوی نیاز خواهد بود یا خیر .آیا سیستم قابل اعتمادی طراحی کرده‌ایم؟ آیا طرح توان رقابت با مدل‌های مشابه را دارد؟ آیا به لحاظ ساخت و مصرف توجیه اقتصادی دارد؟ آیا تعمیر و نگهداری آن به سهولت میسر است؟ آیا از فروش یا کاربرد آن سودی حاصل می‌شود؟ آیا دانش به دست آمده از اجرای این فرآیند قابلیت انتقال به دیگران را دارد؟ آیا توان تکنولوژیکی و مهندسی و فنی حاصل از اجرای این طرح قابلیت صادرات به دیگر کشورها را دارد؟ آیا بومی‌سازی، متناسب با جایگاه و توان صنعتی کشور شده است؟

حرکت در این مسیر و ایجاد زمینه برای رشد و توسعه صنعتی، با چنین رویکردی است که در کنار دیگر عوامل و پارامترها، یک کشور را صاحب صنعت و در نهایت صنعتی‌شده می‌کند و آن را از یک کشور در حال توسعه صنعتی به کشور صنعتی شده مبدل می‌کند.

از مهندسی معکوس تا طراحی خودرو

رانت اجازه استفاده از توان مهندسان را نمی‌دهد

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

عکس: سامان شرفالدین

طراحی پلتفرم یکی از بسترهای توسعه صنعت خودرو به‌شمار می‌رود. خودروسازان داخلی در این بخش بسیار ضعف عمل کرده‌اند. حال پرسش این است که این ضعف ناشی از کمبودهای دانشی و تربیت نیروهای موردنیاز در داخل است؛ یعنی مهندسان ایرانی توان طراحی به معنای جهانی ندارند یا اینکه باید گفت صنعت خودرو اعم از خودروسازی و قطعه‌سازی به مهندسی معکوس و مونتاژ عادت کرده است؟ مهندسان داخلی و طراحان صنعتی چقدر می‌توانند به‌عنوان وزنه‌ای در خدمت صنعت خودرو کشور باشند؛ صنعتی که حدود ۶۰ صنعت دیگر را نیز به‌همراه دارد و عملکرد آن تاثیری مستقیم و غیرمستقیم بر سایر صنایع مرتبط خواهد داشت.

با وجود اینکه موضوع بهره‌وری، قانون است به آن توجه لازم نمی‌شود و گفته می‌شود بودجه نیست

چالش فعالیت مهندسان در صنعت خودرو

حسینعلی بهجو، عضو کانون طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ ایران درباره توان مهندسان داخلی در همراهی صنعت خودرو در طراحی پلتفرم و... به صمت گفت: ظرفیت و توان مهندسی کشور مناسب است اما مهندسان داخلی از سوی خودروسازان کشور به کار گرفته نمی‌شوند. آن‌گونه که باید به توان مهندسی داخلی بها داده نمی‌شود به‌ویژه در خودروسازی که نوعی مافیا بر آن حاکم است.

وی افزود: تجربه هم مهم است. در کشور طراحان صنعتی زیادی داریم که هم می‌توانند در طراحی بدنه خودرو و هم در شکل کامل‌تر پلتفرم همراه با خودروساز باشند. ما طراحانی داریم که از کشوری مانند آلمان سفارش دارند البته این سفارش‌ها در حوزه خودرو نیست.

او ادامه داد: طراحی برخی تجهیزات صنعتی و پزشکی اروپایی به دست مهندسان ایرانی بوده و اگر سفارشی از سوی هر صنعتگری به مهندسان داخلی ارجاع شود این‌گونه نیست که طرح را نتوانند به سرانجام برسانند.

این عضو کانون طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ ایران با بیان اینکه دولت حامی صنعت خودرو است، گفت: نوعی رانت در این صنعت، اجازه استفاده از توان مهندسی داخلی را نمی‌دهد.

تربیت مهندسان

یکی از سخنانی که صنعتگران با گلایه به آن اشاره می‌کنند این است که مهندسان ایرانی براساس نیاز صنعت داخل تربیت نشده‌اند و سرفصل‌هایی که در دانشگاه‌ها تدوین شده براساس نیازهای خارجی و عموما کشورهای صنعتی است. بهجو در این باره توضیح داد: پرسش من هم این است که آیا صنعت خودرو صنعتی بومی است یا وارداتی؟ به‌طور قطع برای صنعتی که وارد شده باید سرفصل‌ها و پایه آموزش هم از سازندگان ابتدای آن اخذ شود و این امری کاملا طبیعی است. این موضوع (خودروسازی) متفاوت از مثلا فرش‌بافی است زیرا صنعت فرش مربوط به ایرانیان است و وارداتی نیست.

وی اظهار کرد: سخنانی از این دست که سرفصل‌های آموزش خارجی است و براساس نیاز داخل تدوین نشده‌اند بیشتر بهانه‌جویی‌هایی برای توجیه استفاده نکردن از توان داخل است؛ اینکه بگوییم مهندسان داخلی براساس نیاز کشورهای صنعتی تربیت می‌شوند منطقی نیست. مدیران دولتی یک سلسله بهانه‌هایی از این نوع دارند تا بی‌توجهی خود را توجیه کنند.

کمک مهندسان به بهره‌وری

بهجو با بیان اینکه درحال‌حاضر بیش از طراحی پلتفرم بهره‌وری صنایع به‌ویژه صنعت خودرو چالش اساسی کشور است، گفت: در برنامه توسعه ششم این موضوع تاکید شده و قرار است در برنامه توسعه هفتم هم بیاید. علاوه‌بر اینکه در قانون بودجه اشاره شده باید بهره‌وری بهبود پیدا کند.

عضو کانون طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ ایران در پاسخ به این پرسش که مهندسان ما چقدر می‌توانند در این بخش نقش‌آفرین در صنعت باشند، گفت: در وزارت صنعت، معدن و تجارت کمیته‌ای به نام کمیته بهره‌وری تشکیل شده است که به‌عنوان نماینده کانون طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ ایران در آن عضویت دارم. در این کمیته سازمان ملی بهره‌وری ایران هم حضور دارد.

وی افزود: به این ترتیب، اعضای این کمیته موظف شده‌اند تا در راستای بهره‌وری صنایع برنامه و طرح ارائه دهند. به‌عنوان مثال، پیش‌بینی شده است از ۸ درصد رشد سالانه کشور ۲.۷ درصد به‌وسیله بهره‌وری باید محقق شود. مثلا اگر حجم اقتصاد کشور ۴۰۰ میلیارد دلار است رقمی حدود ۳۰ میلیارد دلار آن باید به‌واسطه بهره‌وری به دست آید. به‌طور قطع سهم صنعت عدد بزرگی است.

بهجو درباره نقش مهندسان در طرح بهره‌وری گفت: ۳ طرح پیشنهادی برای ارتقا بهره‌وری به وزارت صنعت، معدن و تجارت ارائه شده که یکی از این طرح‌ها مربوط به سازمان ملی بهره‌وری کشور است. دیگری برای سازمان مدیریت صنعتی بوده و سومی هم برای کانون طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ ایران است. طرح‌ها تایید شده اما هنوز به مرحله اجرا نرسیده و مانند طرح‌های دیگر همچنان در مرحله تدوین باقی مانده است.

او تصریح کرد: با وجود اینکه موضوع بهره‌وری قانون است به آن توجه لازم نمی‌شود و گفته می‌شود بودجه نیست. ۳۰ میلیارد دلار بهره‌وری عدد کمی نیست. یکی از بخش‌هایی که با توجه به بزرگی آن خلأ بهره‌وری دارد صنعت خودرو کشور است.

> حسینعلی بهجو: ظرفیت و توان مهندسی کشور مناسب است اما مهندسان داخلی از سوی خودروسازان کشور به‌کار گرفته نمی‌شوند

> مازیار بیگلو: داخلی‌سازی پیشینه ۴ دهه‌ای در ایران ندارد. حقیقت این است که شاید بتوان گفت فقط یک دهه از عمر مهندسی معکوس در صنعت خودرو ایران می‌گذرد

پیشروی صنعت خودرو با مهندسی معکوس

چرا صنعت خودرو با مهندسی معکوس و مونتاژ جلو می‌رود؟ چرا در این صنعت تلاشی برای طراحی خودرو و قطعه انجام نمی‌شود؟ مازیار بیگلو، دبیر انجمن سازندگان قطعات و مجموعه‌های خودرویی کشور به صمت گفت: کشورهایی که امروز به‌عنوان طراح خودرو از آنها نام برده می‌شود مثل چین فعالیت خودروسازی خود را با مهندسی معکوس آغاز کرده‌اند. این کشور امروز بزرگ‌ترین خودروساز جهان به لحاظ تیراژ تولید است و سالانه حدود ۲۴ میلیون خودرو تولید می‌کند.

بیگلو با بیان اینکه چین هم با مهندسی معکوس شروع کرد، گفت: با نگاهی به پیشینه صنعت خودرو چین می‌بینیم آنها هم در ابتدا دانش طراحی در اختیار نداشتند.

دبیر انجمن سازندگان قطعات و مجموعه‌های خودرویی کشور در پاسخ به این پرسش که چرا ایران پس از ۴ دهه فعالیت همچنان با شیوه طراحی مهندسی مبادرت به تولید خودرو می‌کند و همچون چین طراح خودرو نیست، گفت: داخلی‌سازی پیشینه ۴ دهه‌ای در ایران ندارد. حقیقت این است که شاید بتوان گفت فقط یک دهه از عمر مهندسی معکوس در صنعت خودرو ایران می‌گذرد.

او گفت: درواقع از تحریم‌های دوره اول دهه ۹۰ به صنعت خودرو اخطار داده شد تا با تکیه بر توان داخل تولید را ادامه دهد. توجه داشته باشیم تولید خودرویی مانند پژو ۲۰۶ در ابتدای تحریم‌های دهه ۹۰ صفر شد زیرا وابستگی صنعت خودرو بسیار بالا بود.

این فعال صنعت خودرو ادامه داد: در یک دهه گذشته حالت رفت‌وبرگشت بین تولید و واردات قطعات داشتیم. به‌عنوان نمونه، در تحریم ابتدای دهه ۹۰ به این نتیجه رسیدیم که باید به خود تکیه کنیم. در ادامه برجام اتفاق افتاد و فضای پسابرجام که به وجود آمد به این سو رفتیم که با مشارکت خارجیان فعالیت داشته باشیم. دوباره تحریم‌های دوره دوم رخ داد و بحث‌های خودکفایی و ساخت داخل مطرح شد. او گفت: درحال‌حاضر در یک دهه گذشته مهندسان داخلی در عملیات مهندسی معکوس بسیار خوب عمل کرده‌اند. نمونه این عملکرد را می‌توان روی خودروهای پلتفرم SP۱۰۰ (شاهین) دید. تارا هم نمونه دیگر در این باره است. در هر دو خودرو مهندسان ایرانی در مهندسی معکوس موفق عمل کردند. شروع موفق مهندسی معکوس به معنای واقعی در سایپا با کوئیک بود و در ایران‌خودرو دناپلاس.

طراحی پلتفرم ملی

بیگلو در پاسخ به این پرسش که چه زمانی صنعت خودرو داخل از مهندسی معکوس عبور کرده و طراحی خودرو و قطعات را آغاز می‌کند، گفت: برآورد من این است که یک دهه از پیش‌نیاز این امر (طراحی) را گذراندیم و کمتر از یک دهه دیگر به این نقطه می‌رسیدم که طراحی کامل خودرو (طراحی پلتفرم بومی) داشته باشیم. دبیر انجمن سازندگان قطعات و مجموعه‌های خودرویی کشور اظهار کرد: اگر صنعت خودرو بر همین روند ادامه دهد و از توانمندی‌های داخل چه در بخش مهندسی و چه سایر بخش‌های اقتصادی و مدیریتی استفاده کند با توجه به ظرفیت و امکانات موجود پس از یک دهه می‌تواند پلتفرم ملی داشته باشد.

این فعال صنعت قطعه کشور در ادامه به دیدار صنعتگران با رهبر معظم انقلاب اشاره کرد و گفت: رهبر انقلاب گوشزد کردند این‌گونه نباشد که پس از باز شدن مرزهای کشور و رفع محدودیت‌های بین‌المللی، فرمان به سمت غرب برگردد. بنابراین اگر تحریم‌ها رفع شود و گشایش سیاسی و اقتصادی اتفاق بیفتد روند حفظ شود مقصد (طراحی) نزدیک خواهد بود. چنانچه امروز هم پلتفرم شاهین داخلی است.

شاهین و تارا نتیجه مهندسی معکوس

عنوان می‌شود طراحی پلتفرم SP۱۰۰ از سوی مهندسان چینی انجام شده است. بیگلو در توضیح این موضوع گفت: مهندسان ایرانی با دانش چینی‌ها خودرو را با مهندسی معکوس طراحی کرده‌اند. این‌گونه نبوده که طراحی از سوی طراحان چینی باشد. به همین دلیل هم انجام پروژه طولانی شد. یا طراحی تارا به‌وسیله مهندسی معکوس نمونه دیگری است. در این خودرو حتی بدون دانش خارجی مهندسان داخلی موفق به طراحی شدند.

او ادامه داد: اگر همین همت و عزم برای ساخت داخل وجود داشته باشد طراحی پلتفرم کمتر از یک دهه به انجام خواهد رسید.

این کارشناس صنعت خودرو ادامه داد: مهندسان داخلی توانمندی‌های خود را در پروژه‌های شاهین و تارا به اثبات رساندند. بنابراین تحریم فرصت خوبی بود تا ظرفیت‌ها بیشتر شناخته شوند. اگر کشور تحریم نمی‌شد و قرار بود با شرکت‌های خارجی کار کنیم قطعه‌سازان خارجی به ما تحمیل می‌شدند، نقشه‌ها داده می‌شد و صنعتگران ایرانی فقط باید آنها را پیاده و تولید می‌کردند. وظیفه صنعت است که از این ظرفیت استفاده کند.

بیگلو در پایان با اشاره به جذب مهندسان از سوی قطعه‌سازان در دوره دوم تحریم دهه ۹۰ گفت: در این برهه که تولید خودروهای ملی به ثبات رسید تمام شرکت‌ها سعی داشتند یا بهره‌وری خود را بالا ببرند یا بازار خود را توسعه دهند. بنابراین مهندسان جوان زیادی جذب صنایع از جمله خودروسازی شدند.

سخن پایانی

بنابر این گزارش، با وجود اینکه نیاز به تکیه بر توان داخل درک شده اما راه‌ها و روش‌های مناسب برای بهره‌گیری از آنها هنوز به‌درستی تدوین نشده است. درواقع استفاده از ظرفیت مهندسی کشور در صنایع در دوره دوم تحریم‌های دهه ۹۰ همچون آزمون و خطایی است که مشخص نیست ادامه داشته باشد. تا زمانی که این امر از سوی مسئولان و مدیران بخش‌های مختلف کشوری اعم از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تا وزارت صنعت، معدن و تجارت به‌طور جدی پیگیری نشود و به‌عنوان مطالبه خواسته نشود بعید است با گشایش سیاسی و اقتصادی، تجربه گذشته دوباره تکرار نشود.

یادداشت

مهندسی معکوس به جای مهندسی ساخت

ابوالفضل خلخالی-مدرس دانشکده مهندسی خودرو دانشگاه علم و صنعت:

با توجه به اینکه در شرایط تحریم ناگزیر به داخلی‌سازی شده‌ایم ممکن است این امر باعث شود دقت و کیفیت لازم در محصولات آن‌گونه که باید لحاظ نشود؛ تا زمانی که در عمل کیفیت برای تولیدکننده اهمیت نداشته باشد، نیازی به تحقیق‌وتوسعه نخواهد دید. باید تولیدکننده نیاز به همراهی دانشگاه را باور کند. مهندسی معکوس یک موضوع سهل و ممتنع است. به‌عنوان مثال، تاکنون سازنده دیسک ترمز پراید را تولید می‌کرده، در نهضت داخلی‌سازی عنوان می‌کند می‌تواند دیسک ترمز برلیانس را هم بسازد. این دو قطعه ممکن است در شکل شبیه یکدیگر باشند اما موضوع قابل اهمیت عملکرد آنهاست. برای رسیدن به عملکرد موردنظر در دیسک ترمز برلیانس باید به‌طور دقیق نوع و ترکیب مواد اولیه و... محاسبه شود که تحلیل‌های مهندسی نیاز دارد. محل این تحلیل‌های مهندسی و... در دانشگاه است یا در بخش‌های مهندسی که با دانشگاه‌ها همکار و در ارتباط باشند. پیگیری موضوع در جهان برای ساخت قطعه‌ای مشابه همین‌گونه است. در این مسیر با امضای تفاهمنامه‌های همکاری بین صنعت و دانشگاه می‌توان مراجعه صنعتگران به دانشگاه را بیشتر کرد. با این همه حتی در صورت افزایش این ارتباط، مسائل و مشکلات اقتصادی بزرگ‌ترین چالش مهندسان و صنعتگران این مرز و بوم است که برای حل آن باید چاره‌اندیشی کرد. به طور مثال، باید مرکزی برای تامین مالی و درآمد واقعی به وجود آید تا به دنبال چنین پروژه‌هایی باشد. مسائل فرهنگی نیز از دیگر چالش‌های موجود درباره تعامل صنعت و دانشگاه به شمار می‌رود تا آنجا که می‌توان گفت اعتماد لازم بین صنعت و دانشگاه وجود ندارد. گاهی دانشگاه دید مثبتی به همکاران صنعتی خود ندارد و شاید برخی استادان دانشگاه تمایل به همکاری صنعتی نداشته باشند. از سوی دیگر، بسیاری از صنایع کشور هم اعتقادی به فعالیت‌های علمی و دانشگاهی ندارند؛ بنابراین درباره داخلی‌سازی که با اراده ملی شکل گرفته، هنوز نمی‌توانیم بگوییم کیفیت یا استانداردها براساس دانش روز جهان در حال پیگیری است، چون این مهم در تعامل با دانشگاه شکل می‌گیرد و این ارتباط هنوز به‌معنای واقعی به‌وجود نیامده یا اگر هم در برخی شرکت‌های دانش‌بنیان تعاملی وجود دارد، پایه‌های این همکاری محکم نیست.

دانش، سیگنال‌ساز توسعه صنعتی

الزامی گریز ناپذیر

کاستی‌های آموزشی در مهندسی معدن را جدی بگیریم

جای خالی مهندسان و اداره سنتی معادن

کشور ما به‌دلیل دارا بودن ذخایر و منابع معدنی سرشار، یکی از کشورهای مهم در این حوزه محسوب می‌شود و به همین منظور انتظار می‌رود بازار کار مهندسی معدن و شاخه‌های علمی و مهندسی مربوطه پررونق باشد، اما متاسفانه باوجود اهمیت بسیار بالای این علم و کاربرد گسترده آن در حوزه معدن، شاهد آن هستیم که علاوه بر آنکه سالانه از میزان فارغ‌التحصیلان و اشتیاق افراد برای تحصیل در رشته مهندسی معدن کاسته می‌شود، بازار کار نیز هنوز جای مناسبی برای مهندسان تازه‌وارد بخش معدن باز نکرده است. کارشناسان و فعالان بخش معدن عقیده دارند علاوه بر سختی کار معدن، نبود بستر مناسب برای اشتغال فارغ‌التحصیلان مهندسی معدن و رشته‌های مرتبط می‌تواند یکی از عوامل کاهش علاقه دانشجویان به تحصیل در این رشته مهندسی باشد. در ارتباط با این موضوع و پرداخت به فرضیه مطرح شده، معدن با کارشناسان و مهندسان معدن به گفت‌وگو پرداخته است.

عکس: آیدا فریدی

خلأ مهندسی معدن در صنایع معدنی

مهدی لطفی، کارشناس معدن درباره نقش علم مهندسی معدن در توسعه این حوزه در گفت‌وگو با معدن گفت: بی‌شک معادن نقش پررنگی در توسعه کشور دارند؛ به‌ویژه طی سال‌های اخیر پیرو تاکیدات رهبر معظم انقلاب بر سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، بخش معدن اهمیت بالاتری پیدا کرده و می‌توان گفت امروزه معادن پیشران توسعه اقتصادی و صنعتی کشور هستند. مهندسان معادن در بخش‌های اکتشاف، استخراج و فرآوری نقش مهمی برعهده دارند، اما خلأ نقش‌های مهندسی معدن در سیاست‌های کلی توسعه‌ای دولت به‌گونه‌ای پررنگ احساس می‌شود.

لطفی افزود: در بخش مهندسی معدن و زمین‌شناسی معدنی، سازمان نظام مهندسی معدن را داریم که به‌طور صنفی عمل می‌کند و عملکرد خیلی خوبی هم دارد، اما باید سازمان نظام مهندسی معدن، از طرف دولت توانمند و مستحکم شود؛ به سبب آنکه این نهاد در بحث توسعه معادن ظرفیت‌های لازم را برای ایفای نقش پررنگ‌تر دارد. اما امروزه در بخش معدن، چه در معادنی که در حال اکتشاف هستند و چه استخراج و بهره‌برداری و همچنین در ارتباط با مجوزهای کوتاه‌مدتی که برای برداشت و استخراج صادر می‌شود، مصوب شده یک فارغ‌التحصیل رشته معدن یا زمین‌شناسی در صورتی که واجد صلاحیت بوده و پروانه اشتغال داشته باشد، بنابر قانون معادن و آیین‌نامه حضور داشته باشند؛ بنابراین مهندسان و فارغ‌التحصیلان رشته‌های معدنی در بخش معدن و فرآیند مربوطه مانند اکتشاف و استخراج حضور دارند، اما در بحث صنایع معدنی جای خالی این مهندسان متاسفانه به‌شدت احساس می‌شود.

کمبود مقررات الزام‌آور

این کارشناس معدن ضمن تاکید بر موثر بودن نقش دولت و همچنین وزارت صنعت، معدن و تجارت در سیاست‌گذاری‌های معدنی گفت: به‌عقیده کارشناسان یکی از سیاست‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند حضور گسترده‌تر و فعالانه‌تر فارغ‌التحصیلان رشته فرآوری‌های معدنی در صنایع معدنی نسبت به گذشته باشد. به‌نظر می‌رسد این اتفاق نیازمند دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌هایی است که واحدهای صنایع معدنی را ملزم به استفاده از مهندسان و فارغ‌التحصیلان رشته‌های فرآوری معدنی و شاخه‌های مرتبط با آن کند. وی همچنین افزود: صنایع معدنی بزرگ‌مقیاس از حضور مهندسان معدنی و فارغ‌التحصیلان رشته‌های مرتبط بهره می‌برند اما در واحدهای فرآوری کوچک‌مقیاس این اتفاق صورت نگرفته و به‌نظر می‌رسد در آینده باید بستر حضور کارشناسان معدنی در این معادن هموارتر شود.

بازار کار مشوق جوانان

مهدی لطفی درباره مقررات موجود در بخش صلاحیت‌های فنی و مالی برای صدور مجوزهای فعالیت‌های معدنی اظهار کرد: در شروع فعالیت معدنی و تعیین محدوده کاری معادن بنابر مقررات، متقاضیان باید دارای صلاحیت‌های فنی و مالی باشند. این صلاحیت به‌طور مشترک توسط سازمان نظام مهندسی معدن و سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت هر استان بررسی و در نهایت از سوی سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان مربوطه تایید یا رد می‌شود.

وی افزود: در مقررات صلاحیت‌ها به‌دلیل آنکه طی سال‌های گذشته تنظیم شده، متاسفانه به‌صورت ویژه‌ای به صلاحیت‌های علمی و شایستگی‌های فنی و در واقع حضور فارغ‌التحصیلان و متخصصان امر معدن پرداخته نشده است. به‌عقیده کارشناسان امر، در قانون صلاحیت‌های فنی و مالی باتوجه به شرایط امروزه کشور باید بازبینی شود و اختصاص وزن شایسته به صلاحیت‌های علمی و بکارگیری فارغ‌التحصیلان مهندسی معدن و رشته‌های مربوطه، می‌تواند یکی از مشوق‌های صاحبان معادن و خود مهندسان برای فعالیت در معادن باشد. این امر ضمن اشتغال‌زایی برای قشر مهمی از جوانان کشور، باعث پیشرفت و توسعه فنی مهندسی معادن شده و در ادامه موجب کسب مقام‌های بالاتری در حوزه معدنی جهان خواهد شد.

دوره‌های موثر نظام مهندسی

مهدی لطفی پیرو تاکید بر ایجاد فرصت برای فارغ‌التحصیلان و دانشجویان رشته مهندسی معدن برای کسب تجربه گفت: برای بکارگیری و استفاده از ظرفیت‌های دانشگاهی باید هم از جانب بخش دولتی و هم بخش خصوصی و معادن به مهندسان و فارغ‌التحصیلان معدنی اعتماد و فضای کاری و کسب تجربه برای آنها فراهم شود، چراکه از نیازهای مهم جامعه معدنی ما استفاده از توانمندی فارغ‌التحصیلان مهندسی معدنی است. وی افزود: علاوه بر آن در حوزه معدنی کشور لازم است نقش سازمان نظام مهندسی معدن پررنگ‌تر شود و فارغ‌التحصیلان مهندسی معدن بعد از اتمام مقاطع و دوره تحصیلی دانشگاهی از سوی سازمان نظام مهندسی به‌روز شده و آموزش‌های هنگام کار را از این سازمان کسب کنند. وی همچنین در ادامه گفت: دوره‌های آموزشی تخصصی هر سال توسط سازمان نظام مهندسی معدن برگزار و مدارک معتبری به دانشجویان اعطا می‌شود. حضور در این دوره‌ها نیازمند پیگیری فارغ‌التحصیلان و اشتیاق برای شرکت و کسب دانش تخصصی بیشتر است.

راه طولانی تا دستیابی به جایگاه جهانی از نظر فناوری

معدن موضوع میزان بهره‌برداری و بکارگیری فارغ‌التحصیلان و مهندسان جوان معدن را با محمد ترکمان، کارشناس معدنی نیز در میان گذاشته است. محمد ترکمان ضمن اشاره به سهم اندک فارغ‌التحصیلان دانشگاهی از مشاغل معدنی گفت: شاید بتوان گفت حدود ۱۰ تا ۱۵ درصد مشاغل معدنی در اختیار فارغ‌التحصیلان و مهندسان معدنی است. دلیل این موضوع را هم می‌توان شیوه اداره سنتی معادن دانست. متاسفانه در اغلب مناطق کشور معادن با تکیه بر دانش تجربی و همچنان به روش‌های سنتی اداره می‌شوند و فعالیت می‌کنند. بنا بر همین موضوع، از متخصصان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در این بخش به شیوه بهینه استفاده نمی‌شود. البته لازم به ذکر است که در معادن با مقیاس بزرگ، از مهندسان و متخصصان معدنی به‌عنوان مسئول فنی استفاده می‌شود و اغلب با تکیه بر علم مهندسی معدن مشغول فعالیت هستند.

وی افزود: ذکر این نکته نیز ضروری است که ما در بخش دانشگاهی و علمی شاهد کمبودهایی هستیم و به نظر برخی کارشناسان متخصصان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ما تا دستیابی به جایگاه‌های جهانی از نظر فناوری و اطلاعات، راه طولانی در پیش دارند.

سخن پایانی...

استفاده از متخصصان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی رشته معدن، از واجبات این روزهای معادن کشور ما محسوب می‌شود و بنابر نظر کارشناسان کمبود کار مرتبط برای مهندسان معدنی علاوه بر ایجاد نابسامانی در بازار کار، باعث ضربه بر پیکره معدنی کشور شده و معادن ما را از توسعه و پیشرفت همتراز جهانی باز داشته است. آموزش و پژوهش از ارکان اساسی رشد و توسعه بسیاری از صنایع همچون صنعت معدنکاری به‌شمار می‌آید. در این زمینه شاهدیم بخش‌های مختلف فعال در حوزه معدن از سازمان‌های دولتی گرفته تا تشکل‌های خصوصی، برنامه‌های گسترده‌ای را برای ارتقای دانش متخصصان و فعالان معدنی در دستور کار خود قرار داده‌اند. در کنار این موضوع، ایجاد دانشگاه تخصصی معدن و استفاده از استادان مجرب برای پرورش نیروهای متخصص، می‌تواند زمینه حضور افراد علاقه‌مند به یادگیری روش‌های معدنکاری نوین در این مراکز را فراهم کند. این مسئله در استان‌های معدنی کشور که منابع فراوانی در اختیار دارند، می‌تواند برای فعال شدن هرچه بیشتر معادن راهگشا باشد و در کنار این موضوع، در منطقه اشتغالزایی کند.

آگهی شرکت فولاد مبارکه اصفهان

ردیف	نوع فراخوان	شماره	موضوع	مهلت ارسال مدارک	مدیریت مرتبط
۱	مناقصه عمومی	۴۸۵۲۳۶۵۳	خرید اعتبار جهت ارسال و دریافت پیام کوتاه و دریافت وب سرویس مجزا از سرویس‌دهنده ۳۰۰۰ فولاد مبارکه	۱۳۹۹/۱۲/۰۵	قراردادهای خرید
۲	مناقصه عمومی	۴۸۵۰۶۱۴۷	طراحی، تهیه و ساخت قراضه گیر جدید برای خط اسکین پاس ۲	۱۳۹۹/۱۲/۰۵	برنامه‌ریزی خرید
۳	مناقصه عمومی	۴۸۵۰۴۶۰۷	ساخت مخزن ذخیره و خط لوله انتقال آب خام در فولاد سبا	۱۳۹۹/۱۲/۱۰	قراردادهای توسعه
۴	مناقصه عمومی	۹۸۹۹۱۱۰۳	ساخت متدریل (کلاف پیچ ورق فولادی) واحدهای نورد گرم و نورد سرد	۹۹/۱۲/۱۵	برنامه‌ریزی خرید
۵	مزایده عمومی	۹۹۴۰۰۰۵۴	فروش محصولات جانبی(گازها)	۱۳۹۹/۱۲/۱۸	قراردادهای خرید
۶	مزایده عمومی	۹۹۴۰۰۰۵۵	فروش اقلام ضایعاتی	۱۳۹۹/۱۲/۱۸	قراردادهای خرید
۷	مزایده عمومی	۹۹۴۰۰۰۵۶	فروش اقلام ضایعاتی (انبار)	۱۳۹۹/۱۲/۱۸	قراردادهای خرید

مناقصات و مزایدات: جهت دریافت اسناد و کسب اطلاعات بیشتر به نشانی www.msc.ir لینک مناقصات و مزایدات بخش خرید و تأمین‌کنندگان مراجعه و طبق راهنمای موجود، نسبت به انتخاب مناقصه مورد نظر از طریق سیستم ارتباط با تأمین‌کنندگان (SRM) اقدام نمائید.

سایر فراخوان‌ها: جهت کسب اطلاعات بیشتر به نشانی www.msc.ir بخش اطلاعیه‌ها، فراخوان مربوطه مراجعه بفرمایید.

کد آگهی: ۹۹۱۶۷

روابط عمومی شرکت فولاد مبارکه اصفهان

فراخوان مناقصه عمومی یک مرحله‌ای

نوبت دوم

شرکت آلومینای ایران

شرکت آلومینای ایران در نظر دارد مناقصات زیر را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه‌گران و بازگشایی پاکت‌ها از طریق درگاه سامانه الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس WWW.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است که مناقصه‌گران درصورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند.

ردیف	موضوع مناقصات	نوع مناقصه	شماره مناقصه در سامانه الکترونیکی دولت
۱	بکارگیری ماشین‌آلات سنگین مورد نیاز واحد شمش آلومینیوم جاجرم	مناقصه عمومی یک‌مرحله‌ای	۲۰۹۹۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۶۹
۲	تجدید مناقصه حفاری مغزه‌گیری، نمونه‌برداری، پروژه اکتشافات معادن یزد، جاجرم، ناویا و کرمان شرکت آلومینای ایران	تجدید مناقصه عمومی همزمان با ارزیابی کیفی (فشرده) یک‌مرحله‌ای	۲۰۹۹۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۷۰

مهلت زمانی دریافت اسناد مناقصه از سامانه: مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۰۲ لغایت مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۰ می‌باشد.

مهلت زمانی ارائه پیشنهاد: مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۰ می‌باشد.

زمان بازگشایی پاکت‌ها مناقصه: روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۶ می‌باشد.

اطلاعات تماس مناقصه‌گزار جهت دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص اسناد مناقصه و ارائه پاکت الف: استان خراسان شمالی- شهرستان جاجرم- مجتمع تولید آلومینا، به شماره: تلفن ۳۲۶۰۵۳۴۸ - ۰۵۸ و فکس ۰۵۸-۳۲۲۷۲۴۸۷

اطلاعات تماس سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه: مرکز تماس: ۴۱۹۳۴ - ۰۲۱

دفتر ثبت‌نام: ۸۸۹۶۹۷۳۷ و ۸۵۱۹۳۷۶۸ - ۰۲۱

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۳۹۹/۱۱/۲۹ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۳۹۹/۱۲/۰۲

روابط عمومی شرکت آلومینای ایران

آگهی دعوت به مجمع عمومی سالانه (نوبت اول)

موسسه خیریه درمانی امدادگران عاشورا ارومیه

اعضای محترم هیات امنای موسسه خیریه درمانی امدادگران عاشورا ارومیه، بدینوسیله از جنابعالی دعوت می‌گردد در جلسه **مجمع عمومی سالانه موسسه خیریه امدادگران عاشورا** در روز چهارشنبه مورخه ۹۹/۱۲/۱۳ راس ساعت ۸:۳۰ صبح در محل موسسه با دستور جلسه ذیل حضور بهم رسانید.

دستور جلسه:

۱- ارائه گزارش عملکرد توسط رئیس هیات‌مدیره

۲- ارائه گزارش عملکرد توسط بازرس

۳- تصویب ترازنامه مالی موسسه منتهی به سال ۱۳۹۷/۱۲/۲۹ و ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

۴- انتخابات اعضای اصلی و علی‌البدل هیات‌مدیره و بازرسان.

هیات‌مدیره

آگهی مناقصه عمومی شماره ۹۹/۵۸/ع

شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر (سهامی‌عام) در نظر دارد پروژه "خدمات مهندسی، تأمین کالا، ساخت و نصب تجهیزات بصورت توأم (EPC) جهت بهبود وضعیت شبکه برق رسانی معدن شماره یک" خود را بصورت EPC و از طریق برگزاری مناقصه عمومی به پیمانکار واجد شرایط واگذار نماید. لذا کلیه متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد مناقصه به آدرس الکترونیکی WWW.GEG.IR مراجعه و اسناد مذکور را به همراه فرم پرسشنامه ارزیابی تأمین‌کنندگان از بخش مناقصه و مزایده دانلود نمایند. مهلت تحویل پاکات ساعت ۹ الی ۱۴ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۱۸ در محل دفتر کمیسیون معاملات مجتمع و یا دبیرخانه دفتر مرکزی تهران می‌باشد. ضمناً بازدید از محل اجرای موضوع مناقصه روز یکشنبه مورخ ۹۹/۱۲/۱۰ مقرر شده است. شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر در رد یا قبول هر یک از پیشنهادات بدون نیاز به ذکر دلیل و بدون جبران خسارت مختار می‌باشد.

مدیریت قراردادها و معاملات
شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر

تجدید آگهی مناقصه شماره ۹۹/۷۱ (یک‌مرحله‌ای)

شرکت مخابرات ایران (سهامی عام) منطقه فارس

شرکت مخابرات ایران- منطقه فارس در نظر دارد نسبت به تامین تعدادی راننده بدون خودرو براساس مشخصات موجود در اسناد از طریق مناقصه عمومی اقدام نماید. لذا از کلیه اشخاص حقوقی واجد شرایط جهت شرکت در مناقصه دعوت بعمل می‌آید. متقاضیان جهت کسب اطلاعات بیشتر به آدرس‌های WWW.TCI.IR و FARS.TCI .IR مراجعه نمایند.

روابط عمومی مخابرات منطقه فارس

خبر

فراخوان جذب سرمایه‌گذار برای کارخانه فسفات

رئیس هیات‌عامل ایمیدرو از برنامه اعلام فراخوان برای جذب سرمایه‌گذار احداث کارخانه فسفات چِرام تا اوایل سال آینده خبر داد.

به گزارش روابط‌عمومی ایمیدرو، وجیه‌الله جعفری در جلسه پایش اقدامات ایمیدرو در استان کهگیلویه و بویراحمد که در محل ایمیدرو برگزار شد، افزود: سرمایه‌گذار برای احداث این کارخانه در قالب فراخوان جذب می‌شود.

وی گفت: همچنین برنامه زمان‌بندی تکمیل زیرساخت احداث کارخانه فسفات چرام به‌زودی اعلام و اوایل سال ۱۴۰۰ عملیاتی می‌شود.

وی با بیان اینکه معادن غیرفعال استان در قالب طرح احیای معادن کوچک فعال خواهد شد، عنوان کرد: تسهیلات لازم برای تامین مالی طرح‌ها از محل منابع صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی دیده شده است.

معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت با تاکید بر تسریع اجرای برنامه‌های اکتشافی در این استان، افزود: ظرفیت‌یابی در پهنه‌ها در حال انجام است و با شناسایی آنومالی‌ها، برنامه واگذاری پهنه‌ها سرعت خواهد گرفت.

در این جلسه محمد موحد، نماینده مردم کهگیلویه، بهمئی، چرام و لنده و همچنین مهدی روشنفکر، نماینده بویراحمد، دنا و مارگون در مجلس شورای اسلامی حضور داشتند.

دانش، سیگنال‌ساز توسعه صنعتی

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

ماندگاری فعالیت در صنایع مختلف ازجمله صنایع معدنی به الزاماتی نیاز دارد. ازجمله این ضروریات می‌توان به توجه به دانش، تحقیق و توسعه اشاره کرد. درنظر گرفتن این شاخصه‌ها زمینه تولید محصولات جدید و بهره‌گیری از فناوری‌های نو را فراهم می‌کند. بدین‌ترتیب می‌توان به سمت دستاوردهای جدید حرکت کرد. درواقع تلاش برای رشد تحقیق‌وتوسعه می‌تواند به فناوری‌های نو در مسیر تولید تبدیل شود. در چنین شرایطی از یک‌سو هزینه تولید کاهش می‌یابد و از سوی دیگر زمینه ارتقای سطح کیفی کالاهای تولیدی فراهم می‌شود. بنابراین چنانچه از شاخصه‌های یادشده در مسیر تولید بهره گرفته شود، رقابت‌پذیری صنایع معدنی در بازار داخلی و خارجی افزایش خواهد یافت.

توسعه صنعتی در مرز دانش

حسین حمیدزاده، نایب‌رئیس هیات‌مدیره انجمن تحقیق و توسعه و نوآوری صنایع در گفت‌وگو با صمت و در پاسخ به سوالی مبنی‌بر اهمیت دانش و پژوهش و تاثیر آن بر عملکرد صنایع معدنی گفت: توجه به دانش، تحقیق و پژوهش از سوی فعالان صنایع معدنی اهمیت دارد، چراکه صاحبان این صنایع می‌توانند ضمن آشنایی با فناوری‌های روز دنیا به سمت ایجاد ارزش‌افزوده هرچه بیشتر گام بردارند. در همین حال امکان افزایش دامنه فعالیت این صنعتگران و رشد سودآوری آنان نیز فراهم می‌شود.

وی در ادامه افزود: اثرپذیری صنایع از دانش به‌قدری جدی است که از آن به‌عنوان یکی از پارامترهای توسعه‌یافتگی یاد می‌شود. این پارامترها می‌توانند تاثیر بسزایی در رشد بهره‌وری داشته باشند. بر همین اساس نیز می‌توان با بهره‌گیری از تحقیق و توسعه به سمت و سوی کاهش هزینه‌های تولید گام برداشت. بدون تردید کاهش هزینه و افزایش بهره‌وری تاثیر بسزایی در موفقیت یک مجموعه معدنی ایفا می‌کند؛ بنابراین باید برای تحقق این اهداف بیش از پیش تلاش کرد. حمیدزاده گفت: شناخت اهمیت تحقیق و پژوهش و اثرگذاری آن در مسیر بهبود فعالیت‌های یک مجموعه صنعتی یا تولیدی موجب می‌شود بودجه بیشتری به آن اختصاص داده شود چراکه در چنین شرایطی اختصاص هزینه در بخش تحقیق و توسعه به منزله سرمایه‌گذاری خواهد بود. در چنین شرایطی می‌توان تولید را بهبود بخشید یا بهره‌وری را افزایش داد و درمجموع به سمت و سوی پیشرفت گام برداشت.

وی در پایان گفت: شرکت‌های فعال در بخش معدن و صنایع معدنی در گذشته بودجه کمتری را به تحقیق و توسعه اختصاص می‌دادند اما امروز به این باور رسیده‌اند که بهره‌گیری از ظرفیت‌های دانش چه تاثیر مثبتی بر بهبود عملکرد آنها دارد؛ بنابراین بودجه بیشتری را به این حوزه اختصاص می‌دهند و درنتیجه شاهد موفقیت روزافزون در این حوزه هستیم.

> در گذشته‌های نه‌چندان دور و در دوره انقلاب صنعتی اول، سرمایه و ماشین‌آلات از اهمیت ویژه‌ای در مسیر تولید و رقابت‌پذیری صنعت برخوردار بودند

نقش کمرنگ تحقیق و توسعه

علی معصومی، دبیرکل و عضو هیات‌مدیره انجمن تحقیق و توسعه صنایع و معادن ایران در گفت‌وگو با صمت ضمن اشاره به اهمیت دانش و نوآوری و اثرگذاری آن بر عملکرد صنایع معدنی گفت: عصر حاضر با تغییر و تحول همراه است، در چنین شرایطی نوآوری جایگاه ویژه و ممتازی را به خود اختصاص داده است.

وی افزود: در گذشته‌های نه‌چندان دور و در دوره انقلاب صنعتی اول، سرمایه و ماشین‌آلات از اهمیت ویژه‌ای در مسیر تولید و رقابت‌پذیری یک صنعت برخوردار بودند. با گذشت زمان، علم و دانش جایگاه ممتازی را در این مسیر به خود اختصاص داد. بدین ترتیب، تحقیق و توسعه زمینه ورود محصولات جدید به بازارها و رشد رقابت‌پذیری این محصولات را فراهم کرد زیرا بهره‌گیری از تحقیق و توسعه حضور یک محصول در بازارهای جدید را تسهیل و زمینه کاهش قیمت‌ها را فراهم می‌کند. بنابراین باید اذعان کرد که طی چند سال گذشته تحقیق و توسعه تاثیر بسزایی در رقابت‌پذیری صنایع و معادن داشته است. از آغاز دهه ۹۰ میلادی نوآوری و اثربخشی آن در کسب‌وکارها مطرح شد؛ بدین معنی که هرچه مدیریت یک مجموعه توانمند باشد، تا زمانی که نوآوری مورد توجه قرار نگیرد، با محدودیت‌هایی در عملکرد روبه‌رو خواهیم شد. نوآوری درحال‌حاضر از جایگاه ممتازی در عملکرد صنایع مختلف برخوردار است تا جایی که آن را بال پرواز صنایع می‌دانند.

معصومی در ادامه گفت: بخشی از فرآیند نوآوری به تولید محصول اختصاص دارد. نوآوری در سایر حوزه‌ها مانند فروش، مدیریت بازار، بازیافت ضایعات، ارتباطات بین‌المللی، جذب مشتری، ارتباط با مشتری و تمامی زمینه‌های فعالیت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این‌گونه اقدامات می‌تواند زمینه حرکت رو به جلوی یک مجموعه و رقابت‌پذیری آن با سایر رقبا را فراهم کند. بدون تردید چنانچه یک مجموعه در تولید محصولات خود نوآوری داشته باشد اما این پارامتر در سایر مباحث مانند ورود آن محصول به بازار مورد توجه نباشد، امکان فروش آن به‌خوبی فراهم نمی‌شود.

این کارشناس در پایان خاطرنشان کرد: نوآوری در قالب سیستمی آنچنان که باید در حوزه معدن و صنایع معدنی مورد توجه نیست. امکان دارد این موضوع در برخی شرکت‌ها و فعالیت‌ها مورد توجه باشد اما همچنان سیستمی نیست. کما اینکه این موضوع همچنان در بسیاری از کشورها و شرکت‌های صنعتی و معدنی در سطح بین‌المللی نیز مورد توجه قرار نگرفته است، چراکه سیستمی شدن نوآوری و جاری شدن آن در شرکت‌ها قدمت چندان طولانی ندارد. البته درحال‌حاضر این باور اثبات شده که چنانچه می‌خواهید یک بنگاه صنعتی زنده بماند و فعالیت خود را ادامه دهد، استمرار در نوآوری ضروری است.

سخن پایانی

در دنیای کنونی دانش‌محوری در اولویت بسیاری از سازمان‌ها قرار گرفته است، تا جایی‌که از دانش با عنوان سرمایه سازمانی یاد می‌شود. دانش در صنایع مختلف نیز مورد توجه قرار دارد. درواقع بهره‌گیری از ظرفیت‌های دانشی تاثیر بسزایی بر بهبود عملکرد صنایع دارد.

شرکت مس الگوی اقتصاد مقاومتی در کشور

بنا به مقتضیات تاریخی و خروج پیمانکاران امریکایی از طرح صنعت مس ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی، شرکت مس از همان ابتدا، سیاست بومی‌سازی قطعات را جزو لاینفک سیاست‌های خود قرار داده است.

مروری بر تجربه حدود نیم قرنی شرکت مس نشان می‌دهد که با تلاش و همراهی مدیران و پرسنل سختکوش صنعت مس و بهره‌گیری از ظرفیت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان و سازندگان داخلی بیش از ۱۸هزار قطعه بومی‌سازی شده است.

دستاوردهای شرکت مس در حوزه بومی‌سازی را در این داده‌نما ببینید.

مزایده شماره ۹۹۰۶۰۲

آگهی مزایده عمومی

شرکت فولاد هرمزگان جنوب

موضوع مزایده: سنگ آهن هماتیت

■ مواد مورد مزایده به شرح جدول ذیل:

ردیف	شماره مزایده	شرح کالا	واحد	مقدار	مبلغ ضمانت (ریال)
۱	۹۹۰۶۰۲	سنگ‌آهن هماتیت	کیلوگرم	۴۵۰۰۰۰۰	۵٪ کل مبلغ پیشنهادی

■ نحوه شرکت در مزایده:

کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی برای شرکت در مزایده می‌توانند جهت بازدید و دریافت اسناد مزایده مبلغ ۵۰۰/۰۰۰ ریال به حساب ۰۱۱۱۱۱۱۱۰۰۰۰۸ بنام شرکت فولاد هرمزگان جنوب، نزد بانک ملی شعبه گمرک بندرعباس واریز نموده و با ارائه فیش واریزی و درخواست کتبی در ساعت اداری (بجز روزهای پنجشنبه و ایام تعطیل) پس از هماهنگی باکارشناس مربوطه به شرکت فولاد هرمزگان مراجعه نمایند و یا با ارسال تصویر فیش واریزی به آدرس ایمیل Khosravi.s@hosco.ir و تماس با کارشناس مربوطه اسناد را از طریق الکترونیکی دریافت نمایند.

ارائه معرفی‌نامه، داشتن مهر شرکت (اشخاص حقوقی) و رسید واریزی هزینه خرید اسناد جهت دریافت حضوری اسناد الزامی است.

■ محل دریافت اسناد:

بندرعباس، کیلومتر ۱۳ جاده اسکله شهید رجایی، شرکت فولاد هرمزگان جنوب، واحد خرید مواد مصرفی و فروش کالای مازاد.

■ جدول زمانی انجام مزایده:

تاریخ شروع فروش اسناد	تاریخ پایان فروش اسناد	آخرین مهلت ارائه پاکت‌های مزایده	تاریخ گشایش پاکت‌ها
۹۹/۱۲/۰۲	۹۹/۱۲/۷	۹۹/۱۲/۱۷ تا ساعت ۱۲:۰۰	۹۹/۱۲/۱۹

متقاضیان برای آگاهی بیشتر می‌توانند در ساعات اداری با شماره تلفن ۳۳۵۳۰۰۰۳-۰۷۶ داخلی ۴۴۷۰ و ۸۸۱۳ و یا خط مستقیم ۰۷۶۴۴۸۴۸۸۱۳ و ۰۷۶۴۴۸۴۴۴۷۰ تماس حاصل فرمایند و یا به سایت فولاد هرمزگان www.hosco.ir مراجعه نمایند.

جهت حضور افراد در فولاد هرمزگان و بازدید از موضوع مورد مزایده، هماهنگی با شماره فوق (۴۸ ساعت قبل از حضور) الزامیست.

هزینه درج آگهی با برنده مزایده می‌باشد.

روابط عمومی شرکت فولاد هرمزگان جنوب

گشتی در بازار داغ تعمیرات لوازم برقی و الکترونیکی

چه کسی صلاحیت دارد؟

ایـران در ماه‌های اخیر با محدودیت‌هـا و تحریم‌های فراوان اقتصادی روبه‌رو بوده و به همین دلیل تعداد زیادی از شرکت‌هایی که تا پیش از این در سطح کشور نمایندگی داشتند و به عرضه محصولات خود می‌پرداختند، از کشور خارج شدند. اگرچه این خروج می‌توانست به سود تولیدکنندگان داخلی باشـد اما همزمانی آن با کاهش ارزش پول ملی و افزایش نرخ کالاهای داخلی، باعث شـد تا به جای اینکه بازار فروش کالاها گرم شود، کسب‌وکار تعمیرات لوازم خانگی، موبایل و لوازم صوتی و تصویری رونـق بگیـرد. اما در این رویکرد نیز درباره انتخاب تعمیرکاران به‌ویژه تعمیرکاران لوازم الکترونیکی اختلاف‌نظر و سلیقه‌های متفاوتی وجود دارد. عده‌ای معتقدند این کار را باید به نمایندگی‌های مجاز سـپرد، گروهـی می‌گویند نمایندگی‌های مجاز هزینه‌های فـراوان و بی‌دلیلی را اخذ می‌کنند و بهتر است کار را تعمیرکاران تحصیلکرده و آزاد، که بهتر و با هزینه کمتر از عهده این کار برمی‌آیند انجام دهند و برخی نیز همچنان تعمیرکاران قدیمی و تجربی را پیشنهاد می‌کنند و باقی فعالان این عرصه را بیشـتر تعویض‌کار می‌دانند. اما واقعا کدام‌یک از این گروه‌ها برای تشـخیص عیوب و تعمیر لوازم خانگی واجد صلاحیت بیشـتر هسـتند و می‌توان به کار آنها اطمینان کرد؟ با گزارش روزنامه صمت در این باره که با محور روز مهندس تهیه شده، همراه باشید:

عکس: صمت

بدون شـک نقش دانش فنی در نحـوه کار تعمیرکاران تاثیر بسـیار زیادی دارد اما اینکه بگوییم به‌طـور قطع یک گروه دیگر بهتر هستند، امکان‌پذیر نیست

تعمیر کار باید مجوز داشته باشد

رئیـس اتحادیه فنـاوران رایانه تهران با اشـاره به افزایش نرخ ارز در سـال گذشته، گفت: ابتدای سال ۱۳۹۷ بـه همه کالاهـا ارز ۴۲۰۰ تومانی اختصاص داده شـده بـود، اما بعد بـه ارز نیمایی تبدیل شـد کـه نرخ آن هم بـالا رفت و افرادی که در گذشـته می‌توانستند با حدود ۳ میلیون تومان لپ‌تاپ بخرند حـالا چند برابر این میزان باید برای خرید آن هزینه کنند.

محمدرضـا فرجی با بیان اینکه ایـن افزایش نرخ به‌ویژه برای مصرف‌کنندگان خانگی و غیرسـازمانی سـنگین است، اظهار کرد: به همین دلیل بسیاری از افراد به تعمیر دستگاه‌های معیوب خود روی آوردند یا با اسـتفاده از حافظه‌های داخلی و خارجی جدید سیستم خود را ارتقا دادند.

فرجـی همچنیـن از افزایـش حـدود ۵۰ تا ۶۰ درصدی تقاضـای تعمیر و ارتقای لپ‌تاپ و رایانه در سال گذشته نسبت به سال‌های قبل خبر داد و گفت: البته موانعی در مسیر پاسخگویی فعالان این حوزه به مخاطبان وجـود دارد؛ مانع اصلی به موضوع قطعات گارانتـی مربـوط می‌شـود. سـازمان حمایت مصرف‌کننـدگان و تولیدکننـدگان، اعضـای اتحادیـه را مکلف کرده که حداقل گارانتی ۲۰ روزه را سـاپورت کنند. این در حالی است که چیزی به اسـم شـماره تعرفه قطعات گارانتی نداریم تا قطعـات موردنیاز به صورت جداگانه ثبت سـفارش شـوند. تمام کالاها با هم ثبت می‌شود.

میانگیـن زمانی ترخیـص کالا در صنف ما زمان‌بر و حدود ۶ ماه اسـت و بار این مشـکل به دوش اعضا است؛ چون مجبور می‌شوند قطعه موردنیاز خود را از بازار تهیه کنند. آنها به‌ناچار، دسـتگاه آکبند را خرد می‌کنند.

فرجی درباره اینکه کدام گروه از تعمیرکاران رایانه صلاحیت بیشـتری برای این کار دارند، گفت: بدون شک نقش دانش فنی در نحوه کار تعمیرکاران تاثیر بسـیار زیادی دارد اما اینکه بگوییم به‌طور قطع یک گروه از گروه دیگر بهتر هسـتند، امکان‌پذیر نیست. درنظر گرفتن نرخ و کارمزد تعمیرکاران نیز به‌تنهایی نمی‌تواند معیار کاملـی برای انتخاب مراکز تعمیر و ارائه خدمات باشند.

وی دربـاره نـرخ معمـولا بالاتـر هزینه‌هـا در شـرکت‌های گارانتی و نمایندگی‌ها نسـبت به ارائه‌دهندگان خدمـات به صـورت آزاد نیـز افزود: درحال‌حاضـر و بـا توجه بـه خروج بسـیاری از شـرکت‌های خارجـی از کشـور، مجوز گارانتی از سوی سـازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان ارائه می‌شود و این شرکت‌ها همچنان براسـاس پروتکل‌های شرکت مادر، مکلف به تعویض قطعه معیوب هستند اما امکان دارد تعمیرکاران آزاد با توجه بـه صلاحدید مصرف‌کننده، قـادر به تعمیر قطعه معیوب نیز باشـند کـه طبیعتا نرخ پایین‌تری نسبت به تعویض خواهد داشت.

رئیـس اتحادیه فناوران رایانه تهـران درباره نقش دانـش و مهندسـی در حـوزه تعمیـرات رایانـه و محصـولات الکترونیکی دیگر عنوان کرد: امروز دیگر نمی‌توان این حوزه را بـا تکیه بر تجربه هدایت کرد و بحث‌هـای آکادمیک هر روز بیشـتر از قبل در آن مطرح می‌شود. درحال‌حاضر بیشتر فعالان این بخش از دانش‌آموختگان دانشـگاهی هستند و علاوه‌بر آن دوره‌های تخصصی در آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای نیـز در راسـتای افزایـش دانـش این افراد بسـیار کمک‌کننده هستند.

فرجـی درباره ضرورت توجه بیشـتر به تحصیلات آکادمیـک در این حوزه تاکید کرد: ما در اتحادیه نیز مکاتباتی را انجام داده‌ایم تا در صورت امکان در سال آینده بتوانیم مجوز راه‌اندازی یک واحد دانشگاهی را نیز دریافت کنیم.

رئیس اتحادیه فناوران رایانه تهران در پایان درباره معیار انتخاب یک مرکز برای ارائه خدمات تعمیراتی باکیفیت گفـت: در این زمینه نخسـتین معیار باید جواز کسـب واحد مورد نظر باشـد؛ زیـرا این مجوز نشان‌دهنده صلاحیت و تایید واحد موردنظر خواهد بـود. علاوه‌بر این درحال‌حاضـر این اتحادیه در حال تنظیم آیین‌نامه‌ای اسـت که برمبنـای آن مراکز را براساس نوع خدمات آنها دسته‌بندی کنیم.

به نظر می‌رسد بازار داغ تعمیرات کشور درحال‌حاضر در دست جمعی از فعالان تجربی و افراد دارای دانش آکادمیک است

دانش تجربی و آکادمیک هر دو لازم است

حسـین دورودیان، عضو هیات‌رئیسه اتاق اصناف تهران نیز در ایـن باره در گفت‌وگو با صمت عنوان کرد: موضوع ارائه خدمات در حوزه الکتریک و الکترونیک شـرایط متفاوتی دارد. وی افزود: در حـوزه، برق، الکتریـک و الکترومکانیک با توجه به شـرایط اقتصادی، درحال‌حاضر در بیشتر موارد تعمیر بر تعویض اولویت دارد اما طبیعتا در حوزه الکترونیک مسئله متفاوت است.

وی در زمینه دانش فنی و مهندسی افراد شاغل در این حوزه‌ها نیز بیان کرد: در بخش برق، الکترومکانیک و الکتریک دانش تجربی و سابقه، بیش از دانش آکادمیک مطرح است اما در الکترونیک موضوع برعکس است که البته این تفاوت به معنی برتری یک گروه بر دیگری نیست.

دورودیان در این باره افزود: با توجه به اینکه در ارائه مجوز به همه اصناف فعال در این حـوزه آزمون‌های تخصصی و مدارک فنی مورد نیاز اسـت، هیچ یک از این گروه‌ها در صورت نداشتن صلاحیت حائز دریافت مجوز نمی‌شوند.

معاون هماهنگی بازرسی اتاق اصناف ایران در ادامه درباره معیارهای انتخاب یک تعمیرگاه مورد اعتمـاد نیز عنوان کرد: تعمیرگاه‌های مجاز با توجـه به تعهداتی که داده‌اند موظف هسـتند خدمات خود را به بهترین نحو انجام دهند و در صورت قصور مشـتریان می‌توانند شکایت کنند اما متاسفانه بسـیاری از مخاطبان بدون توجه به مجوزهای رسـمی، تنها با یک پیامک یا تبلیغ در شبکه‌های اجتماعی و به طمع پرداخت هزینه کمتر، واحدهایی را برای تعمیر وسایل خود انتخاب می‌کنند که مجوزی در این زمینه ندارند و تعهدی نیز نخواهند داشت.

عضو هیات‌رئیسـه اتاق اصناف تهران تاکید کـرد: مهم‌ترین معیار بـرای انتخاب تعمیرکاران موردتایید، داشـتن مجوز اسـت که البته نواقصی در این زمینه نیز وجود دارد؛ نمونه این اشکالات فروش یا در اختیار گذاشـتن مجوز از سوی شرکت‌ها به افراد فاقد مجوز است که به‌ویژه در مواردی مانند تعمیرات تجهیزاتی مثل آسانسـور می‌تواند پیامدهای خطرناکی داشـته باشد که باید در این زمینه اقدامی انجام شود.

سخن پایانی

بـا توجـه به آنچه گفته شـد، به نظر می‌رسـد بـازار داغ تعمیرات کشـور درحال‌حاضر در دسـت جمعی از فعالان تجربی و افراد دارای دانش آکادمیک است و گویا این تلفیق در جامعه تا حد زیادی پذیرفته شده است. با این حال، شـاید یکدسـت و یکپارچه شدن سـواد علمی و تجربه در این حوزه بتواند با برنامه‌ریزی‌های درسـت، در دسـتور کار اتحادیه‌ها قرار گیرد. البته همه این اقدامات در صورتی به نتیجه مطلوب خواهد رسید که تمام فعالیت‌های صنفی در این بخش در مجرای قانونی آن انجام شـود و تشخیص سره و ناسره از هم امکان‌پذیر باشـد. اما در شرایط فعلی که ورود اقسـام جدیدی از تبلیغات در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی مختلف رواج یافته و تعمیرات لوازم برقی و خانگی به دلیل مشـکلات مالی، از سـطح واحدهای صنفی، به کارگاه‌های خانگی منتقل شـده، شاید نتوان به‌راحتی مولفه‌های ثابت و مشخصی را برای انتخاب یک تعمیرگاه و تعمیرکار معتبر و حاذق درنظر گرفت. آنچه از حال و هوای امروز بازار تعمیرات این نوع لوازم به دست می‌آید این است که در کشور ما در کنار تبلیغات پیامکی، اینترنتی و فضای مجازی، همچنان تبلیغات سنتی و سینه به سینه مشتریان و مخاطبان این مراکز، یکی از بهترین راه‌های معرفی یک مرکز معتبر تلقی می‌شود.

به تعمیرکاران ارزان‌قیمت شک کنید

شـاپور پشـابادی- این روزها بازار تعمیـرکاران لوازم خانگی داغ اسـت؛ بازاری که با پاییـن آمدن قدرت خرید مردم و گران شـدن اجنـاس، رونق گرفته اسـت. به‌گفته فعالان این بازار بیشتر اجناس موجود در بازار، چینی است و به‌راحتی تعمیر نمی‌شـوند. همچنین باوجود افزایش نرخ قطعات یدکی، حق دستمزد تعمیرکار تغییر چندانی نداشته اسـت. از سـوی دیگر قطعی‌های اخیر برق به لوازم خانگی مردم آسـیب زده و پیرو آن مراجعه مـردم به تعمیرکاران افزایش یافته است.

۱۵ دقیقه صبر کنید

رئیـس اتحادیـه تولیدکننـدگان و تعمیـرکاران صنایع برودتی، تهویه مطبوع، لباسشویی و قطعات یدکی تهران در گفت‌وگو با صمت گفت: بسیاری از مردم برای دستگاه‌های برقی، محافظ ندارند. علـی جمالی ضمن بیان این موضوع تاکیـد کـرد: باید قبل از قطـع برق، به مـردم اطلاع داده می‌شد تا وسایل برقی خود را از برق بکشند و بیشتر از این متحمل ضرر نشـوند. برنامه قطع بـرق را می‌توان از طریق رسـانه‌ها و صداوسـیما به مردم اطلاع داد. وزارت نیرو هم می‌تواند قطعی برقی را منطقه‌ای و زمان‌بندی قطعی برق را اعلام کند تا مردم مطلع باشند.

رئیـس اتحادیـه تولیدکننـدگان و تعمیـرکاران صنایع برودتی، تهویه مطبوع، لباسشـویی و قطعات یدکی تهران اظهار کرد: آسـیب‌پذیری وسـایل برودتی بسیار بیشتر از دسـتگاه‌هایی مثل ماشین لباسشـویی و ظرفشویی است، چون این قبیل دسـتگاه‌ها به‌طور مداوم در حال کار هستند. قطعی ادامه‌دار برق به‌شدت به موتور یخچال فشـار وارد می‌کند. وی به مردم توصیه کـرد: هنگام اتصال دوبـاره برق، ۱۵ دقیقه صبر و بعد وسـایل خود را به پریز بـرق وصل کنید. در چند دقیقه اول بعد از وصل شـدن برق، همه دستگاه‌ها شروع به کار می‌کنند. در چند دقیقه ابتدایی، مقدار برق مصرفی دسـتگاه‌ها حتی به ۲ برابر می‌رسـد؛ به این ترتیب ولتـاژ برق کاهش می‌یابد. نوسـان برق شدید این چند دقیقه خطرناک و ممکن است به سوختن موتور وسایل منجر شـود. موتور بیشتر وسایل برودتی و گرمایشی در همین چند دقیقه می‌سوزد.

مواد اولیه نامرغوب

بسیاری بر این باورند که مهم‌ترین مشکل تولیدکنندگان ایـن حوزه بـه مواد اولیـه نامرغوب مربوط می‌شـود. علی جمالی ضمن بیان این موضوع گفت: مواد اولیه مصرفی در حوزه ما بیشتر وارداتی است. قطعاتی مثل کمپرسور پیش از این از ژاپن و آلمان وارد می‌شد اما اکنون بازار پر از مواد اولیه ساخته‌شده توسط شرکت‌های گمنام و بی‌نام و نشان است. این موضوع به کیفیت لوازم خانگی کشورمان صدمه می‌زند، این در حالی اسـت که امـکان تامین مواد اولیه از تولیدکنندگان معتبر و شناخته‌شده وجود دارد و هم‌اکنون از آنها واردات داریم. مخالف واردات از چین نیستیم چون چیـن هم کالای مرغـوب و باکیفیت تولید می‌کند اما باید مـواد اولیه و محصولات شـرکت‌های هویت‌دار و شناسنامه‌دار وارد شود. متاسفانه بیشتر این قبیل اقلام، تقلبی است.

ضرورت ثبات نرخ ارز

وی در ادامـه افزود: تعـدادی از تولیدکنندگان بـزرگ لـوازم خانگـی، اقـلام موردنیاز خـود را وارد می‌کننـد. البتـه تولیدکننـدگان ناچارند از واردکننـدگان خرید کنند، چـون نقدینگی لازم را در اختیـار ندارند. در شـرایط فعلی، ثبات نرخ ارز کمک بسـیاری به تولیدکنندگان خواهد کرد. عامل ثبات بسـیار مهم‌تر از عامل نرخ اسـت. در شرایطی که نرخ ارز بی‌ثبات است، تولیدکنندگان نمی‌توانند برای تولید خود برنامه‌ریزی کنند.

تعمیرکاران بدون مجوز

در این بین مشکل دیگری دامن مصرف‌کنندگان را گرفته و آن‌هم رواج فعالیت تعمیرکاران بدون مجوز است که این روزها با شیوع کرونا و توسعه ارتباطات اینترنتی و تلفنی، به ارائه خدمات تعمیراتی می‌پردازند.برخی از این تعمیرکاران مجوز ندارند و به‌گفته مشـتریان معمولا دستمزد بیشتری هم دریافت می‌کنند.

رئیـس اتحادیـه تولیدکننـدگان و تعمیـرکاران صنایع برودتی، تهویه مطبوع، لباسشـویی و قطعات یدکی تهران معتقد است اگر مشـکلی در نحوه خدمات‌دهی این دست از تعمیـرکاران پیـش بیایـد، اتحادیـه نمی‌توانـد پیگیر حق و حقوق مردم باشـد. طبق سـخنان رئیـس اتحادیه تولیدکنندگان صنایـع برودتی این نوع تعمیرکاران گاها تا ۳ برابـر نـرخ واقعی از مـردم پول می‌گیرنـد و باید با آنها برخورد شود.

با این حال تعمیرکاران غیرمجاز لوازم خانگی صدرنشین گوگل هم شده‌اند! گروهی که گاهی با ترفندهای تبلیغاتی از آب گل‌آلود ماهی می‌گیرند.

جـولان غیرمجازها باعث شـده صدای مشـتریان درآید و نمایندگی‌هـای مجاز و خدمات پشـتیبانی لوازم خانگی می‌گویند از دسـت تلفن‌های شـاکیان کلافه شده‌اند و به چند نیروی مازاد نیاز دارند تا به مشتریان توضیح دهند که آدرس را اشـتباه رفته‌اند و کار را به غیرمجازها سـپرده‌اند. از سـوی دیگر افزایش قابل‌توجه نرخ لوازم خانگی سـبب کاهـش قدرت خرید مـردم و گرایش آنها بـه تعمیر لوازم خانگی شده است.

سخن پایانی...

بـه فهرسـت بلندبالای مشـکلات تعمیر لـوازم خانگی جایگزینـی قطعات فیـک به‌جای قطعـات اورجینال لوازم را هـم اضافه کنید. گاهی مشـاهده شـده نمایندگی‌های غیرمجاز که معمولا از قطعات تقلبی اسـتفاده می‌کنند، در برخی از اوقات قطعات سالم و اورجینال را از دستگاه‌ها جدا کـرده و قطعه‌های خراب و فیک را جایگزین آنها می‌کنند؛ بنابراین شاید استفاده بهینه از لوازم خانگی بهترین راه‌حل برای جلوگیری از بروز مشکلات یادشده باشد.

پیمان صفردوست
editor@smtnews.ir

یادداشت

نقش فناوری اطلاعات در توسعه کارآفرینی

علی متولی
کارشناس حوزه کارآفرینی

پیشـرفت فناوری اطلاعات موجب شده جوامع در دنیای کنونی دسـتخوش تغییر و تحول شوند. بر اثر این تحولات، قرن حاضر به‌نام قرن فناوری اطلاعات نام‌گذاری شده است. در دنیای معاصر، سطح فکر و بینش و آگاهی مردم افزایش یافتـه و کلیه فعالیت‌های جمعیت دنیـا، با مزیت‌های این فناوری در قالب شـبکه‌های ارتباطی به تعادل رسیده است. در دنیای مدرن که به‌صورت دهکده‌ای به‌هم متصل شـده، افـراد هر لحظه که بخواهنـد می‌توانند از جدیدترین اخبار روز دنیا مطلع شوند. مهم‌تر اینکه فناوری اطلاعات بر کلیه فعالیت‌های اجتماعی از جمله کارآفرینی تاثیر گذاشته و در بسـیاری از آنها تحولات اساسی به‌وجود آورده است. امروزه کارآفرینان به‌شدت به بسترهای فراهم شده توسط فناوری اطلاعات وابسته هستند و از آن بهره زیادی می‌برند، در واقع فعالیت‌های کارآفرینانه باعث شـناخت نیازها، خلق ایده‌ها و تولد فناوری‌ها می‌شـوند و فناوری اطلاعات موتور توسعه کارآفرینی و رشد اقتصادی است.

فناوری‌های اطلاعات شامل محدوده وسیعی از اختراعات و رسـانه‌های ارتباطی اسـت که سیسـتم‌های اطلاعاتی و افراد را به همدیگر مربوط می‌کند و شامل نامه صوتی، نامه الکترونیکی، کنفرانس صوتی، کنفرانس ویدئویی، اینترنت، گروه‌افزارها و مانند آن می‌شـود. سیسـتم‌های اطلاعاتی و فناوری‌های اطلاعات، اغلب در هم پیچیده هستند و معمولا آنها را با همدیگر به اسم فناوری‌های اطلاعاتی به‌کار می‌برند.

کارآفرینی نیز اقدامی است که افراد می‌توانند فرصت‌های بازار را کشـف کنند، ارزیابـی و بهره‌برداری کنند؛ به‌منظور ایجاد کالا یا خدمات در آینده. این کار اصطلاحا با راه‌اندازی کسب‌وکاری جدید امکان‌پذیر است.

فنـاوری اطلاعات با برخورداری از ویژگی‌ها و قابلیت‌های مختلف توانسته انعطاف قابل‌توجهی در زمینه کارآفرینی از خود نشـان دهد. همین ویژگی‌ها سبب افزایش کارآیی این فناوری در کارآفرینی و اشـتغال شـده است. این شاخص‌ها عبارتند از:

۱- افزایش سـرعت: محاسـبه و پردازش سریع اطلاعات و انتقـال فـوری آن، زمان انجـام کار را کاهش و در نتیجه بهـره‌وری را افزایـش می‌دهـد. فناوری اطلاعـات امکان جسـت‌وجو و دسـتیابی سـریع به اطلاعـات را نیز فراهم می‌کند.

۲- افزایش دقت: در مشـاغل مبتنی بر انسان دقت انجام کار متغیـر اسـت؛ درحالی که فنـاوری اطلاعات دقتی بالا و ثابـت را تامیـن و تضمین می‌کند. در انـواع فعالیت‌های پردازشـی و محاسباتی دقت رایانه به‌مراتب بیشتر از انسان است.

۳- کاهـش انـدازه فیزیکی مخازن اطلاعات: با توسـعه فنـاوری اطلاعـات و بکارگیری آن دیگـر لزومی به حمل و نگهـداری حجم زیادی از کتاب‌های مرجع تخصصی وجود ندارد و به‌راحتی می‌توان در هر دیسـک فشـرده، اطلاعات چندیـن کتاب را ذخیره یـا آنکه منابع موردنیاز را از طریق شبکه‌های رایانه‌ای دریافت کرد.

۴- رفـع برخی از فسـادهای اداری: اسـتفاده از فناوری اطلاعات، شـفافیت در انجـام کارهـا را افزایش می‌دهد و بسـیاری از واسطه‌ها را حذف می‌کند. این دو مزیت کلیدی منجر به رفع برخی فسـادهای اداری، خصوصا در سـطوح پایین می‌شود.

۵- ایجاد امکان کار تمام‌وقت: به کمک فناوری اطلاعات، بسیاری از استعلام‌ها و مراجعات افراد و... از طریق شبکه‌های اینترنتی و به صورت خودکار انجام می‌شود؛ بنابراین می‌توان به‌صورت ۲۴ساعته از آن بهره گرفت.

۶- ایجـاد امـکان همـکاری از راه دور: مخابـرات، تلفن، تله‌کنفرانـس، ویدئوکنفرانـس و همچنین سیسـتم‌های همـکاری، تبـادل الکترونیکـی داده‌هـا و...، نمونه‌هایی از کاربردهای فناوری اطلاعات در این زمینه هستند.

۷- کاهش هزینه‌های سیستم یا سازمان: باتوجه به موارد فوق، به‌ویژه افزایش سرعت که باعث انجام تعداد کار بیشتر می‌شـود و انجام کار تمام‌وقت، بهره‌وری سیسـتم افزایش می‌یابد و در نتیجه باعث کاهش زیاد هزینه‌ها می‌شود.

۸- محصـولات، خدمات و مدل‌های کسـب‌وکار جدید: سیسـتم‌های اطلاعاتـی، نه‌تنها شـرکت‌ها را در طراحی و ساخت محصولات جدید پشتیبانی می‌کنند، بلکه مدل‌های کسـب‌وکار کاملا جدیدی را پیش روی آنها قرار می‌دهند. یک مدل کسـب‌وکار، نحوه تولیـد و فروش کالا یا خدمات یک شرکت را تعریف کرده و نحوه خلق ثروت از این طریق را توضیح می‌دهد.

نتیجه‌گیری

فنـاوری اطلاعات، تحولات زیـادی در کلیه فعالیت‌های اجتماعـی از جملـه کارآفرینی به‌وجـود آورده و به‌عنوان مهم‌ترین ابزار کارآفرینی مدرن، مورد توجه قرار گرفته است. فناوری اطلاعات در کارآفرینی پهنه وسـیعی برای فعالیت دارد. کارآفرینی لازمه توسعه فناوری و توسعه فناوری، بستر کارآفرینی است. بر این اساس اهمیت بسترسازی کارآفرینی و وظیفه دولت مشخص می‌شود. دولت باید بستر کارآفرینی در حوزه فناوری اطلاعات را که همان شبکه‌های ارتباطی و اطلاعاتی است، توسعه دهد و امکان دسترسی آسان همگان به این شبکه‌ها را فراهم کند.

در گفت‌وگوی صمت با دبیر کل انجمن صادرات خدمات فنی مهندسی ایران مطرح شد:

نیاز به صادرات مهندسی‌شده داریم

پیمان صفردوست: یکی از موضوعاتی که در چند سال اخیر به‌عنوان یکی از عوامل توسعه تجاری کشور از آن یاد می‌شود، صادرات خدمات فنی مهندسی است. اهمیت این موضوع از آنجا مشخص می‌شود که تقریبا تمام نهادهای بالادست حکومتی بر ضرورت توجه به این موضوع تاکیدهای فراوان داشته‌اند، اما سوی دیگر این سکه گلایه‌های فعالان این بخش درباره حمایت‌های ناکافی دولت و نهادهای سیاست‌گذار از خدمات فنی و مهندسی و صادرات در این حوزه بوده است. به همین بهانه بد ندیدیم در آستانه روز گرامیداشت خواجه نصیرالدین طوسی و روز مهندسی، گفت‌وگویی را با دبیرکل انجمن صادرات خدمات فنی مهندسی ایران و نایب رئیس فدراسیون صادرات انرژی و صنایع وابسته اتاق بازرگانی ایران انجام دهیم و فعالیت‌ها و مشکلات فعالان این بخش را جویا شویم. آنچه در ادامه می‌خوانید، شرح گفت‌وگوی روزنامه صمت با بهمن صالحی است:

◉ به‌عنوان نخستین پرسش، وضعیت خدمات فنی مهندسی و صادرات در این بخش را در کشور چطور ارزیابی می‌کنید؟

اگر بخواهیم مثبت به موضوع خدمات فنی مهندسی کشور نگاه کنیم، می‌بینیم توان مهندسی ایران در منطقه بسیار بالاست و می‌توان گفت پس از روسیه کشور دیگری جز ایران به این حد از توان نرسیده است. از نظر تعداد فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی مهندسی نیز می‌بینیم که رتبه ایران در رده‌بندی جهانی همواره در میان ۵ کشور برتر بوده است. همچنین کشور ما در ۲۰ تا ۳۰ سال اخیر در زمینه صادرات خدمات فنی مهندسی فعال بوده و حتی باوجود پیشرفت‌هایی که در سال‌های اخیر در کشورهایی مانند ترکیه حاصل شده، این کشورها نتوانسته‌اند بیش از ایران، حرفی برای گفتن داشته باشند.

◉ باوجود این ظرفیت بالا، مشکل این بخش چیست؟

حقیقت این است که وای همه این مزایا و ظرفیت‌ها می‌بینیم که کشور ما در این سال‌ها نتوانسته در این حوزه به‌شکل موفق عمل کند و در مقام مقایسه، آمارها نشان می‌دهد ترکیه در سال گذشته میلادی حدود ۳۵ میلیارد دلار صادرات خدمات فنی مهندسی داشته، در حالی که بهترین دستاورد ما در سال ۹۰ با حدود ۵ میلیارد دلار بوده است. تاسف‌بارتر اینکه در سال ۹۰ ما ثبت ضریب رشد ۳۸ درصد داشتیم و اگر با همان روند به حرکت خود در این حوزه ادامه می‌دادیم، می‌توانستیم تا سال ۹۵ یا ۹۶ ارزآوری قابل‌توجه حدود ۲۵ میلیارد دلاری از این حوزه داشته باشیم، اما می‌بینیم که امروز این رقم به کمتر از ۵۰۰ میلیون دلار سقوط کرده است.

این یعنی کشور ما توان مهندسی و مهندس فرهیخته به میزان قابل‌قبول دارد اما از سازکاری که حتی از آن در سال‌های گذشته با موفقیت استفاده کرده، امروز به‌درستی استفاده نمی‌کند.

◉ آیا این نقص قابل برطرف شدن است؟

بله؛ ما اگر بخواهیم از افراد تحصیلکرده و فعالان این بخش به‌خوبی صیانت کنیم، باید امنیت شغلی را برای این افراد مهیا کنیم و در عین حال وضعیت معیشتی جوانانی را که وارد این عرصه می‌شوند، در نظر بگیریم. راه قرار گرفتن در چنین مسیری پرداختن به موضوع صادرات خدمات فنی مهندسی است.

◉ آیا حمایت از این بخش، می‌تواند اهداف اقتصادی کشور را نیز تامین کند؟

بدون تردید همین‌طور است؛ پرداختن و تمرکز بر این موضوع علاوه بر ارزآوری و دستیابی به بازارهای هدف جدید می‌تواند موجب اشتغالزایی، تولید و توسعه اقتصادی کشور شود، زیرا در صادرات خدمات فنی مهندسی، افراد متخصص بی‌شک تمایل خواهند داشت از محصولات و کالاهای کشور خود در انجام پروژه‌های مختلف استفاده کنند که این موضوع باعث افزایش صادرات کالاهای فنی مهندسی از کشور و متعاقب آن افزایش تولید و اشتغالزایی می‌شود.

ارتباط راهبردی اقتصادی و ورود دانش‌های روز جهانی به کشور از دیگر دستاوردهای صادرات خدمات فنی مهندسی است. در حال حاضر نسل جوان و متخصص در این حوزه حضوری فعال دارند و باید از این ظرفیت‌های موجود استفاده شود تا در رشد اشتغال در داخل و خارج از کشور موثر باشند.

◉ این نوع صادرات چه برتری‌هایی نسبت به سایر انواع صادرات دارد که در سال‌های اخیر تا این حد موردتوجه قرار گرفته است؟

این یک حقیقت انکارناپذیر است که صادرات خدمات فنی مهندسی، تجارتی برمبنای چارچوب‌های نوین جهانی است و در بسیاری از موارد می‌توان اهداف تجاری کشورهای مختلف را برآورده کند. جدا از این موضوع باید توجه داشت صادرات خدمات فنی مهندسی برخلاف گونه‌های دیگر صادرات از ابتدا تا انتها مبتنی بر ارزش افزوده است و منابع طبیعی کشور را صرف نمی‌کند و به همین دلیل می‌تواند نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در ارزآوری واقعی برای کشور و جدا شدن اقتصاد کشور از تجارت نفتی داشته باشد.

ضمن اینکه صادرات خدمات فنی مهندسی می‌تواند نقش بسزایی در کارآفرینی، ایجاد اشتغال و ورود فناوری به کشور داشته باشد و ایران را همواره در سطح قابل‌قبولی از دانش فنی در منطقه حفظ کند و در نهایت اینکه صادرات خدمات فنی مهندسی می‌تواند بیشترین بهره‌وری را در اقتصاد مبتنی بر تجارت کشور داشته باشد.

◉ پس چرا نهادهای بالادست از حمایت در این زمینه خودداری می‌کنند؟

متاسفانه به‌نظر می‌رسد آگاهی درستی در مسئولان در زمینه صادرات خدمات فنی مهندسی وجود ندارد و به دلیل همین فقدان آگاهی، در حالی که مسئولان و دست‌اندرکاران نهادهای بالادستی و دولت باید به‌دنبال جذب فعالان این عرصه و حمایت از فعالیت آنها باشند، فعالان این حوزه هستند که باید برای ایجاد این شناخت دوندگی کنند و در کریدورهای مجلس و راهروهای ادارات دولتی به توجیه فعالیت‌ها و برنامه‌های خود بپردازند، در حالی که چنین کارهایی توان فعالان این بخش را کاهش می‌دهد. در واقع اگر فعال این حوزه بخواهد تمام زمان خود را این گونه صرف کند، چه زمانی فرصت فعالیت در حوزه خود را خواهد یافت؟!

◉ یعنی در طول این سال‌ها حمایت قابل‌توجهی از این بخش انجام نشده است؟

متاسفانه در مجموع باید گفت نقش حمایت‌های دولت از این بخش مهم اقتصادی قابل‌اغماض است. حمایت‌ها در این حوزه همواره به‌صورت موردی، مقطعی، پروژه‌ای و سلیقه‌ای بوده است؛ یعنی هر وقت نهادهای بالادست اقتصادی با فهم و آگاهی بیشتر به این موضوع نزدیک شدند، به‌طور طبیعی به‌سوی برنامه‌های توسعه‌گرانه گرایش پیدا کردند اما در اغلب موارد وقتی این شناخت وجود نداشته، صادرات خدمات فنی مهندسی نیز از اولویت‌ها خارج شده‌است.

◉ در حال حاضر وضعیت صادرکنندگان خدمات فنی مهندسی چگونه است؟

اگر بخواهیم یک نگاه مقایسه‌ای در این زمینه داشته باشیم، می‌توانیم متوسط عمر شرکت‌های فعال در این حوزه در کشور خود و کشور آلمان را با هم مقایسه کنیم. در حالی که متوسط عمر چنین شرکت‌هایی در آلمان بیش از ۳۰ سال است، این رقم در کشور ما به ۲.۵ تا ۳ سال می‌رسد.

فعالان ما در این بخش به‌دلیل مشکلات موجود ترجیح می‌دهند خود را بازنشست کنند و وارد حوزه‌های دیگر شوند. ما اگر می‌خواهیم در صادرات خدمات فنی مهندسی به‌شکل مطلوب عمل کنیم، باید به این بخش بها بدهیم، این بخش را بشناسیم و برای آن برنامه‌های بلندمدت داشته باشیم.

◉ آیا برای ایجاد این شناخت راهکار عملی وجود دارد؟

بله؛ متاسفانه از نگاه برخی گروه‌های بالادستی صادرات خدمات فنی مهندسی همچنان فرار مغزها است که در این زمینه به‌نظر می‌رسد همه ما اعم از دولت، فعالان و رسانه‌ها مقصر بوده‌اند. اما شاید یکی از مهم‌ترین خلأها در این حوزه نبودن نمایندگان این بخش در دولت است.

وجود نماینده یا نمایندگانی که نگاه تخصصی به خدمات فنی مهندسی داشته باشند، در دولت می‌تواند بسیاری از مشکلات فعالان این بخش را کاهش دهد و دغدغه‌ها را در این حوزه کم کند. دولت در حال حاضر بیش از ۴ سال است که صادرکنندگان خدمات فنی مهندسی ایران را تشویق نمی‌کند و نتوانسته تعهدات خود را به صادرکنندگان عملی کند و همین موضوع باعث دلسردی آنها شده است. شرکت‌های بزرگ توانمندی بسیار بالایی در ارزآوری دارند، اما پیگیری نکردن مطالبات شرکت‌های عضو از کشورهای همسایه به‌ویژه عراق موجب شده حضور در این کشورها برای اجرای پروژه‌ها کمتر شود.

آگهی فراخوان عمومی تجدید مناقصه تک مرحله ای

شرکت صبا امید غرب خاورمیانه (سهامی خاص)

۱- کارفرما و مشاور کارفرما:
۱-۱- کارفرما: شرکت صبا امید غرب خاورمیانه
۱-۲- مشاور کارفرما: شرکت مهندسی ارکان تدبیر صنایع (آتیکو)
۱-۳- مناقصه گزار: کارفرما با همکاری مشاور
۲- موضوع مناقصه: تأمین اقلام بالک متریال و عملیات اجرایی احداث و پیش راه اندازی کارخانه گندله سازی کردستان به ظرفیت یک میلیون تن در سال به روش PC
۳- شرح کلی نیاز:
تأمین اقلام بالک، عملیات ساختمانی (سیویل)، نصب، پیش راه اندازی، همکاری در راه اندازی، آموزش و رفع نقایص در دوره تضمین و سایر خدماتی که در اسناد مناقصه قید شده است.
۴- ضمانت نامه:
نوع تضمین شرکت در مناقصه، ضمانت نامه بانکی معتبر با اعتبار ۶ ماه از تاریخ صدور به مبلغ دویست میلیارد ریال می‌باشد.
۵- گواهی های لازم برای حضور در مناقصه:
۵-۱- رتبه یک پیمانکاری رشته صنعت و معدن و یا رتبه یک تجهیزات و تأسیسات از سازمان برنامه و بودجه
۵-۲- گواهی صلاحیت ایمنی معتبر از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۶- محل و مدت اجرای پروژه: استان کردستان، محور زنجان - بیجار، سه راه حسن آباد یاسوکند به مدت ۱۸ ماه احداث و ۶ ماه دوره راه اندازی و رفع نقایص
۷- تاریخ و محل دریافت اسناد مناقصه:
کلیه اشخاص حقوقی واجد صلاحیت می توانند از تاریخ ۴ الی ۶ اسفند ۱۳۹۹ در ساعات اداری (۸ صبح لغایت ۱۶:۰۰) به همراه ارائه مدارک الزامی زیر با معرفی نامه کتبی معتبر به شرکت صبا امید غرب خاورمیانه، آقای مطلبی نژاد مسئول دفتر مدیریت مراجعه، اسناد را در قالب لوح فشرده ممهور به مهر شرکت صبا امید غرب خاورمیانه دریافت نمایند:
- اساسنامه، اظهارنامه ثبت شرکت و آخرین آگهی تغییرات (مندرج در روزنامه رسمی).
- کد اقتصادی، شناسه ملی.
- تصویر مصدق رتبه یک صلاحیت پیمانکاری خواسته شده.
- تصویر مصدق گواهینامه صلاحیت ایمنی خواسته شده.
۸- تاریخ برگزاری جلسه شفاف سازی، نقطه نظرات و پرسش و پاسخ مناقصه‌گران تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۲ ساعت ۱۱ صبح در محل شرکت صبا امید غرب خاورمیانه به آدرس اعلامی ذیل می باشد.
۹- مناقصه گران می بایست نسبت به تکمیل اسناد مناقصه وفق دستورالعمل تدوینی مندرج در اسناد در قالب پرینت اسناد ممهور به مهر و امضای صاحبان امضا مجاز مناقصه‌گران با ذکر شماره مسلسل به همراه لوح فشرده اسناد تکمیلی و عودت آن به کارفرما در قالب اسناد و پاکات الف، ب و ج حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۸ ساعت ۱۴ اقدام نمایند.
۱۰- زمان بازگشایی پاکات الف و ب دریافتی و ارجاع به مشاور طرح تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۸ ساعت ۱۶ می باشد.
۱۱- زمان بازگشایی پاکت ج مناقصه‌گران واجد شرایط و تایید شده از سوی مشاور طرح تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۳ خواهد بود.
۱۲- دریافت مدارک مناقصه هیچگونه حقی را برای متقاضیان جهت پذیرفتن پیشنهادات ایشان ایجاد نخواهد کرد.
۱۳- تاریخ‌های اعلامی در بندهای فوق تحت هیچ عنوان قابلیت تمدید و یا تغییر نخواهند داشت.

در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر، متقاضیان می‌توانند با شماره تلفن: ۸۷۷۰۰۸۷۷- ۰۲۱ داخلی ۵۵۴ و یا ۵۳۲ تماس حاصل نمایند.
آدرس کارفرما: میدان آرژانتین، خیابان احمد قصیر (بخارست)، کوچه هجدهم، پلاک ۴، طبقه ۵
شرکت صبا امید غرب خاورمیانه

آگهی برگزاری فراخوان عمومی مناقصه عمومی (ارزیابی کیفی و فنی)

شرکت گاز استان هرمزگان (سهامی خاص)

نوبت اول شماره و مجوز ۱۳۹۹.۲۰۶۰

فراخوان شماره: ۲۰۹۹۰۹۲۴۲۱۰۰۰۰۶۵

شرکت گاز استان هرمزگان در نظر دارد فراخوان ارزیابی کیفی جهت برگزاری مناقصه عمومی دومرحله‌ای راه‌اندازی سیستم اعلان و اطفا حریق اتاق مانیتورینگ را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت به پیمانکار واجد شرایط به شرح ذیل واگذار نماید:

۱- موضوع مناقصه: طراحی، تهیه مصالح، نصب و راه‌اندازی سیستم اعلان و اطفا حریق اتاق مانیتورینگ ساختمان ناحیه گاز بندرعباس
۲- مدت قرارداد: ۱۸۰ روز تقویمی
۳- اطلاعات تماس دستگاه مناقصه‌گزار جهت دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص اسناد مناقصه و ارائه پاکت‌های
الف: بندرعباس- بلوار گاز- شهرک فجر - شرکت گاز استان هرمزگان - دفتر امور قراردادها - تلفن ۰۷۶۳۲۱۹۷۲۳۶
۴- مهلت زمانی دریافت اسناد فراخوان: پس از تاریخ انتشار نوبت دوم آگهی
۵- مهلت زمانی ارسال پاسخ فراخوان: حداقل ۱۴ روز پس از اتمام مهلت دریافت اسناد فراخوان
۶- به این مناقصه پیش‌پرداخت تعلق نمی‌گیرد.
۷- به منظور ارزیابی مالی پیشنهادات از دستورالعمل تعیین دامنه قیمت‌های متناسب پیشنهادی وزارت نفت استفاده می‌گردد.
۸- حداقل رتبه قابل قبول جهت شرکت در مناقصه: رتبه پنج تاسیسات و تجهیزات و ارائه گواهینامه صلاحیت ایمنی از اداره کار، رفاه و امور اجتماعی.
ضمناً کلیه مراحل برگزاری فراخوان ارزیابی کیفی از دریافت و تحویل اسناد استعلام ارزیابی کیفی تا ارسال دعوتنامه جهت سایر مراحل مناقصه، از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است مناقصه‌گران در صورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در فراخوان محقق سازند. اطلاعات و اسناد مناقصه عمومی پس از برگزاری فرایند ارزیابی کیفی و ارسال دعوتنامه از طریق سامانه ستاد به مناقصه‌گران ارسال خواهد شد.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۳۹۹/۱۲/۰۲ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۳۹۹/۱۲/۰۵
روابط عمومی شرکت گاز استان هرمزگان

آگهی مزایده عمومی شماره ۱۰۸-۹۹

شرکت پتروشیمی شازند (سهامی عام)

موضوع: فروش محصول PBR، ضایعاتی OFF3

به آگاهی می‌رساند این شرکت در نظر دارد نسبت به فروش ۶۴ تن از کالای مورد اشاره از طریق برگزاری مزایده عمومی و طبق شرایط مندرج در اسناد مزایده اقدام نماید.
لذا بدین وسیله از کلیه متقاضیان دعوت بعمل می‌آید در صورت تمایل ضمن عمل به موارد ذیل از تاریخ چاپ آگهی لغایت ۹۹/۱۲/۱۱ (به غیر از پنجشنبه‌ها و روزهای تعطیل) نسبت به معرفی و اعزام نماینده مطلع و آگاه خود به امور حقوقی و پیمانهای این شرکت واقع در تهران، خ ولیعصر، بالاتر از میرداماد، خ تابان غربی، پلاک ۶۸ طبقه سوم اقدام و اسناد مربوطه را تکمیل و پیشنهاد مالی خود را به صورت پاکت جداگانه و بسته و لاک مهر شده به همراه فیش واریزی مورد نظر حداکثر تا تاریخ ۹۹/۱۲/۱۹ تحویل نمایید.

شرایط شرکت در مزایده:

۱ـ مبلغ خرید اسناد: واریز مبلغ ۵۰۰/۰۰۰ (پانصد هزار ریال) به حساب شماره ۰۲۰۰۲۷۰۲۲۳۰۰۰ بانک ملی ایران شعبه اسکان به نام شرکت پتروشیمی شازند.
۲ـ پس از خرید اسناد مزایده بازدید از مورد مزایده و اخذ نمونه با پرداخت وجه امکانپذیر خواهد بود.
۳ـ جهت سپرده شرکت در مزایده ۵٪ درصد مبلغ پیشنهادی می‌باشد.
۴ـ برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره ۸۲۱۲۲۵۴۳-۰۲۱ تماس حاصل فرمایید.
۵ـ قیمت پایه هر کیلوگرم ۷۰۰ تومان می‌باشد.

روابط عمومی و امور بین‌الملل شرکت پتروشیمی شازند

www.Gostaresh.news

با ما
سبک زندگی اقتصادی
را
گسترش دهید

www.Gostaresh.news
آخرین اخبار و تازه ترین تحلیل ها را در پایگاه خبری «گسترش نیوز» دنبال کنید.

کنترل خروج ارز و نیروی انسانی با توسعه بومی‌سازی

صرفه‌جویی ۱۲ میلیون یورویی با بومی‌سازی محصولات فولادی

عکس: آیدا فریدی

نمایشـگاه توانمندسـازی و بومی‌سازی قطعات و تجهیزات شـرکت ملی فولاد در حالی برگزار شد که بیـش از ۵۰ شـرکت داخلی در ایـن رویداد بیش از صدها قطعه و تجهیز موردنیاز صنعت فولاد و معدن را به نمایش گذاشتند؛ قطعات و تجهیزاتی که به‌دست متخصصان و صنعتگران داخلی تولید و بومی‌سـازی شده است.

بـه گـزارش صمت، مدیـر توانمندسـازی و بومی‌سـازی شرکت ملی فولاد ایران درباره برگزاری این رویداد گفت: امیدوارم با برگزاری این دسـت از نمایشگاه‌ها ارتباط بهتر تولیدکنندگان و خریداران و بهبود بومی‌سازی را در کشور شاهد باشیم.

حسـن پایاب با اشـاره به اینکه شجاعت و آگاهی، سرعت عمل و تصمیم‌گیری به‌موقع ۳ عامل مهم در بومی‌سازی است، گفت: قانون رفع موانع تولید، سند چشم‌انداز و تمامی اسناد بالادستی حکایت از تاکید بر بومی‌سازی در کشور دارد.

مدیـر توانمندسـازی شـرکت ملی فـولاد ایران بومی‌سـازی را یـک ضـرورت عنوان کـرد و گفت: کم‌توجهـی بـه این امـر هزینه‌های بسـیاری چون خـروج ارز، بیکاری، عدم مهارت نیروی انسـانی و... را به‌دنبال خواهد داشت.

وی خاطرنشـان کـرد: شـرکت ملـی فـولاد با هماهنگی ایمیدرو در راسـتای بومی‌سازی سیستم احیای مستقیم گام‌های موثری برداشته که نخستین آن در فولاد خوزسـتان بوده است. گام بعدی احیای مسـتقیم پرد در ۴ مجتمع فولادسازی کشور بود که کاهش هزینه، کاهش آلودگی و کاهش مصرف انرژی از مزایای این فناوری است.

پایـاب همچنیـن گفـت: ۷ مجتمـع فـولادی قطعات‌شـان از داخل کشـور به‌صورت بومی‌سازی تامین شـد و شـرکت‌های فولادی ۱۲ میلیون یورو صرفه‌جویی ارزی داشتند؛ ضمن اینکه با بومی‌سازی قطعات راه‌اندازی فولاد قائنات حدود یک سال زودتر از برنامه پیش‌بینی شده، انجام شد.

> باید ایـن اعتقاد ایجاد شـود که ما می‌توانیم و به سـمت سـاخت داخـل و بومی‌سـازی برویم؛ بایـد برای ایـن باور عملیاتی یک برنامه عملیاتی نیز تعریف کنیم

▣ سودرسانی به سایر صنایع

مدیرعامـل شـرکت ملی فـولاد در حاشـیه این نمایشـگاه ضمن تبریک راه‌اندازی نخسـتین واحد تولیـد فولاد قائنـات ابراز امیدواری کرد نخسـتین محصـول این واحد تا ولادت حضرت علی (ع) تولید خواهد شد.

امیرحسـین نادری ادامه داد: در شرایط تحریمی برای تامین قطعات با مشکل جدی مواجه شده بودیم که با بومی‌سـازی توانستیم تجهیزات موردنیاز را در کشور بسازیم.

مدیرعامل شرکت ملی فولاد اظهار کرد: با ساخت این تجهیزات پرونده خرید آن از خارج از کشور برای همیشـه بسـته خواهد شد. نمایشـگاه بومی‌سازی رویکردی اسـت برای بخش‌های مختلف فولادی که منجر به اشتغالزایی برای جوانان کشور خواهد شد.

به‌گفته نادری صنعت فولاد یک صنعت پیشـران اسـت و اقدامات در این صنعت باعث منتفع شـدن صنایع دیگر نیز خواهد شـد. وی ابراز امیدواری کرد که این نمایشـگاه حرکتی برای گام‌های بزرگ دیگر در راستای سربلندی جمهوری اسلامی ایران باشد.

▣ حمایـت ایمیـدرو از بومی‌سـازی در صنعت فولاد

وجیه‌الـه جعفری، رئیس هیات عامل ایمیدرو نیز بـا قدردانی از برگزارکنندگان این نمایشـگاه گفت: برگزاری این نمایشـگاه آثار و زحمـات همکاران را به جلوه می‌کشد.

وی از اهمیت و ضرورت بومی‌سـازی در توسـعه اقتصادی کشـور گفت و ادامـه داد: گام‌ها در جهت بومی‌سازی بنا به فرمایشات رهبر معظم انقلاب برای تولید و جهش در بخش‌های مختلف اسـت و انتظار این اسـت که به نقطه‌ای برسیم که فناوری و ساخت را در کشـور داشته باشـیم و نیاز ما به خارج کاهش یابد یا از میان برود.

جعفری با اشاره به بومی‌سازی ۸۵ درصدی قطعات و تجهیزات در صنعت سیمان گفت: در حال حاضر در زنجیره فولاد کشور نیز ۶۵ درصد بومی‌سازی قطعات انجام شده است.

رئیس هیات عامل ایمیدرو با اشاره به ابلاغیه سال گذشـته برای حمایت از بومی‌سازی گفت: شرکت‌ها باید در این زمینه سـرعت بیشـتری داشـته باشند؛ ضمـن اینکه ما برای بومی‌سـازی بـا برنامه حرکت می‌کنیم.

وی ادامه داد: ۹۱۷ میلیون دلار در سـال ۹۹ برای بخش تامین و سـاخت تجهیـزات و قطعات در نظر گرفتـه شـد و با یک نـگاه بلندمدت بایـد در حوزه بومی‌سازی برنامه‌ریزی دقیق داشته باشیم.

جعفـری گفت: باید این اعتقاد ایجاد شـود که ما می‌توانیم و به سـمت سـاخت داخل و بومی‌سـازی برویم؛ باید برای این باور عملیاتی یک برنامه عملیاتی نیز تعریف کنیم.

رئیـس هیـات عامـل ایمیـدرو گفت: شـناخت ظرفیت‌ها و اینکه چگونه همبستگی مورد نیاز ایجاد شود، نیازمند یک برنامه‌ریزی دقیق است که ایمیدرو باید نقش اساسـی در این زمینه داشـته باشـد و از ظرفیت سیاسـت‌گذاری و حاکمیتی خود اسـتفاده کند.

جعفـری در پایـان اظهـار کـرد: سـامانه جامع بومی‌سازی در بخش فولاد راه‌اندازی شد که تاکنون ۲۳ هزار قطعه در آن ثبت شـده است. این سامانه به جمع‌آوری اطلاعات کمک می‌کند و فولاد باید الگوی این موضوع شود.

شهریار خادمی
editor@smtnews.ir

وجیه‌اله جعفری

حسن پایاب

امیرحسین نادری

گزارش خبری

قائم‌مقام ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور تاکید کرد

ضرورت توجه به اقتصاد دانش‌بنیان

قائم‌مقام سـتاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشـور گفت: اقتصاد دانش‌بنیان بـرای ارتقای آمار ثبت پتنت‌های بین‌المللی ایران ضرورت دارد. منصور کبگانیان در حاشـیه یکصدوچهل‌وپنجمین شورای سـتاد راهبری اجرای نقشـه جامع علمی کشور در جمع خبرنگاران ارائه گزارش علم و فناوری را دستور اول این جلسه دانست و اظهار کرد: گزارشی از تعداد پتنت‌های خاص ثبت شـده بین‌المللی ارائه شـد که مقداری افت و کاهش را نشان می‌دهد. وی با بیان اینکه کشور ضعف‌هایی در ثبت پتنت و تولیدات علم و مقالات دارد، از ورود این ستاد به این موضوع خبر داد و اظهار کرد: در این جلسه اعلام شـد این افت مربوط به بخش خصوصی و شرکت‌های دانش‌بنیان بوده و تا حوزه‌ای دارای جاذبه‌های اقتصادی نباشـد و اقتصاد دانش‌بنیان وارد میدان نشـود، این آسیب به‌صورت اساسی حل نخواهد شـد. کبگانیان ارائه گزارشی از وضعیت اعتبارات پژوهشـی را از دیگر موضوعات مطرح در این جلسـه نام برد و یادآور شـد: در این بخش گزارشـی از مرکز پژوهش‌های مجلس ارائه شد که مقداری نگران‌کننده بود، چراکه این گزارش حاکی از افت و کاهش سـهم اعتبارات پژوهشی در بودجه سال ۱۴۰۰ است؛ از این رو در این جلسه مختصری در این زمینه بررسی‌هایی صورت گرفت. وی اضافه کرد: اعضای جلسه به این جمع‌بندی رسیدند که اعداد و ارقام مربوط به اعتبارات پژوهشی مقداری بهتر از گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شـورای اسـلامی است، چراکه بخشی از اعتبارات پژوهشـی در این گزارش دیده نشـده اسـت. وی با تاکید بر بررسی دقیق‌تر اعتبارات پژوهشـی در قانون بودجه ۱۴۰۰، خاطرنشان کرد: مقرر شد در جلسه دیگری گزارش دقیق‌تری در این زمینه ارائه شود. در این جلسه تنها گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس ارائه شده بود. کبگانیان، با اشاره به موضوع سـوم مطرح شـده در این جلسه توضیح داد: بر اسـاس مصوبات شورای ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور، ماموریت‌های ملی به جهاد دانشگاهی واگذار شد که این ماموریت‌ها در راستای رهنمون‌های رهبر معظم انقلاب بوده است. وی با تاکید بر اینکه جهاد دانشگاهی یک نهاد ملی است، یادآور شد: باید از تبدیل شـدن این نهاد به یک بنگاه پرهیز شـود؛ ضمن آنکه شاهد بودیم که این نهاد پروژه‌های بسیار سنگینی را با موفقیت اجرایی کرده است. وی اضافه کرد: برنامه این سـتاد اسـتفاده از توانمندی جهاد دانشگاهی در مدیریت‌های ملی اسـت و از آنجایی که این نهاد در حوزه‌های آب‌شـیرین‌کن و خودروهای ریلی خوب عمل کرده، از آنها درخواسـت شـد که در این حوزه‌ها به مدیریت انتقال فناوری بپردازند؛ به این معنا که تمامی دستگاه‌ها و نهادهایی که در این حوزه‌ها فعال هسـتند تحت مدیریت، نظارت و آیین‌نامه‌های جهاد دانشگاهی باشـند. بر همین اساس ازسوی جهاد دانشگاهی نقشه راهی ارائه شد. البته در این زمینه وقفه‌هایی بوده که برخی از آنها با پیگیری جهاد رفع شـده اما مقرر شد در حوزه‌هایی که توقف بوده، اقدام شود.

گفت و گو با دکتر نادری، آنکولوژیست بیمارستان محک:

معاینات و آزمایشات دوره‌ای راهی مؤثر برای تشخیص زودهنگام سرطان کودک است

در این روزها شاید شما هم حداقل یکی از اقدامات مؤسسه خیریـه محک جهت اطلاع‌رسـانی و آگاهسـازی جامعه در مورد سرطان کودک را دیده باشید: ساختمان‌هایی همچون بـرج میلاد و میدان آزادی که بـا نورپردازی به رنگ نارنجی درآمدهاند یا مطلب و عکسـی در شـبکه‌های اجتماعی که به همین موضوع اشـاره دارد و یا نویسـندگان، هنرمندان و نامدارانی که به شکلی پیوستن‌شان به کمپین محک را اعلام کردهانـد. از آنجا که هدف نهایی تمامی این اقدامات افزایش آگاهی جامعه درباره سـرطان کودک است، به مناسبت این کمپین که توسط محک به عنوان عضو رسمی انجمن کنترل جهانی سـرطان (UICC) برگزار می‌شود، پای صحبت‌های دکتر علـی نادری آنکولوژیسـت بیمارسـتان فوق‌تخصصی محک نشستیم تا پاسخ رایج‌ترین پرسش‌ها در مورد سرطان کودکان را از ایشان جویا شویم.

اولین پرسـش ما در مورد دلیل ابتلای کودکان به سرطان بـود. «در بزرگسـالان، سـبک زندگی یکـی از دلایل ثابت شده‌اسـت که احتمال ابتلا به سـرطان را افزایش می‌دهد ولی درخصوص سرطان کودکان به دلیل آنکه موضوع سبک زندگی چنـدان معنا نمی‌دهد دلایل قطعـی در زمینه ابتلا وجود ندارد. اما عواملی مانند ژنتیک و وراثت خانوادگی، سـو تغذیه، استرس و بیماری‌های روحی و افسردگی والدین، آب شـرب ناسـالم و هوای آلوده می‌تواند در ابتلا به سرطان در کودکان مؤثر باشد.» دکتر نادری در ادامه نشانه‌های سرطان در کـودکان را چنین بیان کردنـد: «وجود توده در هر نقطه از بدن، ضعف، تب، بیحالی، کبودی، سـرگیجه و عدم تعادل، سـردرد دائمی، دوبینی، تهوع دائمی و بزرگی غدد‌لنفاوی در گردن یا کشـاله ران کودک می‌تواند دلیلی بر وجود سرطان باشد. ذکر این نکته بسیار مهم است که وجود هر کدام از این علائم الزاماً به معنای ابتلا به سـرطان نیست ولی با مشاهده آنها در کودک، جهت بررسـی به پزشـک متخصص مراجعه کنید. هر چه این علائم زودتر در کودک تشخیص داده شود احتمال بهبودی او بیشتر و سیر درمان او آسانتر خواهد بود.» بهترین راه تشـخیص زودهنگـام این بیمـاری – چه در کودکان و چه در بزرگسـالان – انجام آزمایشـات و معاینات دوره‌ای مرتب اسـت: «فاصله زمانی بین آزمایش با توجه به سن کودک متفاوت است. در سال اول زندگی ماهی یکبار، در سـال دوم هر دو ماه و در سال سوم هر سه ماه یکبار صورت می‌گیرد. بعد از آن هر ۶ ماه یا یک سال یکبار انجام می‌شود. اهمیت این معاینات وقتی بیشـتر می‌شـود که بدانیم گاهی سـرطان بدون علائم مشخصه بدن را درگیر می‌کند و تنها از راه معاینه و آزمایش می‌توان به وجود آن پی برد.»

▣ شایع‌ترین سرطان‌ها در کودکان کدامند؟

علـی نـادری درخصـوص شـایع‌ترین سـرطان‌ها در کودکان گفت: «سازمان بهداشت جهـانی در قالب پـروژه Global Initiative for Childhood Cancer ۶سرطان شایع کودک را معرفی کرده است. بر این اساس سـرطان خون، تومور کلیه، تومور مغزی، تومور چشـمی، تومـور غدد لنفاوی و تومور سیسـتم لنفاوی شـایع‌ترین سـرطان‌ها در کودکان است.» بسیاری از مردم سرطان را حاصل وراثت می‌دانند. آیا سرطان بیماری ارثی به حساب می‌آید؟

دکتـر نادری چنین پاسـخ می‌دهد: «وراثـت و ژنتیک در ابتلا به بعضی از انواع سرطان مانند رتینوبلاستوم مؤثر است. در کل اگر خانواده‌ای ابتلا به سـرطان بیماری شایعی باشد، احتمال اینکه فرزندان نیز به سـرطان مبتلا شـوند بیشـتر می‌شـود اما هیچ تسـت و آزمایش تشـخیصی دقیقی برای پیش‌بینی این موضـوع در حال حاضر در هیچ کجای جهان وجود ندارد..»

دکتر نادری ضمن آرزوی بهبودی برای تمام کودکان مبتلا به سرطان، با تأکید بر اهمیت تشخیص زودهنگام بیماری در پایان گفت: «برای تشـخیص هر نوع سـرطان نیاز به انجام آزمایش‌هایی خاص اسـت. این آزمایش‌ها با توجه به علائمی که در کودک ظاهر می‌شود متفاوت است. بنابراین نمی‌توان یک آزمایـش خاص را برای تمام کـودکان در نظر گرفت و نوع آزمایش باید توسـط پزشک متخصص تعیین شود. پس مراجعه به پزشـک در زمان مشـاهده هر گونـه علائم برای تشخیص زودهنگام بسیار ضروری است.»

محک در طی ۳۰ سـال فعالیت خود بـا همکاری تمامی اعضای این خانواده بزرگ و سازمان‌های بین‌المللی، اقداماتی را به منظور افزایش آگاهی‌رسانی و دغدغه‌مندی افراد جامعه نسـبت به سـرطان کودکان پیش‌بینی و اجرا کرده است که اطلاع‌رسـانی در خصوص سرطان‌های شـایع کودکان یکی از این اقدامات به شـمار می‌رود. این سـازمان می‌کوشـد تا علاوه بـر ارائه خدمات حمایتی و درمانـی به کودکان مبتلا به سرطان در چارچوب اسـتانداردهای ملی و بین‌المللی، از طریق گسـترش همکاری با مؤسسـات تحقیقاتی و درمانی ملـی و بین‌المللی فعال در زمینه سـرطان، بـه کاهش نرخ ابتلا به سـرطان در کودکان و روش‌های مؤثر درمان دسـت یابد. آگاهی‌رسـانی درخصوص علائم سـرطان کودک منجر به تشـخیص زودهنگام می‌شـود که این موضوع در درمانی کم‌دردتر، مؤثرتر و کم‌هزینه‌تر نقش مهمی را ایفا می‌کند.

نوبت دوم

آگهی تجدید مناقصات عمومی یک مرحله‌ای
شماره ۲۶، ۶۳ و ۹۹/۶۵

۱- نـام مناقصه‌گزار: شـرکت توزیع نیروی برق استان ایلام به نشـانی ایلام، بلوار مدرس، کدپسـتی ۶۹۳۱۹۹۹۵۴۸۷، طبقه دوم، امور تدارکات، واحد قراردادها، تلفکس ۰۸۴۳۳۳۴۷۷۵۵
۲- موضوع مناقصات:
۹۹/۲۶: تجدید مناقصه تعمیرات پیشگیرانه به روش خط گرم
۹۹/۶۳: خرید سه دستگاه سرور Hp
۹۹/۶۵: خرید ۴۰ دستگاه موتورسیکلت برقی
۳- زمـان دریافت اسـناد مناقصـه: از تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۸ لغایت ۱۳۹۹/۱۲/۰۴
۴- آدرس محل دریافت اسناد: مناقصه‌گران محترم می‌توانند به منظور دریافت اسـناد مناقصات به سامانه تدارکات الکترونیکی دولت www.setadiran.ir مراجعه نمایند.
۵- آدرس محل دریافت پیشنهاد: ایلام، بلوار مدرس، شرکت توزیع نیروی برق استان ایلام، واحد دبیرخانه، به پیشنهادهای فاقد امضا، مخدوش، مشروط و پیشنهاداتی که بعد از مهلت مقرر واصل شوند ترتیب اثر داده نخواهد شد.
مناقصه‌گـران محترم ضمن تحویل پاکات به صورت فیزیکی باید حتمـا تمامی مدارک و پاکات را بر روی سـامانه سـتاد بارگذاری نمایند.
۶- مهلـت تحویـل اسـناد: سـاعت ۱۳ روز شـنبه مـورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۶
۷- محل برگزاری مناقصه: ایلام، بلوار مدرس، شـرکت توزیع نیروی برق استان ایلام، سالن جلسات
۸- زمـان بازگشـایی پاکات: پاکات پیشـنهاد راس سـاعت ۹ صبح روز یکشـنبه مـورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۷ با حضـور اعضای کمیسـیون مناقصه بازگشـایی می‌شـود. حضور مناقصه‌گران در جلسه فوق‌الذکر با ارائه معرفی‌نامه بلامانع است.
۹- ذکر شماره مناقصه و عنوان آن روی پاکات الزامی است.
۱۰ - اطلاعات برآورد و تضمین

ردیف	شماره مناقصه	مبلغ برآوردی (ریال)	مبلغ تضمین (ریال)
۱	۹۹/۲۶	۸/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۶۲۵/۰۰۰/۰۰۰
۲	۹۹/۶۳	۱۶/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۹۴۵/۰۰۰/۰۰۰
۳	۹۹/۶۵	۲۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۱/۰۵۰/۰۰۰/۰۰۰

که به صورت الف) چک تضمین شده بانکی – ضمانتنامه بانکی بنفع مناقصه گزار – ضمانتنامه صادر شـده توسـط موسسـات بیمه‌گر مجوز لازم بـرای فعالیت و صدور ضمانتنامه از سـوی بیمـه مرکزی ایران – گواهی خالص مطالبات قطعی تایید شـده از سـوی امور مالی شـرکت توزیع نیروی برق مطابق کاربرگ‌های پیوست – رسید بانکی واریز وجه مزبور به حساب شماره ۱۹۰۴۰۵۱۹۳۰ بانک تجارت – شعبه انقلاب به نام شـرکت توزیع نیروی برق استان ایلام مدت اعتبار تضمین‌های فوق باید حداقل ۳ ماه از تاریخ صدور آن بوده و برای همین مدت قابل تمدید باشـد و علاوه بر آن ضمانتنامه‌های بانکی باید طبق فرم‌های مورد قبول ضمیمه اسناد تنظیم شده باشد.
۱۱- شـرکت توزیـع نیروی برق اسـتان ایـلام در رد یـا قبول کلیه پیشنهادها مختار است.
۱۲- هزینه آگهی‌های روزنامه بر عهده برنده مناقصه می‌باشد.
۱۳- پیشـنهاددهندگان موظفند تا سه روز قبل از پایان مهلت تسلیم پیشـنهادات با مراجعه به سـایت‌هایی که اسـناد بر روی آنها بارگذاری شـده‌اند از اصلاحات احتمالی در اسـناد مطلع گردند و اسناد اصلاحی را مهر و امضا کنند.
۱۴- شـرط قبولی مدارک و اسناد صرفا وجود و اثبات آنها در جلسه مناقصه بوده و شـرکت از پذیرش مدارکی که بعد از پایان مهلت تسلیم پیشنهادات و حین جلسه و بعد از آن ارائه شوند ترتیب اثر نمی‌دهد.
نکته بسیار مهم: عدم امضای دیجیتال اسناد بر روی سامانه ستاد منجر به رد کلی پیشنهاد می‌گردد.

روابط عمومی شرکت توزیع نیروی برق استان ایلام

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۳۹۹/۱۱/۲۸ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۳۹۹/۱۲/۰۲

نوبت اول

آگهی عمومی مناقصه

شـهرداری قم در نظر دارد انجام پروژه زیر را از طریق مناقصه عمومی دو مرحله‌ای با مشـخصات و شـرایط کلی زیر به متقاضیان واجد شرایط واگذار نماید.

شناسه مناقصه	عنوان	تعدادکل	مبلغ برآورد کل (ریال)	مبلغ تضمین فرایند ارجاع کار(ریال)
۹۹/ن/۲۸	ساخت و نصب سه دستگاه تانکر مکنده لجن کش چهارونیم متر مکعبی	۳	۱۱,۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۶۳,۰۰۰,۰۰۰

۱- مدت انجام پیمان ۲(دو) ماه شمسی می‌باشد.
۲- متقاضیان محترم می‌توانند از طریق مراجعه به سـامانه مناقصه‌گران شهرداری قم به نشانی Peyman.Qom.ir نسبت به خرید اسناد مناقصه به مبلغ دو میلیون (۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال اقدام نمایند. (هزینه خرید اسـناد غیر قابل استرداد می‌باشد.)
۳-پیش‌پرداخت: مطابق بند ۳-۲-۲ قرارداد، تا سـقف ۲۵ درصد مبلغ کل قرارداد در قبال اخذ ضمانت‌نامه بانکی می‌باشد که بدون کسر کسورات قانونی پرداخت می‌شود.
۴- سایر شرایط مناقصه در اسناد و مدارک درج شده است.
۵-تضمیـن شـرکت در فرآیند ارجاع کار هر یـک از معاملات: به صورت ۱- ضمانت‌نامه بانکی ۲- مطالبات بلوکه شـده تائید شـده ۳- وجه نقد مورد قبول است.
جهت واریز وجه نقد به حساب شهرداری قم (سپرده حسن انجام کار) نزد بانک شهر به شماره حساب بانکی ایران اقدام فرمایید.
۶- شماره حساب بانکی ایران(شبا) شهرداری قم:
(IR ۰۷ – ۰۶۱۰ – ۰۰۰۰ – ۰۰۱۰ – ۰۳۰۰ – ۴۳۰۰ (۵۴.
۷-مهلت خرید و تحویل اسناد:
– مهلت خرید اسـناد: از روز سه‌شـنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۰۵ الی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ می‌باشد.
–مهلت ارائه پیشـنهاد: از روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۰۵ الی روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۷ می‌باشد.
۸-مناقصه‌گران مکلفاند کلیه اسـناد و مدارک را امضاء کرده و به همراه پیشـنهاد ارائه نمایند. امضاء اسـناد و مدارک به منزله قبول تمامی شرایط می‌باشد.
۹- جهت پاسـخگویی به سـوالات تخصصی با معاونت خدمات شهری با شـماره ۳۶۱۰۴۲۶۴ – ۰۲۵ و سوالات عمومی با اداره پیمانها و کمیسیونها با شماره ۳۴-۳۶۱۰۴۳۳۳ – ۰۲۵ تماس حاصل فرمائید.
۱۰- محل تسلیم پیشنهادها: قم-بلوار امام موسی‌صدر- جنب بوستان شهید بنیادی- شهرداری مرکزی- طبقه ششم- اداره کل حراست
* لازم به ذکر اسـت سـاعت تحویل پاکت توسط حراست روزهای شنبه لغایت چهارشـنبه از سـاعت ۷:۳۰ الی ۱۴:۰۰ و روزهای پنجشـنبه ساعت ۱۳:۰۰ است.

اداره کل ارتباطات و بین‌الملل شهرداری قم
WWW.QOM.IR

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۳۹۹/۱۲/۰۲ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۳۹۹/۱۲/۰۴

یادداشت

زودرنجی نسل جوان و افزایش مهاجرت نخبگان

علی قنبری
عضو هیات‌علمی دانشگاه تربیت مدرس

در میان سرمایه‌هایی که از یک کشور می‌توانند خارج شوند، سرمایه انسانی از جایگاهی به مراتب مهم‌تر و حساس‌تر برای هر جامعه و اقتصاد برخوردار است. این در حالی است که بخش مهمی از فرار سرمایه کشورهایی چون ایران، فرار سرمایه‌های انسانی است که توجه کافی هم به آن نمی‌شود. به همین دلیل با وجود اینکه در نیم قرن گذشته نرخ مهاجرت متخصصان و نیروی انسانی کشور رو به افزایش رفته، بیشتر توجه مسئولان به فرار سرمایه‌های مالی از کشور است. حال آنکه سرمایه مالی جایگزین‌هایی دارد اما برای تربیت یک نیروی انسانی متخصص هم زمان و هم سرمایه فراوانی صرف می‌شود.

متاسفانه مسئله نگران‌کننده در ایران این است که از دهه ۴۰ هر چه به سمت جلو می‌آییم، نرخ مهاجرت نیروهای متخصص و مغزها افزایش می‌یابد و هرگاه مشکلات کشور رو به افزایش می‌رود، شیب مهاجرت افزایش پیدا می‌کند. به بیان ساده‌تر، نه‌تنها مسئله مهاجرت نیروهای متخصص در کشور حل یا کنترل‌نشده بلکه این امر شتابی فزاوان گرفته است. به این ترتیب، مسئله مهاجرت نیروهای نخبه هم‌اکنون به یک مسئله جدی‌تر از قبل تبدیل شده است.

فرار نیروهای متخصص زمانی شدت می‌گیرد که شرایط اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در یک جامعه برای نیروهای توانمند دشوار می‌شود و هر امیدی به آینده و بهبود شرایط ناامید می‌شود. درواقع وقتی در یک سیستم احساس امید به ثبات شرایط یا بهبود و اصلاحات ضعف‌ها تضعیف می‌شود، مهاجرت به طور کلی گسترش پیدا می‌کند. این در حالی است که کشورهای توسعه‌یافته با وجود اینکه قوانین مهاجرتی برای عموم مردم را نسبت به گذشته دشوارتر کرده‌اند، برای نیروهای متخصص و نخبگان تمهیدات و تسهیلات فراوانی را ترتیب می‌دهند تا آنها از هر جای جهان بتوانند به راحتی وارد این کشورها شوند.

مهاجرت به‌طور کلی و مهاجرت نخبگان به طور خاص، برای هر کشوری یک ضایعه محسوب می‌شود. اما فرار مغزها از آنجا که هزینه بیشتری برای کشورها، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه دارد که هزینه فراوانی و آزمون‌های گوناگونی باید انجام شود تا یک نیروی نخبه به نخبگی برسد. این هزینه‌ها در کشورهای این افراد انجام می‌شود. درواقع ایران هزینه تحصیل و رشد خلاقیت این نیروها را می‌پردازد اما زمانی که نوبت بهره‌برداری از آنها فرامی‌رسد، آنها از کشور می‌روند. درنتیجه منابع ایران که در شرایط تحریم‌ها به‌سختی هم تامین می‌شود در راه توسعه کشورهای توسعه‌یافته دیگر صرف می‌شود.

دلایل افزایش مهاجرت در میان نیروهای متخصص و نخبه متنوع است. این دلایل می‌تواند شکل و رنگ شخصی هم به خود بگیرد اما دلیل اصلی که نیروهای نخبه را به سمت ترک کشور سوق می‌دهد، مسائل سیاسی و اجتماعی هستند. این در حالی است که اگر ایران در مسیر رشد و توسعه قرار داشت به طور قطع بخش زیادی از این نیروها از مهاجرت صرف‌نظر می‌کردند. مهاجرت به دلیل این انجام می‌شود که افراد بتوانند به اهداف خود در زندگی شخصی برسند و در جامعه‌ای رو به پیشرفت و باثبات زندگی کنند. طبیعی است اگر ایران هم مسیر توسعه را می‌پیمود و چنین دچار نوسانات گوناگون اقتصادی و سیاسی نمی‌شد، نیروی تحصیلکرده هم دلیلی برای خروج از کشور نداشت و می‌توانست در سرزمین مادری خود زندگی کند و زندگی خوبی داشته باشد.

البته برخی افراد هم به تضعیف وطن‌پرستی در میان جوانان می‌پردازند. تردیدی نیست که وطن‌پرستی در نسل جوان به هیچ عنوان مشابه نسل‌های پیشین نیست. درواقع یک نیروی نخبه جوان این‌طور تصور می‌کند که با رفتن از ایران و مشغول شدن در کشوری دیگر، خدشه‌ای بر تمایلات میهن‌دوستانه‌اش وارد نمی‌شود.

این در حالی است که دیگر جوانان امروز مانند جوانان قدیم تحمل و صبوری ندارند. نسل جوان حساس و زودرنج است و وقتی متوجه شود موانعی در مقابل خود دارد رفتن را به ماندن ترجیح می‌دهد. این را البته کارشناسان حوزه‌های اجتماعی بهتر می‌توانند تحلیل کنند اما امید به بهبودی که در نسل جوان ابتدای انقلاب یا دهه ۷۰ بود دیگر در این نسل وجود ندارد و آنها حاضر نیستند زمان و وقت خود را برای اصلاح امور بگذارند.

نسل جوان ما وقتی تبدیل به یک نسل حساس و احساسی می‌شود آن‌گاه برخورد یک مسئول یا اظهارات و جهت‌گیری‌های کلان برای او تبدیل به موانعی غیرقابل حل می‌شود. این در حالی است که مسئولان توجه چندانی به این مسئله ندارند اما در مقابل، کشورهای توسعه‌یافته دام‌های مختلفی برای نخبگان پهن می‌کنند و آنها می‌توانند با مراجعه ساده به سفارت این کشورها امکان اقامت را به دست بیاورند. پس از اقامت هم امکان تحصیل و هم امکان اشتغال مناسب برای‌شان فراهم می‌شود. همچنین در این کشورها بحران‌هایی چون رکود تورمی وجود نداشته و تحریم هم محلی از اعراب ندارد به همین دلیل هدف بسیاری از دانشجویان ترم اولی هم برای ادامه تحصیل چیزی نیست جز مهاجرت به کشورهای پیشرفته.

تاکید یک فعال و کارشناس اقتصاد در گفت‌وگو با صمت:

سرمایه واقعی یک کشور سرمایه انسانی است

امیرعباس آذرموند
editor@smtnews.ir

فرار مغزها از ایران پدیده تازه و جدیدی نیست. این پدیده از ابتدای قرن بیستم در کشور آغاز شد و هرچه پیش می‌رویم بر شدت آن افزوده می‌شود. به این ترتیب، مسئله‌ای که چندان جدی قلمداد نمی‌شد در نهایت به یک معضل تبدیل شد. نبود چشم‌انداز امیدبخش و امید به بهبود شرایط از اصلی‌ترین دلایل افزایش مهاجرت از ایران است و تحریم‌ها شرایط را برای مهاجرت وسیع‌تر فراهم می‌کند چراکه تحریم چشم‌انداز آینده را مبهم و امید به بهبود را تضعیف می‌کند.

عباس آرگون، کارشناس و فعال اقتصاد در گفت‌وگو با صمت ضمن اینکه نیروی انسانی هر جامعه‌ای را سرمایه‌های واقعی آن کشور قلمداد کرد، تصریح کرد: «هنگامی‌که میانگین نرخ خانه در تهران به ۲۷ میلیون تومان به ازای هر متر رسیده، عجیب نیست با این وضعیت دستمزدها، نیروهای متخصص و نخبگان از کشور فرار کنند.» او به این مسئله اشاره می‌کند که در زمینه صرفه‌جویی و مقابله با حیف و میل منابع کمتر کسی به نقش فرار نیروی انسانی و نقش آن در هدررفت منابع می‌پردازد. مشروح مصاحبه صمت با وی را در ادامه می‌خوانید:

مهم‌ترین عاملی که سبب می‌شود نیروهای متخصص در سطحی وسیع اقدام به مهاجرت کنند، وجود ریسک‌های سیستماتیک در اقتصاد کشور است، به گونه‌ای که کمتر کسی می‌تواند آینده مثبتی را پیش‌بینی کند

◉ فرار مغزها یا مهاجرت نیروی متخصص از دیرباز جزو مشکلات جدی کشور بوده است. گفته می‌شود این روند در سال‌های فشار اقتصادی تشدید شده، شما چطور به این مسئله نگاه می‌کنید؟

به نظر من، سرمایه‌های اصلی کشور همین نیروی انسانی و نیروی کار متخصص است. درواقع محتوای تمام سازمان‌ها و نهادها را نیروی انسانی آنها می‌سازند. به این ترتیب، یکی از مسائل کانونی هر کشوری نیروهای متخصص آن هستند.

در حالی در ایران نرخ فرار مغزها و نیروهای متخصص زیاد است که هرچه کیفیت نیروی انسانی تربیت‌شده در کشور افزایش یابد به بهبود وضعیت کلی اقتصاد کشور منجر خواهد شد و مسیر توسعه را بازتر می‌کند.

از همه هزینه‌سازتر تربیت نیروی انسانی است که به طور کامل در کشور انجام می‌شود اما هنگام بهره‌برداری، این نیرو از کشور مهاجرت می‌کند. به این ترتیب در سیکلی قرار گرفتیم که هزینه تربیت نیروهای انسانی با ایران است اما درآمدها و ارزش افزوده این نیروها نصیب کشورهای دیگر می‌شود.

◉ دلیل اصلی فرار مغزها را چه می‌دانید؟

مهم‌ترین عاملی که سبب می‌شود نیروهای متخصص در سطحی وسیع اقدام به مهاجرت کنند، وجود ریسک‌های سیستماتیک در اقتصاد کشور است، به گونه‌ای که کمتر کسی می‌تواند آینده مثبتی را پیش‌بینی کند.

حتی گزارشات مختلفی که از نرخ بیکاری منتشر شده نشان می‌دهد بیشترین نرخ بیکاری در کشور ما در میان سنین جوان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی است. این موضوع نشان می‌دهد در ایران نیروهای متخصص در شرایطی قرار می‌گیرند که حتی نمی‌توانند نیازهای اولیه خود را خیلی راحت تامین کنند. البته از آنجا که آمار کافی در این باره وجود ندارد و من هم دسترسی خاصی به این آمارها نداشتم، نمی‌توانم با ذکر عدد و رقم به این مسئله بپردازم اما فکر می‌کنم نخستین گام برای مقابله با فرار مغزها این است که تیمی به ارزیابی این مسئله بپردازد که نیروی انسانی باکیفیت تربیت‌شده در چند دهه اخیر کشور اکنون در کجا ساکن هستند؟

چند درصد از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های مطرح کشور پس از تحصیل در ایران مانده‌اند و جذب نهادهای کشور شده‌اند و چند درصد آنها مهاجرت کرده‌اند.

اگر این آمار به دست بیاید آنگاه می‌توان به چند و چون ابعاد این مسئله و جزئیات پیرامون آن با دقت بیشتری پرداخت. با این حال، نمی‌توان کتمان کرد ضربه‌ای که کشور از فرار مغزها خورده کمتر از ضربه‌ای که از تحریم‌ها خورده، نبوده است.

باید توجه داشته باشیم که نیروی جوان و نخبه امروز قرار است فردا جامعه مدیران کشور را تشکیل دهد. اگر به جای نیروهای متخصص و قوی، این گروه تحصیلکرده مهاجرت کنند، یعنی نهادها و سازمان‌های کشور تحت مدیریت افرادی قرار می‌گیرد که قابلیت کمتری دارند. این امر به خودی خود کیفیت تصمیم‌گیری در نظام تصمیم‌سازی کشور را کاهش می‌دهد و به دنبال آن هزینه‌ها در کشور افزایش پیدا می‌کند و سیاست‌ها با وجود صرف منابع در دستیابی به اهداف خود ناتوان می‌مانند.

عباس آرگون

نیروی جوان و نخبه امروز قرار است فردا جامعه مدیران کشور را تشکیل دهد

◉ به طور کلی در دوره تحریم‌ها و با دشوارتر شدن وضعیت اقتصاد، چقدر نرخ مهاجرت نیروی متخصص کشور بالاتر می‌رود؟

آمار دقیقی در این باره منتشر نشده که بخواهم براساس آن تحلیلی دقیق ارائه دهم. با این همه از آنجا که دلیل اصلی مهاجرت نیروی متخصص، امید به آینده و افزایش ریسک‌های تعیین‌کننده در اقتصاد است و با توجه به اینکه تحریم‌ها به اندازه خیلی زیادی هم چشم‌انداز آینده را در اقتصاد مبهم و هم بستر استفاده از نیروهای باکیفیت را دچار مشکل می‌کند، طبیعتا باید در زمان تحریم‌ها میزان فرار و مهاجرت متخصصان از کشور بیشتر شود.

نباید فراموش کنیم که یک نیروی متخصص و باکیفیت قبل از هر چیزی می‌خواهد در بستری مناسب و در ارتباط با دانش روز قرار داشته باشد تا بتواند بیش از پیش منشأ اثر باشد. اما تحریم‌ها در عمل چنین کاری را ناممکن می‌کنند و اجازه ورود فناوری و دانش روز را به کشور نمی‌دهند. به این ترتیب، در عمل نیروی کار کشور شرایط دشوارتری را برای ماندن خواهد داشت. درنتیجه تاکید می‌کنم وقتی تحریم‌ها به کاهش امیدواری به بهبود وضعیت و اصلاحات می‌انجامد، به طور کلی تمایل به مهاجرت هم افزایش می‌یابد. در این میان با توجه به نیازی که کشورهای دیگر به مغزها و نیروهای متخصص برای توسعه دارند، در صف اول مهاجران این بخش قرار می‌گیرند. پس نمی‌توان نقش تحریم‌ها را نادیده گرفت و باید پذیرفت که تحریم‌ها در این بخش نیز آسیب فراوانی به کشور زدند و علاوه‌بر افزایش فرار سرمایه‌ها، به افزایش فرار مغزها هم منجر خواهند شد.

◉ درباره نیروی کار متخصص کشور هم گفته می‌شود بعد از تحریم‌ها بخشی از نیروهای متخصص در صنایع نفتی کشور به عراق و منطقه کردستان رفته‌اند. این نظر را به‌عنوان یک کارشناس اقتصادی تا چه حد قبول دارید؟

متاسفانه در این باره هم ارقام دقیقی از مراجع رسمی وجود ندارد و به همین دلیل من هم از اظهارنظر عددی خودداری می‌کنم.

با این حال، باید باز هم تاکید کنیم که نیروی کار سرمایه‌های اصلی سرزمین ما هستند و آنها هستند که آینده کشور را خواهند ساخت. باید برای این نیروها امکانات کافی و وافی را فراهم آورد تا آنها هم انگیزه ماندن در کشور را داشته باشند.

همچنین باید اصلاحاتی انجام بگیرد که استخدام این نیروها در سازمان‌های مربوط تسهیل شود تا آنها بتوانند با حضور در یک محیط کاری توانمندی‌های خود را در کشور به نمایش بگذارند. شاید این تبدیل به انگیزه‌ای شود که مسئولان با حساسیت بیشتری این ماجرا را بنگرند.

البته اینجا هم باید تمایزی میان نیرویی که برای همیشه از کشور مهاجرت می‌کند، با نیرویی که برای دیدن دوره یا تحصیلات تکمیلی به طور موقت از کشور خارج می‌شود، قائل شد. طبیعی است نیرویی که برای همیشه کشور را می‌گذارد و می‌رود، زیان بزرگی به کشور وارد کرده است و حداقل به اندازه سال‌های تحصیل آن فرد باید زمان صرف شود تا یک نفر دیگر مشابه او تربیت شود. اما نیرویی که چه با بورسیه و چه برای تحصیلات تکمیلی از کشور می‌رود و بعد بازمی‌گردد چنین نیست.

در این مورد نیرویی که بازمی‌گردد از قضا ماهرتر هم شده و با آشنایی که با مباحث روز پیدا کرده می‌تواند بیش از پیش به توسعه کشور کمک کند. اما در حالت اول حیف و میل عظیم منابع صورت گرفته و درحالی‌که ایران هزینه تربیت یک نیروی ماهر را داده، درآمدهای آن نصیب کشورهای دیگر می‌شود. متاسفانه در بحث‌های مرتبط با صرفه‌جویی و مقابله با حیف و میل خیلی کم به این نوع از هدررفت منابع پرداخته می‌شود و به همین دلیل با وجود گذشت چند دهه، پرداختن به این بحث کمرنگ شده، نه اینکه جلوی مهاجرت گسترده نیروی کار گرفته شود و انگیزه برای ماندن در کشور تقویت شود.

◉ در بحث جابه‌جایی نیروی انسانی به‌عنوان سرمایه‌های ذاتی یک کشور، اغلب به مسئله فرار سرمایه پرداخته شده و فرار نیروی انسانی تحصیلکرده در رده دوم اهمیت قرار می‌گیرد. واقعا فرار سرمایه هزینه بیشتری برای کشور دارد یا فرار نیروهای متخصص؟

به نظر من دقیقا برعکس است و فرار مغزها و نیروهای متخصص به مراتب آثار جبران‌ناپذیرتری از فرار سرمایه برای کشور دارند. سرمایه اگر فرار کرد می‌توان دوباره آن را شکل داد و در بخش‌های مختلف اقتصاد کشور به کار انداخت. اما بدون مدیر و نیروی توانا چگونه یک اقتصاد جهش پیدا می‌کند؟

به باور من، فرار سرمایه واقعی، فرار پول‌ها و سرمایه‌های مالی کشور نیست، بلکه همین فرار مغزها هستند که فرار واقعی سرمایه‌های کشور به شمار می‌روند. همان‌طور که گفتم می‌توان کمبود سرمایه را جبران کرد اما نبود نیروی متخصص و فنی را با چیزی نمی‌توان جایگزین کرد. این خود از عوامل مهمی است که بسیاری از کشورها برای توسعه به آن نیاز دارند.

ایران در حالی از نیروی انسانی سرشاری بهره‌مند است که صرف اتکا به همین نیروها می‌توانست کشور را به پیشرفت‌های بزرگی نائل کند. آن هم کشورهایی که اکنون میانگین سنی بالایی دارند و به همین دلیل چشم‌داشت گسترده‌ای به منابع انسانی کشورهایی چون ایران و دیگر کشورهای منطقه و جهان سوم دارند.

اگر همین نیروی متخصصی که به شکل چشمگیری از کشور خارج می‌شوند در کشور می‌ماندند قطعا می‌توانستند کاری کنند که راه توسعه در کشور باز شود و به همین دلیل هم نیروی انسانی را ثروت‌های واقعی یک کشور می‌دانند. به این ترتیب سرمایه اصلی در کشور ما و هر کشور دیگری همین نیروی انسانی و نخبگان جامعه هستند. همان افرادی که در کشور آموزش می‌بینند، رشد می‌کنند و بعد به جایگاهی می‌رسند که می‌توانند سکاندار کشور شوند.

به همین دلیل کشورهای توسعه‌یافته، با وجود قوانین ضدمهاجرتی و خارجی که گهگاه تصویب می‌کنند، همواره به دنبال این هستند تا مسیر را برای جذب هرچه بیشتر سرمایه‌های انسانی کشورهای دیگر باز بگذارند. این مهم را هم باید مورد توجه قرار داد که ادامه روند فعلی به معنای این است که ما در عمل هزینه‌های توسعه کشورهای دیگر را از جیب مردم خود می‌پردازیم. درواقع مردم ایران از منابع خود بودجه‌هایی را می‌پردازند که هیچ سودی برای آنها ندارد و به نوعی رانتی به کشورهای پیشرفته‌تر به شمار می‌رود. به همین دلیل باید مسئولان چاره‌اندیشی کنند و امید را به بهبود وضعیت افزایش دهند تا در مقابل این روند آسیب‌زا بایستیم.

◉ کشور ما در نقطه‌ای پرتنش از جهان قرار گرفته است. بسیاری از همسایگان ما در شرایط جنگی قرار دارند و نیروی انسانی آنها هم به مسیری می‌روند که نخبگان ما می‌روند. آیا این امکان وجود نداشت که ما از این ظرفیت هم استفاده کنیم؟

البته که این ظرفیت به شکل بالقوه وجود داشته و دارد. همسایه شرقی ما، افغانستان چند دهه است درگیر جنگ است و نیروی وسیعی از این کشور خارج شدند. اما به باور برخی حتی مغزهای این کشور هم در ایران نمی‌مانند، همان‌طور که برخی از متخصصان و مغزهای ایرانی هم ترجیح می‌دهند در کشورهای غربی فعال باشند و این مهم برای نخبگان همسایه شرقی ما هم صدق می‌کند.

با این همه، من این بحث را لازم نمی‌دانم چراکه ما اول باید بتوانیم از ظرفیت‌های داخلی خود استفاده کنیم و سپس به سمت جذب امکانات دیگران باشیم. این بحث را من حتی درباره جذب سرمایه‌گذاری هم دارم. درحالی‌که فرار سرمایه‌های کشور به شکل فزاینده‌ای افزایش پیدا می‌کرد، برخی از مسئولان دائم از جذب سرمایه‌گذاری خارجی حرف می‌زنند. به نظر من این حرف بی‌پشتوانه‌ای است که فکر کنیم می‌توانیم در شرایطی که مغزها یا سرمایه‌های داخلی ما فرار می‌کنند، برای جذب سرمایه خارجی تلاش کنیم یا ادعا کنیم سرمایه یا نخبگان خارجی را جذب خواهیم کرد.

به این ترتیب ابتدا باید نیرو و سرمایه داخلی و ایرانی حفظ شود، این سرمایه‌ها باید در بخش‌های مختلف و به‌ویژه تولید در کشور سرمایه‌گذاری شوند. بعد از اینکه، این اتفاقات افتاد و بهره‌وری در قامت اقتصاد ایران رشد کرد، می‌توانیم از سرمایه‌های کشورهای دیگر هم استفاده کنیم اما در شرایطی که نیرو و سرمایه ایرانی تمایلی به ماندن ندارند، نمی‌توانیم ادعاهای بزرگی را مطرح کنیم.

◉ شما در اطراف خود نیروهای انسانی متخصص و نخبه‌ای را دیدید که قصد مهاجرت داشته باشند؟

بله فراوان هم دیدم. از قضا هر چه نیروی انسانی توانمندتر است، تمایلش برای مهاجرت بیشتر می‌شود. درواقع بیشتر افرادی که تمایل و توانایی این را دارند که در دانشگاه‌های مطرح کشور درس بخوانند، با این هدف دست به این کار می‌زنند که بتوانند بعد از اتمام تحصیل از دانشگاه‌های خوب جهان پذیرش بگیرند.

◉ فکر می‌کنید دغدغه اصلی آنها چیست؟

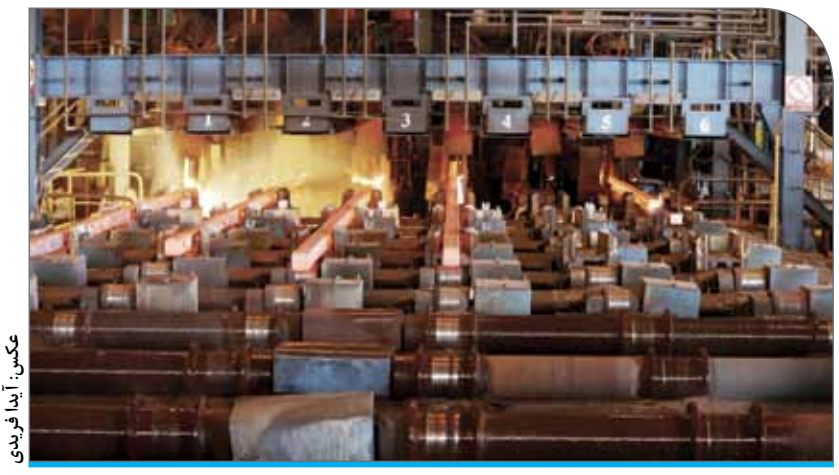
به باور من، نخستین خواسته آنها یافتن شغلی درخور و با امکاناتی است که بتوانند توانایی‌های خود را شکوفا کنند. همچنین بسیاری از این افراد از ایران می‌روند تا نسبت به آینده دورنمای امیدبخش‌تری داشته باشند. متاسفانه در ایران دیگر نمی‌توان اقتصاد را پیش‌بینی کرد و شرایط برای نیروی کار دشوارتر از هر زمانی است. یک فارغ‌التحصیل از بهترین دانشگاه‌های ایران مگر چقدر حقوق می‌گیرد؟ حال میانگین نرخ خانه در تهران اکنون ۲۷ میلیون تومان در هر مترمربع است، یک مهندس جوان یا کارگر متخصص چند سال باید کار کند تا یک خانه و یک ماشین بخرد؟ درواقع هزینه یک زندگی متوسط در ایران معادل چند ماه دستمزد است؟ اینها مسائلی است که تمایل به مهاجرت را بالا می‌برد. به این ترتیب مادامی‌که نیروی کار در کشور منزلت کافی نداشته باشد، مهاجرت پایانی نخواهد داشت.

کارشناسان بر ضرورت تعامل دانشگاه با صنایع معدنی تاکید دارند

الزامی گریزناپذیر

ارزان‌فروشی مهندسان، مانع توسعه است

پیشرفت در حوزه‌های مختلف صنعتی و اقتصادی به الزامی همچون توسعه تکنولوژی نیاز دارد. این توسعه در برقراری تعامل میان مراکز علمی و آموزشی با صنایع حاصل می‌شود. با این وجود، در حال حاضر شاهد فاصله قابل‌توجهی میان پتانسیل‌های علمی و دانشگاهی کشور با نیازهای بخش صنعت هستیم چراکه از یک‌سو دانشگاهیان بر انتقال صرف دانش متمرکز شده‌اند و از سوی دیگر نیز با توجه به وارداتی بودن صنایع، بهره‌گیری از توان متخصصان داخلی در مسیر توسعه تکنولوژی در اولویت نبوده است. البته تغییر شرایط کشور و تشدید محدودیت‌های بین‌المللی موجب شده تا تامین نیاز صنایع به دانش و تکنولوژی از طریق منابع داخلی مورد توجه قرار گیرد. امیدواریم در سایه بهره‌مندی از توان مهندسان کشور و برقراری تعاملی قوی میان دانشگاهیان و صنعت شاهد رشد روزافزون صنایع معدنی باشیم.

عکس: آیدا فریدی

مجموعه‌های موفق صنعتی همواره در تلاش هستند تا قابلیت‌ها و توانمندی‌های فرآیند تولید دانش و توسعه فناوری خود را بهبود بخشند و به کمک آن با دستیابی سریع‌تر به محصولات تازه‌تر، در میدان رقابت پیروز شوند

مهندسی با مدیریت تفاوت دارد

محمد حیدرزاده از فعالان صنعت سرب و روی در گفت‌وگو با صمت و در ارزیابی توان و دانش مهندسان کشور و تاثیر آن بر عملکرد صنایع سرب و روی کشور گفت: صنایع معدنی در مسیر فعالیت خود از توان مهندسی بهره می‌گیرند، با این وجود کمبودهایی در این مسیر وجود دارد ازجمله آنکه بسیاری از مهندسان در مجموعه‌های صنعتی، فعالیت‌های مدیریتی را برعهده می‌گیرند.

وی افزود: شاید بخشی از این روند را بتوان به تفاوت دستمزد میان مدیران و مهندسان در مجموعه‌های تولیدی نسبت داد؛ یعنی دستمزد بالاتر مدیران در مقایسه با مهندسان موجب می‌شود فعالیت در رده‌های مدیریتی از جاذبه بیشتری برخوردار باشد. در چنین شرایطی یک مجموعه از پتانسیل فعالیت مهندسان با سابقه تهی می‌شود. علاوه‌بر این باید تاکید کرد که تفاوت‌های اساسی میان رشته و تخصص‌های مدیریتی و مهندسی وجود دارد. بنابراین تداخل این ۲ رشته کاری درنهایت نتایج مثبتی را به دنبال ندارد.

ایرادات تداوم تولید سنتی

این فعال صنعتی در ادامه تاکید کرد: متاسفانه در اغلب فعالیت‌های تولیدی و صنعتی کشور، کمتر به توان مهندسان بها داده می‌شود. بر همین اساس نیز با وجود حضور مهندسان، بهبود و توسعه به شکل سنتی اجرایی می‌شود؛ بدین معنی که روش‌های نوین توسعه فاقد جایگاه هستند و فعالیت‌های یادشده بدون توجه به دانش، ترسیم نقشه، تدوین طرح‌های توجیهی و فنی و مهندسی و توجه به جزئیات انجام می‌شود. این عملکرد سنتی از یک‌سو جایگاه فعالیت‌های مهندسی را خدشه‌دار و از سوی دیگر نیز اصل فرآیند توسعه را با چالش و اما و اگر روبه‌رو کرده است.

حیدرزاده در ادامه و در پاسخ به پرسشی مبنی‌بر ارزیابی ارتباط میان صنعت و دانشگاه و بهره‌گیری از توان مهندسان درجهت توسعه صنایع گفت: نمونه‌های موفقی از شکل‌گیری ارتباط میان صنعت و دانشگاه در دنیا و تاثیر مثبت متقابل آن ۲ بر هم وجود دارد. به‌عنوان نمونه، می‌توان از تجربه چین نام برد؛ در این کشور ظرفیت تولید صنایع به قدری بالاست که دانشگاهی تخصصی هم احداث کرده‌اند یا دانشگاه‌ها به قدری بزرگ هستند که واحدهای صنعتی را در قالب پایلوت احداث کرده‌اند. در چنین شرایطی متخصصان و دانشجویان در سایت دانشگاه، اقدام به فعالیت‌های نیمه‌صنعتی و توسعه دانش با توجه به نیازهای صنعتی می‌کنند.

الزام تغییر نگرش

وی افزود: صنعتگران در مسیر تولید خود با مسائل و چالش‌هایی روبه‌رو می‌شوند، در چنین شرایطی می‌توان از توان دانشگاه برای رفع چالش‌ها و کمبودها بهره گرفت.

در همین حال انتظار می‌رود حل مسئله‌های صنعتی نیز در دانشگاه‌ها مورد توجه قرار گیرد، بدین ترتیب که چالش‌های مورد بررسی در صنایع از سوی دانشگاه رفع و راه حل نهایی به صنایع فروخته شود. بدین ترتیب به توان مالی دانشگاه‌ها نیز افزوده خواهد شد.

حیدرزاده در ادامه تاکید کرد: با وجود تمام چالش‌هایی که در مسیر تولید صنایع وجود دارد صنعتگران برای رفع مشکلات خود به سمت دانشگاه نمی‌روند. این بی‌توجهی در حالی است که فعالیت‌های تولیدی در صنایع مختلف با چالش‌های جدی روبه‌رو هستند، به‌عنوان مثال، بخش قابل توجهی از تولیدات این مجموعه‌ها به ضایعات تبدیل می‌شود یا در مواردی شاهد هستیم که حاشیه سود یک واحد صنعتی در مقایسه با سایر رقبای آن محدود است. بخشی از این ایرادات از ضعف در مدیریت و بخش دیگری از آن نیز از توان مهندسی ناشی می‌شود. بنابراین تمرکز بر رفع این چالش‌ها و همکاری با دانشگاه‌ها برای بهبود این شرایط ضروری به نظر می‌رسد. در همین حال از دانشگاه‌ها نیز انتظار می‌رود از تولید فارغ‌التحصیل به سمت حل مسئله صنایع پیش بروند.

وی در پایان خاطرنشان کرد: تغییر نگرش و نگاه مدیران و توجه به بهره‌گیری از ظرفیت‌های دانشگاهی زمینه بهبود شرایط و کسب نتایج مطلوب را فراهم می‌کند. با این وجود در موارد متعددی شاهد هستیم که مدیران جسارت کافی برای اذعان به کمبودها ندارند؛ یعنی مانع اصلی ذهنی است و همین نگرش منفی سدی در مسیر توسعه صنایع ایجاد کرده است.

دستمزد بالاتر مدیران در مقایسه با مهندسان موجب می‌شود فعالیت در رده‌های مدیریتی از جاذبه بیشتری برخوردار باشد. در چنین شرایطی یک مجموعه از پتانسیل فعالیت مهندسان باسابقه تهی می‌شود

توجه به دانش در سال‌های تحریم

سعید برزگر از کارشناسان صنعتی در گفت‌وگو با صمت ضمن تاکید بر توان مهندسان کشور در مسیر توسعه صنایع گفت: این مهندسان به‌ویژه در سال‌های تحریم توانسته‌اند بسیاری از نیاز صنایع را برطرف کنند و تاثیر بسزایی در بهبود عملکرد تولید داشته باشند.

برزگر توسعه فناوری، طراحی محصول و ارائه خدمات جدید را از الزامات اصلی تداوم تولید در صنایع مختلف دانست و افزود: درحال‌حاضر با کمبودی جدی در این حوزه‌ها روبه‌رو هستیم. این کمبود در حالی است که شاخصه‌های یادشده تاثیر بسزایی در رقابت‌پذیری یک صنعت دارد. بنابراین انتظار می‌رود این شاخصه‌ها ذیل برقراری ارتباطی واقعی و همه‌جانبه میان صنعت با دانشگاهیان و فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهندسی مرتبط با صنایع رفع شود.

پیروز میدان رقابت

وی گفت: تولید دانش و تبدیل آن به نوآوری در حوزه صنعت برای سازمان‌های سرآمد، استراتژی بااهمیت و باارزشی به شمار می‌رود. بر همین اساس نیز مجموعه‌های موفق صنعتی همواره در تلاش هستند تا قابلیت‌ها و توانمندی‌های فرآیند تولید دانش و توسعه فناوری خود را بهبود بخشند و به کمک آن با دستیابی سریع‌تر به محصولات تازه‌تر، در میدان رقابت پیروز شوند.

بدون تردید بهره‌مندی از دانش‌های قابل عرضه در میدان فناوری بخش بسیار مهمی از هر کسب‌وکار را تشکیل می‌دهد. این شاخصه در گرو عملکرد واحدهای تولید دانش، پژوهش و فناوری است. بنابراین سازمان‌های سرآمد برای ارتقای فعالیت‌های خود هزینه‌های بسیاری را متحمل می‌شوند تا با توسعه فناوری‌ها، توسعه سطح رقابت و همگامی با تحولات دنیای معاصر، نیازها و انتظارات مشتریان را برآورده کنند. در چنین شرایطی برقراری ارتباط میان این مجموعه‌ها با دانشگاه نیز می‌تواند در تامین نیاز آنها کمک‌کننده باشد.

صنعت و دانشگاه گلایه‌مند

برزگر افزود: با وجود اهمیت در برقراری ارتباط یادشده، باید اقرار کرد همکاری میان دانشگاه و صنعت در کشور ما آن‌طور که باید مورد توجه قرار نگرفته است. بخشی از این ضعف را باید به نبود حلقه‌ای واسط میان دانشگاه و صنعت نسبت داد.

این حلقه واسط در کشورهای پیشرفته شکل گرفته و زمینه توسعه صنایع را فراهم کرده است. اما در شرایط ایران، صنعت و دانشگاه هر دو نسبت به عملکرد هم گلایه‌مند هستند.

وی با اشاره به واردات‌محور بودن صنایع کشور به‌ویژه در حوزه تجهیزات، دانش و تکنولوژی در طول سال‌های گذشته گفت: بر همین اساس تاکنون توجه کافی به بهره‌گیری از توان صنایع نشده است. البته در سال‌های اخیر و با شدت گرفتن تحریم، این نیاز مدنظر قرار گرفته است. در همین حال دانشگاه نیز به سبب استقلال مالی، برای برقراری ارتباط با صنعت الزامی نداشته است.

در چنین شرایطی انتظار می‌رود در سایه بهره‌مندی از توان مهندسان و دانشگاهیان زمینه توسعه تکنولوژی در کشور فراهم شود. بدون تردید بسیاری از صنایع به‌ویژه صنایع بزرگ می‌توانند توان دانشگاه‌ها را با اهداف خود هم‌مسیر کنند. در همین حال می‌توان پروژه‌های دانشگاهی در رشته‌های مرتبط که اغلب مهندسی هستند را در مسیر تولید صنایع جهت داد.

چالش‌های تعامل میان دانشگاه و صنعت

برزگر در ادامه خاطرنشان کرد: کاربردی نبودن نظام آموزشی کشور یکی از مهم‌ترین مواردی است که مانع تعامل سازنده میان دانشگاه با صنعت شده است. در بسیاری از کشورها جذب دانشجویان تحصیلات تکمیلی با هدف برطرف کردن مشکلات صنعت انجام می‌شود اما چنین سازکاری در ایران عملا جایگاهی ندارد.

نوآوری‌های جدید در عرصه تولید محصولات یا تکنولوژی‌های صنعتی حاصل تحقیق و توسعه هستند. بنابراین کشورهای توسعه‌یافته منابع قابل‌توجهی را به این بخش اختصاص می‌دهند. سهم اندک ایران از سرانه تحقیق و توسعه موجب شده است بسیاری از مقالات دانشگاهیان ما کاربردی نباشد.

این در حالی است که انتظار داریم پروژه‌های دانشگاه براساس چالش‌های صنعتی طراحی شوند تا بدین ترتیب از یک‌سو منافع مالی برای این نهاد آموزشی تامین شود و از سوی دیگر گرهی از مشکلات صاحبان صنایع باز شود. در همین حال تولیدات ما نیز به سمت بهره‌وری هرچه بیشتر پیش بروند.

در فقدان دانش محکوم به شکست هستیم

عزیز قنواتی، مدیرعامل شرکت فولاد آتیه خاورمیانه درگفت‌وگو با صمت تاکید کرد: یکی از پارامترها و عوامل موثر در رقابت‌های صنعتی و تولید محصولات صنایع معدنی بهره‌گیری از فناوری‌های جدید جهان است اما تحریم‌های بین‌المللی و انواع محدودیت‌هایی که در سال‌های گذشته بر فعالیت صنایع ما سایه افکنده، مانع ورود دانش به کشور شده‌اند.

به بیانی ساده‌تر در شرایط تحریم امکان ورود فناوری‌های جدید به کشور وجود ندارد. در چنین شرایطی، مدیریت دانش و استفاده از نظام پیشنهادات اهمیت ویژه‌ای یافته است چراکه زمینه افزایش راندمان تولید را فراهم می‌کند.

در همین حال، ضایعات را به‌شدت کاهش می‌دهد. به‌علاوه آنکه نقشی موثر در رشد کیفیت محصولات ایفا می‌کند. بدین‌ترتیب امکان رقابت محصولات فولادی ما با مجموعه‌های تولیدی که با دانش روز جهان همگام هستند، فراهم خواهد شد.

این فعال صنعت فولاد در ادامه افزود: در دنیای کنونی مجموعه‌ای که به ارتقای سطح دانش موثر خود توجه نکند، محکوم به شکست خواهد بود. یک شرکت تولیدی مانند یک موجود زنده است؛ بنابراین باید در مسیر فعالیت خود از متدهای روز جهان و فناوری‌های نوین استفاده کند. در این میان، دانش نیز می‌تواند کمبود نقیصه فناوری را جبران کند.

سرمایه‌گذاری بلندمدت

وی گفت: در شرکت‌های بزرگی مانند فولاد مبارکه بهره‌گیری از دانش روز و تلاش برای توسعه آن مشهود است.

مدیریت دانش و تطبیق با فناوری‌های روز جهان در این مجموعه فولادی مورد توجه ویژه است. البته تلاش برای توسعه دانش فرآیندی هزینه‌بر است؛ بنابراین آنچنان در صنایع کوچک مورد توجه قرار ندارد.

قنواتی افزود: دانش نقش موثری در تولید محصولات پیشرفته بازی می‌کند. تفاوت در کیفیت محصولات مشابه از تفاوت در دانش و فناوری به‌کاررفته در تولید آنها رقم می‌خورد.

اگر بتوانیم از دانش روز جهان در مسیر تولید محصولات استفاده کنیم، بسیاری از کمبودها و نقایص برطرف می‌شود. در همین حال، بهره‌گیری از دانش روز در تولید نه‌تنها در کیفیت تولید محصولات اثرگذار است، بلکه در همین حال به رشد راندمان تولید و بهره‌وری نیز منجر خواهد شد.

بر همین اساس، امیدواریم مدیران مجموعه‌های صنعتی به این اصل مهم که استفاده از مدیریت دانش و همچنین دانش روز در تولید محصولات معدنی چه تاثیر شگرفی بر روند فعالیت‌شان دارد، توجه کنند. هزینه برای تولید دانش به منزله سرمایه‌گذاری در توسعه یک صنعت است.

در ادامه نیز باید دانش و تجربه ایجادشده ازسوی شرکت‌های مختلف به اشتراک گذاشته شود تا بدین‌ترتیب واحدهای صنعتی کشور بتوانند نقیصه پایین بودن فناوری را جبران کنند.

سخن پایانی

تعامل میان صنعت و دانشگاه نقشی اساسی در راستای توسعه اقتصادی و صنعتی دارد. چرخ صنعت بدون توجه به دانش نمی‌چرخد.

با وجود اهمیت برقراری ارتباط یادشده، تاکنون از این ظرفیت به‌درستی برای تامین نیاز صنایع بهره گرفته نشده است. علم و دانش در مراکز آموزشی و دانشگاه‌ها تولید اما بقای آن در تعامل با صنعت تضمین می‌شود. بنابراین برای رفع این خلأ می‌توان سیاست‌های پژوهشی را به‌گونه‌ای تدوین کرد تا همکاری‌های پژوهشی میان دانشگاه‌ها و بخش تحقیق و توسعه در صنایع شکل بگیرد. این دست اقدامات زمینه تجاری‌سازی دانش را فراهم و نیازهای هر ۲ نهاد یادشده را تامین خواهد کرد.

یادداشت

توسعه صنعتی از منظر دانش

محمد کشانی/عضو هیات‌مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد

دانش از الزامات اولیه و اساسی در مسیر فعالیت‌های بشری محسوب می‌شود. در دنیای کنونی نقش دانش در صنایع به‌شدت پررنگ شده چراکه در فقدان دانش، تولید میسر نمی‌شود. علاوه‌بر این، حتی اگر تولید محصولی بدون توجه به دانش آغاز شود، نباید به تداوم آن امید داشت چراکه لزوما اقتصادی نیست.

۲ عنصر دانش و فناوری به الزامات اولیه فعالیت صنایع و تداوم تولید آنها تبدیل شده‌اند و توسعه آنها ضروری به‌نظر می‌رسد. دانش و به‌دنبال آن توسعه فناوری در کشور ما و در صنعت فولاد نیز مورد توجه قرار دارد تا جایی که به این موضوع در مباحث توسعه‌ای چشم‌انداز ۱۴۰۴ نیز اشاره شده است.

با این وجود، برای پاسخ به این سوال که آیا صنایع فولاد کشور همگام با فناوری‌های روز هستند یا خیر، باید انواع محصولات تولیدشده و روش تولید آنها را جدای از هم مورد توجه قرار داد.

با این وجود با نگاهی به محصولات فولادی تولیدشده در کشور می‌توان همسویی صنایع فولاد کشور با دانش روز دنیا را بررسی کرد. این بررسی حکایت از آن دارد که با وجود اقدامات ویژه‌ای که برای بهبود دانش و توسعه فناوری در این صنعت اجرایی شده همچنان صنعت فولاد همراه با دانش روز دنیا پیش نرفته است.

به‌عنوان مثال، ضریب مصرف انرژی در صنعت فولاد ما در مقایسه با استانداردهای جهانی بالاتر است. رفع این چالش به فناوری‌های جدیدی نیاز دارد. یا مصرف آب در صنعت فولاد کشور در مقایسه با کشورهای اروپایی یا چین به مراتب بالاتر است. بهره‌گیری از دانش روز دنیا و فناوری‌های جدید نقش ویژه‌ای در رفع این کمبودها دارد.

بهره‌گیری از دانش روز جهان در قالب فناوری‌های نوین به کاهش قیمت تمام‌شده تولید در صنایع مختلف منجر می‌شود و در همین حال زمینه رقابت‌پذیری هرچه بیشتر محصولات صنعتی را در بازار جهانی فراهم می‌کند. در همین حال، سودآوری صنایع نیز به مراتب افزایش می‌یابد.

در این میان، کشف دلایل عقب‌ماندگی دانشی کشور در حوزه صنعت گام نخست برای رفع این چالش‌ها است. بخش عمده‌ای از این کاستی‌ها به‌دنبال تحریم و محدودیت در روابط بین‌المللی ایجاد شده است. به‌عنوان مثال، پس از برجام قرار بود طرح‌های توسعه برخی شرکت‌های فولادی کشور همراه برندهای مطرح اروپایی اجرایی شود اما تحریم‌های مجدد ایالات متحده علیه ایران نقطه پایان این همکاری‌ها بود. درواقع با وجود محدودیت‌های کنونی در روابط بین‌المللی ما با سایر کشورها، گویی درهای کشور به روی فناوری‌های جدید بسته شده است.

البته باید خاطرنشان کرد که تحریم‌ها مزیت‌هایی نیز به دنبال داشته است، ازجمله آنکه توجه به ظرفیت‌های داخلی و بهره‌گیری از توان داخلی کشور برای رفع نیازهای صنایع جلب شده است. در چنین شرایطی صنایع معدنی به‌ویژه فولادی‌ها تلاش کرده‌اند تا از این فرصت برای توسعه دانش داخلی و بومی‌سازی استفاده کنند. البته باید اقرار کرد همچنان با استانداردهای جهانی فاصله داریم و باید برای بهبود شرایط تلاش کنیم.

تولید با توجه به مزیت‌های رقابتی رمز ماندگاری یک صنعت است. تولید محصولات ویژه و پیشرفته یکی از شاخصه‌های تولید در کنار توجه به مزیت‌های رقابتی است. اگر این شاخصه مدنظر نباشد در آینده نزدیک با چالش‌های جدی روبه‌رو می‌شویم. در همین حال باید به جذب سرمایه قابل توجه به زنجیره فولاد در طول سال‌های گذشته و برنامه‌ریزی برای تولید ۵۵ میلیون تن فولاد اشاره کرد.

انتظار می‌رود بخشی از این سرمایه‌گذاری به فناوری‌های جدید و تولید محصولات ویژه اختصاص یابد. از جمله این محصولات ویژه می‌توان به اسلب‌های عریض فولادی یا ورق‌های صنعت نفت و گاز و قطعات آلیاژی اشاره کرد. درحال‌حاضر جهان به سمت و سوی تولید محصولات جدید پیش می‌رود. بنابراین نباید از تولید محصولات جدید بازبمانیم.

یادداشت

فارغ‌التحصیلان دانشگاهی دست به‌کار شوند

شهناز نوایی/معاون سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران

باوجود غنی بودن ایـران از ذخایر معدنی و بستر مناسب برای توسعه معدن، پیشرفت مناسـب و کافی در بخش‌هـای مختلف این حوزه در کشور ایجاد نشده و شاهد برخی از کمبودها در بخش مهندسی معادن هستیم.

از نظـر بینش مهندسـی و تحصیلات در ایران، دارای بسـیاری از نخبگان دانشگاهی و تیم‌های مهندسـی معدنی هستیم و افراد تحصیلکرده و اسـتادان این رشـته، از لحاظ علمی و توانایی مهندسـی در سـطح خوبی از مقیاس‌هـای جهانی قـرار دارنـد به‌ویژه دانشجویان دانشـکده فنی دانشگاه امیرکبیر دارای قابلیـت و توانایی‌های بسـیار بوده که نمی‌تـوان آنها را نادیـده گرفـت. بنابراین، در بخـش تحصیـلات دانشـگاهی و وجود مهندسـان توانمنـد معدنـی درحال‌حاضر مشـکل مهـم و بزرگی نداشـته و همچنین از ایـن نظـر موقعیت بـرای ارتقای سـطح دانش و بینش مهندسـی معدن در کشور ما وجود دارد. اما متاسـفانه از جهت اسـتخدام و بکارگیـری دانشـجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، کشور ما در جایگاه بسیار ضعیفی قرار دارد.

در رونـد مدیریـت معـادن از سـوی صاحبـان معدنی، شـاهد هسـتیم که اغلب از دانش‌آموختـگان ایـن عرصـه اسـتفاده نمی‌شـود. در ادامـه این اتفاق مهندسـان و فعالان معدنی و فارغ‌التحصیلان دانشـگاهی در مشاغل نامناسب شـروع به فعالیت کرده و در زمینه‌های غیرمرتبطی از آنها اسـتفاده می‌شود.

باعث تاسف است که با وجود معادن بسیار زیاد و ظرفیت‌های معدنی بالقوه در سراسـر ایران، شـاهد هستیم مهندسی معدن و علوم مرتبـط معدنی در جامعه و بازار کار کشـور رونـق چندانی ندارد. مسـئله شـایان توجه دیگر آن اسـت کـه برای برخی از شـاغلان در ایـن بخـش کـه به‌عنوان مسـئول فنی هسـتند، حقوق مکفی درنظر گرفته نشـده و همیـن موضوع مشـکلات زیـادی را برای مهندسـان معدن به وجود مـی‌آورد. یکی از دلایل کمبود فضای بازار کار برای مهندسان و فارغ‌التحصیـلان معدنـی نیـز آن اسـت که برخـی از معادن هنوز به صورت سـنتی فعالیت می‌کنند و مهندسی معدنی را به‌طور علمـی وارد روند کاری خود نکرده‌اند. برخی دیگر نیز از ابتدای تاسـیس و شروع فعالیت، کارمنـدان و کارگرانی را داشـته و به‌ندرت مهنـدس معـدن جدیـد جـذب می‌کنند. این روند ادامه‌دار اسـت و جـای خالی برای مهندسان معدنی و فارغ‌التحصیلان این رشته وجود ندارد، مگر آنکه معدن جدیدی احداث شود و برای بخش مهندسی معدن و مسئول فنی خود اعلام نیاز کند.

خوشبختانه امروزه به دلیل الزام بکارگیری مسـئولان فنـی در بخـش معدن بـه دلیل رعایت یکی از موارد دریافت پروانه اکتشـاف و بهره‌برداری، بهره‌بردار ملزم به اسـتفاده از مسـئولان فنی مهندسـی معدن شده و این موضوع نسـبت به سابق شـرایط اشتغال را برای مهندسـان معدن کمـی هموارتر کرده اسـت چراکه چندی است هر بهره‌بردار برای دریافت پروانه اکتشاف و بهره‌برداری ملزم به همکاری با مهندس معدن برای علمی بودن روند فعالیت خود شده اسـت. امیدواریم در ادامه با همکاری سـازمان نظام مهندسـی و سـایر نهادهای مربوط، ارتبـاط بین جامعه دانشگاهی و فعالان و صاحبان معادن بیشتر شـده و ضمن ایجاد بازار کار و اشـتغالزایی در این بخش، فارغ‌التحصیلان رشـته معدن با کسـب تجربـه به‌ویژه پروژه‌هـای عملی، از علم خود اسـتفاده بهینه کـرده و گام در راه پیشـرفت و توسـعه حوزه معدنی کشور بردارند.

امـا نمی‌توان فقط به ظرفیت‌های شـغلی دولتـی و معـادن خصوصـی تکیـه کـرد. پیشـنهاد آنکه فارغ‌التحصیلان، مهندسـان معدن و جامعه دانشـگاهی کشـور صرفا به دنبال اسـتخدام اداری و دولتی نبوده و خود به‌عنوان یک فعال معدنی شروع به کار کنند. با اسـتفاده از علم خود راهی پیدا کرده و از علم معدنی خود شـروع به بهره‌برداری کنند که این موضوع علاوه‌بر اشتغالزایی، در جهت پیشرفت و آبادانی بخش معدنی کشور قدمی مثبت و موثر خواهد بود.

کاستی‌های آموزشی در مهندسی معدن را جدی بگیریم

گروه معدن
editor@smtnews.ir

مهندسـی معدن و صنعت معدنکاری به‌عنوان یک صنعت بالادسـتی محسوب شده که تامین‌کننده نیاز اصلی و عمده تمدن بشـر از دیرباز تا امروز بوده اسـت. از جمله مواد و مصالح مصرفی سـایر صنایع مانند مس، سـرب، روی، طلا، سـنگ‌های سـاختمانی و... . امروزه با گسترش فناوری و صنعت، نیاز به مواد استراتژیک معدنی شده و همچنین برای تامین پایدار مصالح معدنی به‌عنوان مواد اولیه صنایع پایین‌دست، نیاز به طراحی معادن بزرگ‌تر و عمیق‌تر اسـت که با بزرگ‌تر شـدن معادن پیچیدگی‌های مهندسی و طراحی آنها نیز افزایش می‌یابد. اکنون این سوال مطرح می‌شود که با توجه به ضرورت استفاده از علم مهندسـی در اسـتخراج‌ها و اکتشـافات معدنی، آموزش تخصصی در این حوزه تا چه حد بوده و برنامه‌های آینده در این بخش چه تاثیری بر سطح علمی مهندسی معدنی کشور دارد؟

به مناسـبت روز مهندس در پرونده این شماره صمت برای پاسخ به سوالات یادشده به گفت‌وگو با کارشناسان پرداخته‌ایم.

عکس: آیدا فریدی

مهندسـی معدن مجموعه علوم و فنونی است که از اکتشاف یک کانسار (ذخیره معدنی با ارزش اقتصادی) آغاز می‌شـود و تا فرآوری آن ادامه می‌یابد. مهندسـی معدن نخسـتین علمی است که بشریت از ابتدا تاکنون با آن ارتباط نزدیکی داشته است.

از آغـاز تمدن مردم شـروع به اسـتفاده از سـنگ و سـرامیک کرده تا بعدهـا که بهره‌بـرداری از فلزات سـطحی و نزدیک به سـطح زمین آغاز شد. مهندسی معدن به‌عنوان نخسـتین رشـته مهندسـی آکادمیک تاریخ برای نخسـتین‌بار در انگلسـتان پایه‌گذاری شد. این حرفه به‌علت شرایط سخت کاری، یکی از ۱۰ حرفه دشوار جهان شناخته شده است.

بهره‌گیری از دانش کارشناسان خبره خارجی

سارا یوسـفی‌فر، کارشناس زمین‌شناسی اقتصاد درباره برگزاری دوره‌های آموزشـی معدنـی و زیسـت‌محیطی از اکتشـاف تا فـرآوری از سـوی مجموعه‌های متخصص بـه صمت گفت: ایـن آموزش‌ها تاکنون از سوی نهادهایی مانند نظام مهندسی معدن انجام می‌شـد. به‌طور قطع تنهـا برگزاری دوره‌هـای تئوری برای آموزش افراد کافی نخواهد بود و ایـن در حالی اسـت که در دانشـگاه‌ها نیز با وجود نیاز دانشـجویان معدن، از برگزاری دوره‌های تئوریک کاربردی خبری نیست.

او معتقـد اسـت می‌تـوان از کارشناسـان خبره و باتجربه ایرانی که در دیگر کشـورها مطرح و در حال فعالیت هسـتند دعوت کـرده و از دانـش آنها برای توسـعه و رشـد فعالیت‌های معدنی همسو بـا مسـائل زیسـت‌محیطی اسـتفاده کرد. البتـه کسـب تجربه برای فعـالان معدنی و کارشناسـان ایرانی از دانش‌آموختگان دیگر کشورها نیز موثر خواهد بود. اما مسلم است که در صـورت وجود مشـکل در سـاختار آموزشی، بقیه قسـمت‌ها نیز دچار دشواری خواهند شد.

یوسـفی‌فر در ادامه بیان کـرد: در ایران آنچنان که باید از کارشناسـان و فعالان معدنی حمایت نشـده و بسـیاری از آنها به ناچار عضو مجامع نظام مهندسـی خارج از ایران می‌شوند. بنابراین، اگر سطح کاربردی و آموزشـی در ایران افزایش پیدا نکند رشدی در حوزه معدن نخواهیم داشت.

نیاز به نگارش گزارش‌های بین‌المللی

محسـن نجاران، فعال بخش ژئوشیمی نیز درباره مباحث آموزشـی در بخـش معدن به صمت گفـت: صلاحیت کارشناسـان معدنی تنهـا بـه تحصیـلات و آموزشـی کـه افراد دیده‌اند، محدود نمی‌شـود. درواقع در مبحث زمین‌شناسـی تجربـه و کار عملیاتی بهترین آموزش اسـت و اگر برای رشـد و پیشرفت در بخش معدن تنها به دعوت از بزرگان این حوزه بسـنده کنیم و فقط به جنبه تئوری آن بپردازیم، شـرایط تغییر نخواهد کرد.

وی بیان کـرد: یکی از بحث‌های مهم در رشـته‌های زمین‌شناسـی و معدنـی نوشـتن گـزارش در سـطح بین‌المللی اسـت که با در اختیار داشتن اطلاعات کامل و دقیق زمینه برای گزارش‌نویسـی و سندسـازی فراهم خواهد شد. همچنین استاندارد بودن تجهیزات و آزمایشـگاه‌ها و حضور نیروهای ماهر از دیگر موضوعات مورد نیاز برای تهیه گزارش مستند است.

نـگارش گـزارش صحیـح بین‌المللـی و سندسازی باید برمبنای اصول صحیح عملیاتی و نظام‌مند اسـتوار شـود که در ایـران وجود نداشته و درنهایت نگارش آن نیز امکان ندارد.

نجـاران درباره مباحث آموزشـی در بخـش معدن و محیط‌زیسـت نیز گفت: اکتشاف، اسـتخراج و فرآوری همگی وابسـته به یکدیگر هسـتند که بهترین آموزش بـرای کارشناسـان در بخش‌هـای مختلـف معدنکاری یادگیری علوم وابسـته اسـت تا به تصمیم‌گیری بهتر و منطقی کمک کند.

> در ایران آنچنان که باید از کارشناسان و فعالان معدنی حمایت نشده و بسیاری از آنها به ناچار عضو مجامع نظام مهندسی خارج از ایران می‌شوند. بنابراین، اگر سطح کاربردی و آموزشی در ایران افزایش پیدا نکند رشدی در حوزه معدن نخواهیم داشت

طراحی یکی از مهم‌ترین بخش‌هاست

احمد حمامی تتماج، کارشـناس اکتشاف معدنی به صمت گفـت: برنامه‌های مختلفی در حوزه معـدن و صنایع معدنی با طیف وسـیعی وجود دارد و می‌توان به مواردی همچون انجام طرح‌های پژوهشـی کاربردی، ارائه دانـش فنی تولید صنعتی محصولات جدید، ارزیابی فنـی و اقتصادی پروژه‌های معدنی، مشاوره در بهینه‌سـازی محصولات تولیدی و استانداردسازی، ارائه خدمات تخصصی آزمایشـگاهی و نمونه‌های آزمایشی در زمینه‌های مختلف مهندسی معدن و محیط‌زیست اشاره کرد.

او بیـان کـرد: طراحی معادن روبـاز و زیرزمینـی، طراحی کارخانه فـرآوری مواد معدنـی، مطالعات زیسـت‌محیطی پروژه‌هـای معدنی، طراحـی و سـاخت نرم‌افزارهـای فنـی در زمینه مهندسـی معدن و محیط‌زیسـت معدنی، تدوین استانداردها، دسـتورالعمل‌ها، ضوابط و معیارها در بخش‌های اکتشـاف، اسـتخراج، مکانیک سنگ، فرآوری و محیط‌زیسـت معدنی، ارزیابی و تخمین ذخیره ظرفیت‌های معدنی نیز از دیگـر طرح‌هایی اسـت که مورد توجه معدنـکاران و فعالان معدنی قرار می‌گیرد.

حمامی تتماج بر این باور است که بررسی علوم و فنون نوین مانند بیو و نانوفناوری در محیط‌زیسـت معدن و فرآوری مواد معدنی، استحصال و بازیابی مواد و فلزات گرانبها و عناصر نادر خاکی از کانسنگ‌ها و باطله‌های معدنی و پسماندهای سایر صنایع، طراحی سـدهای باطله، فعالیت‌های آموزشی و تخصصی در زمینه‌های تخصصی مهندسـی معدن و محیط‌زیسـت جزو مباحثی اسـت که می‌توانـد زمینه معدنکاری را همسـو با قوانین زیست‌محیطی و آسیب نرساندن به آن فراهم کند.

به گفته این کارشـناس اکتشاف، در صورتی که برنامه‌ای برای دفع باطله‌ها و پسـماندهای معدنی نداشته باشیم، فعالیت در این حوزه مشـکلات و خطرات زیست‌محیطی بسـیاری را به همراه خواهد آورد.

وی افـزود: برگـزاری دوره‌هـای تخصصی بـرای طراحـی معادن و کارخانه‌های فرآوری مواد معدنی، آموزش مدیریت باطله‌ها و پسماندهای معدنی، دوره‌هـای ارزیابی فنی و اقتصادی پروژه‌های معدنی، دوره‌های آمـوزش نرم‌افزارهای مختلف معدنی و محیط‌زیسـت معدنی، ایمنی و بازرسی در معادن و صنایع معدنی نیز می‌تواند معدنکاران را برای اجرای پروژه‌ها آماده کند.

استفاده از اطلاعات روز دنیا

فریبا میری، کارشـناس معدن درباره تاثیر آموزش معدنکاران و افراد فعال در این حوزه با هدف حمایت از محیط‌زیسـت به صمت گفت: اسـتفاده از آخرین اطلاعات روز دنیا در حوزه معدن و محیط‌زیسـت و شناسـایی ضعف‌هـای موجود در بخش آموزش و تحقیقات و رفع آنها جزو موارد مهم محسـوب می‌شـود. همچنین از آنجا که بخش معدن و صنایع معدنی جایگاه خاصی در اشتغال و اقتصاد کشور دارد، باید روش‌های صحیح سـرمایه‌گذاری در آن آموزش داده شود و بین دانشگاه و صنعت و معدن همکاری متقابل وجود داشـته باشد و دانشگاه به‌تنهایی عهده‌دار این موضوع نباشد.

وی معتقد اسـت بخش معدن و محیط‌زیست نیاز به نیروی ماهر، خلاق و کارآمد دارد. این در حالی اسـت که متاسـفانه با وجود افزایش قابل توجه فارغ‌التحصیلان رشـته مهندسـی معدن، فارغ‌التحصیلان این رشـته آمادگی ورود به این بخش را نداشـته و باید در ابتدا به کسـب تجربه بپردازند و این موضوع نشـان‌دهنده ضعف نظام آموزشی است.

میری بر این باور است که باید برنامه‌های آموزشی در این بخش منطبق با پیشرفت فناوری و نیاز کشـور باشـد زیرا بسیاری از مشکلات و خسـارت‌هایی که در زمینه معـدن و صنعت به‌ویژه در محیط‌زیسـت و ایمنی معدن به وجود می‌آید، ناشـی از ضعف آموزش است.

نیاز به بازآموزی و به‌روزشدن اطلاعات داریم

بهناز ستوده، فعال معدنی که تجربه فعالیت ۲۵سـاله در این حـوزه دارد، دربـاره مباحث آموزشـی و زیسـت‌محیطی بخـش معدن به صمت گفـت: در ۲۵سـال گذشـته در بخش معدن و زیربخش‌های مربوط آن به نظر می‌رسد آموزش تنها به بخش دانشـگاهی محدود شده و کارشناسـان بعـد از فارغ‌التحصیلی به غیر از تعداد بسـیار اندکی به‌دنبال بازآموزی و به‌روز شدن اطلاعات و دانش خود نیستند.

به گفته این عضو سـازمان نظام مهندسـی معـدن، موضـوع مهم دیگـری کـه می‌توان به آن اشـاره کـرد انگیزه نداشـتن اسـتادان دانشـگاهی برای به‌روز کـردن اطلاعات خود در بخش نرم‌افزاری و اسـتفاده از فناوری‌های نویـن رایانه‌ای و همچنین آموزش اسـتفاده از ماشـین‌آلات مدرن و بـه‌روز در بخش معدن و آموزش بوده و سـبب گلایه دانشجویان حوزه معدن شده است.

بهناز سـتوده افزود: چه بسیار با دانشجویانی برخورد داشـتم که گلایه‌شـان از بی‌کفایتی و ناکافی بودن دانش اسـتادان بـود. به باور من، نخسـت باید نیازسنجی کرد تا با توجه به ماده معدنـی که اولویت بـازار، آن را تعیین می‌کند معدنکاری آغاز شود، سـپس روش‌های جدید اکتشاف، استخراج و فرآوری آن ماده معدنی را آموزش داده و پیگیری کنیم.

ضرورت صرف هزینه و زمان برای کسب آموزش

علیرضـا خداپرسـت، فعال و طـراح معدنی درباره مباحث آموزشـی در حوزه معدن و محیط‌زیسـت به صمت گفـت: به طور قطع باتوجه به مطالعات قبلی و علاقه‌مندی به تکمیل و افزایش تجربیات در این حوزه، بحث بهینه‌سـازی و برگزاری کلاس‌های بین‌المللی با همکاری موسسه «ام‌اوال» را پیشنهاد می‌کنم. درواقع اگر کسی بخواهد مطالعاتی در سطح بین‌المللی داشته باشـد نیازمند صرف هزینه و زمان اسـت. این فعال و طراح معدنی معتقد است پرداخت هزینه در برابر دریافت دانش روز دنیـا، امری لازم و ضروری برای پیشـبرد اهداف در حوزه معدن است.

خداپرسـت با بیان اینکـه درحال‌حاضر دوره‌های آموزشـی کـه در ایران برگـزار می‌شـود اسـتانداردهای لازم را ندارد و گواه این امر شـرایط کنونی و سـطح پیشـرفت در حـوزه معدنـکاری اسـت، گفت: در دیگر کشـورها شـاهد هسـتیم نیروهای متخصص ایرانی در قالب یـک مجموعه فعالیت و مطالعات زیـادی در زمینه بهینه‌سـازی معادن زیرزمینی، برنامه‌ریزی تولید با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای به‌روز در دسـت دارند. این در حالی اسـت که در ایـران برنامه‌ای برای طراحی معـادن روباز، طراحی و برنامه‌ریزی تولید، بیشـینه کردن ارزش خالص فعلی و کم کردن نسـبت باطله‌برداری و... در معدن را پیگیری نمی‌کنند یا ندارند.خداپرسـت تاکید کرد: هر مجموعه‌ای می‌تواند با دعوت از مشـاوران تراز اول خارجی در اجرای پروژه‌ها کارشناسان فعال در پروژه را راهنمایی کرده و با پرورش آنها باعث بهبود شرایط معدنکاران شود.

تعامل جایگزین تقابل محیط‌زیست و معدن شود

احمد آذرگون، کارشناس اکتشافات معدنی معتقد است نخستین موضوعی کـه از محیط‌زیسـت و معدن در ذهنمان تداعی می‌شـود تقابـل این ۲ نهاد به‌جای تعامل میان آنهاست.

او دربـاره بحث آموزش و مباحث زیسـت‌محیطی نیـز به صمت گفت: در فعالیت‌های معدن، موضوع محیط‌زیسـت از ابتدای عملیات اکتشاف (مناطق حفاظت‌شده و حیات وحش) تا هنگام عملیات استخراج و فرآوری و در نهایت پایان عمر معدن و عملیات مرمت و احیای منطقه معدنکاری را دربرمی‌گیرد. بنابراین باید در دوره‌های آموزشی و دانشگاهی، واحدی برای این مبحث یعنی لزوم توجه به محیط‌زیسـت در معدنکاری، حفظ و احیـای دوباره آن درنظر گرفته و به دانشجویان ارائه شود. البته در ۲ سال اخیر با تغییر برنامه درسی مقطع کارشناسی، این موضوع تا حدی اعمال شده است.

این کارشناس اکتشافات معدنی ادامه داد: خوشبختانه در آزمون کارشناسی ارشد طی سـال‌های اخیر، گرایشی با عنوان معدن و محیط‌زیست ارائه شد که جای تشکر دارد. شـروع چنین حرکتـی می‌تواند آینده مطلوبی برای حفظ محیط‌زیسـت معادن به ارمغان آورد. آذرگون معتقد اسـت با توجه به اینکه محیط‌زیسـت به دسـت بشر دستکاری شـده و نیازمند ترمیم، اصلاح و بازگرداندن آن به حالت طبیعی و مشابه اولیه است، لازم است این امر از سوی معدنکاران به طور جدی مورد توجه قرار گیرد. این در حالی اسـت که براسـاس تحقیقات، بحث احیا و مرمت معادن در بسیاری از استان‌ها ازجمله فارس نادیده گرفته شده است.

ایـن کارشـناس اکتشـافات معدنـی تاکید کرد: بـا توجه به بحـران کم‌آبی و خشکسـالی در بخش گسـترده‌ای از کشـور و ارتباط مسـتقیم منابع آب زیرزمینی با محیط‌زیسـت و معدنـکاری، باید این نکته را مورد توجه قـرار داد که هر عملی منجر به آسیب‌رسـاندن به محیط‌زیست، آلودگی و کاهش منابع آب زیرزمینی شود نتیجه‌ای جز متضرر شدن بشر نخواهد داشت.

سخن پایانی

مهندسی معدن در کشور ما متاسفانه علاوه‌بر تمـام نقصان‌های آموزشـی گفته‌شـده، دارای کمبودهای بسـیار زیادی اسـت. از جمله آنکه برای فارغ‌التحصیلان این رشته، ظرفیت مناسبی در بـازار کار درنظر گرفته نشـده و این موضوع می‌تواند بر جامعه مهندسی معدن در سال‌های آینـده اثری منفـی بگذارد و جامعه مهندسـی کشـور از لحاظ ظرفیت‌های علمی و مهندسی معدنـی، خالی شـود. این اتفاق بـا وجود آنکه کشـور ما از نظر معدنی در دنیا جایگاه ویژه‌ای دارد، می‌تواند مشکل بزرگی در سال‌های آینده برای کشور و جامعه معدنی ما ایجاد کند.

واکاوی صمت از چرایی تاثیر پایین تحصیلکرده‌های دانشگاهی بر صنعت نشان داد

«توزیع‌محوری» مبنای تربیت مهندسی

رشته‌های فنی‌مهندسی محور فعالیت صنایع است، در حالی که عنوان می‌شود رشته‌هایی مانند اقتصاد، روانشناسی و... در صنعت و مدیریت تولید بی‌تاثیر نیستند و چه‌بسا تاثیری بیش از رشته‌های مهندسی داشته باشند. در حال حاضر صنایع کشور در بهره‌گیری از مهندسان داخلی ضعف دارد؛ چه برسد به بهره‌گیری از اقتصاددانان و روانشناسان مثلا در رفتارشناسی مشتری.

هزینه‌های آموزشی با سرمایه‌گذاری هنگفت مالی و انسانی و البته زمانی، منفعل باقی مانده و تربیت‌یافتگان مهندسی ایرانی باوجود اینکه رتبه سوم را پس از امریکا و روسیه به‌لحاظ کمیت در اختیار دارند، تاثیری بر حوزه‌های مهندسی صنعتی ایران نداشته‌اند یا نقش آنها بسیار کمرنگ بوده است.

پرسش این است که چه اتفاقی منجر به انفعال این افراد در حوزه صنعت شده، در حالی که با این حجم جمعیتی در حوزه مهندسی انتظار این است که جایگاهی هرچند کوچک در پیشرفت و فناوری داشته باشیم.

عکس: آیدا فریدی

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

توزیع‌محوری دانشگاه‌ها

برات قبادیان، معاون آموزش، پژوهش و فناوری وزیر صنعت، معدن و تجارت در گفت‌وگو با صمت گفت: صنعت و دانشگاه در کشور ما و بسیاری از کشورهای جهان وارداتی است؛ همچنین در ۲۰۰ تا ۳۰۰ سال گذشته تا امروز هم صنعت تحولات اساسی به خود دیده و هم دانشگاه اما اینکه صنعت بر دانشگاه تاثیر گذاشته یا دانشگاه بر صنعت تاثیر داشته از جمله مباحث مطرح امروز جهان است. وی افزود: معتقدم تمام تحولات جهانی در عصر حاضر، در جوامع صنعتی و کشاورزی و در تمام حوزه‌های مسکن، پوشاک، اشتغال و رفاه مدیون دانایی بشر است. توسعه دانایی بشر هم به‌وسیله دانشگاه محقق شده است. معاون آموزش، پژوهش و فناوری وزیر صنعت، معدن و تجارت یادآور شد: در ادامه این دانشگاه‌ها و منابع انسانی هستند که باید الزامات انقلاب صنعتی چهارم را در کشورها پیاده کنند. خوشبختانه به‌لحاظ دانشگاه، پژوهشگاه و مراکز پژوهشی و علمی و همین‌طور برای به بار نشستن آنها پارک‌های علم‌وفناوری، مراکز رشد و شرکت‌های دانش‌بنیان ایجاد شدند که قابل قدردانی است. وی تصریح کرد: اگر کشور با این حجم از منابع انسانی تربیت شده پیشرفت نکرده، به این دلیل است که کارآفرین نبوده‌اند. علاوه‌بر اینکه دانشگاه‌های ما هم دانشگاه‌های توزیع‌محور هستند، نه تقاضامحور. به این معنی که منابع انسانی تربیت و در جامعه توزیع می‌شوند و افراد باتوجه به نیازهای امروز و فردا، آموزش نمی‌بینند.

او ادامه داد: سرفصل‌های رشته‌ها هم براساس نیازهای صنایع داخلی نبوده و ارتباطی هم وجود ندارد تا براساس نیاز بخش‌های صنعتی، معدنی، تجاری، کشاورزی و.... نیرو تربیت شود؛ بنابراین چون تقاضامحور نیستند بدون توجه به نیازهای جامعه در حال فعالیت هستند که این امر خسارت‌های بسیار به بار آورده است.

قبادیان در بخشی دیگر از سخنان خود با اشاره به کمیت و کیفیت آموزش عالی کشور، گفت: در حوزه توزیع‌محوری کمیت در نظر گرفته می‌شود و در بخش تقاضامحوری که دانشگاه‌های ماموریت‌گرا به آن سو رفته‌اند، علاوه‌بر کمیت، کیفیت هم مدنظر است. در حال حاضر این بخش در آموزش عالی کشور غایب است. براساس گزارش‌های سازمان‌های بین‌المللی مانند بانک جهانی که گزارش‌هایی درباره رشته‌ها و کارهای نوآورانه دارد یا براساس گزارش جی‌آرای (GRE)، کشور ما به‌لحاظ کمی وضعیت بسیار مطلوبی دارد و جزو ۳ کشور برتر جهان است اما به‌لحاظ ماموریت‌گرایی و تقاضامحوری (کیفیت) وضعیت خوبی نداریم.

معاون آموزش، پژوهش و فناوری وزیر صنعت، معدن و تجارت ادامه داد: پیشرفت عملی و فناورانه جهان مرهون زحمات مهندسان است؛ بنابراین توسعه صنعتی ایران تا امروز در هر اندازه‌ای که باشد باز هم مرهون مهندسان کشور است. قبادیان در پایان با اشاره به طرح «تاپ» در این معاونت وزارت صنعت، معدن و تجارت، گفت: طرح تاپ یعنی توانمندسازی تولید و توسعه اشتغال پایدار که در راستای هدفمند کردن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری، هدفمند کردن فرصت‌های مطالعاتی و پسادکتری صنعتی اعضای هیات‌علمی، هدفمند کردن دوران سربازی نخبگان در ارشد و دکتری است که ما در این طرح استادتاپ، دانشجوتاپ و سربازتاپ را تعریف کردیم و سامانه آن هم راه‌اندازی شده تا بتوانیم به اهداف موردنظر دست یابیم.

تمرکز روی کمیت

جواد مرزبان‌راد، عضو هیات‌علمی دانشکده مهندسی خودرو دانشگاه علم‌وصنعت هم به صمت گفت: در حوزه تربیت‌یافتگان مهندسی دو موضوع کمیت و کیفیت مطرح است. کشور در سال‌های گذشته تا امروز روی کمیت زیاد کار کرده و دانشگاه‌های زیادی راه‌اندازی و دانشجویان زیادی جذب شدند.

وی افزود: در بعضی رشته‌ها بیش از نیاز مهندس و تکنیسین تربیت شد اما متاسفانه آموزش عالی غرق کمیت شد و بحث کیفیت تحت شعاع قرار گرفت؛ بنابراین کیفیت به اندازه کمیت رشد نکرد. به‌عنوان نمونه اگر قرار بود در کمیت به عدد ۵۰ برسیم به ۶۰ و در کیفیت به ۱۰ رسیدیم.

او گفت: در حال حاضر فارغ‌التحصیلان بسیاری داریم اما این افراد نمی‌توانند انتظار صنعت را برآورده کنند. کار در حوزه کیفیت سخت و پیچیده‌تر از کمیت است. افزایش کمیت خیلی راحت با جذب بیشتر دانشجو در کنکور سراسری محقق می‌شود اما عوامل زیادی نقش دارند تا بتوانیم کیفیت دانش‌آموختگان دانشگاهی را ارتقا بخشیم.

مرزبان‌راد در ادامه سخنان خود به امکانات کمک‌آموزشی رشته‌های مهندسی اشاره کرد و یادآور شد: کارگاه، آزمایشگاه و... مجهز و موردنیاز در دانشگاه‌ها وجود ندارد. دانشجوی رشته مهندسی باید در آزمایشگاه‌های مجهز به آزمون بپردازد. البته برخی از استادان به‌وسیله رتبه (گرند) دانشگاهی خود آزمایشگاه مجهز دارند اما اختصاصی و فقط برای دانشجویان آن استاد است؛ به‌عنوان مثال اگر استادی معاون وزیری می‌شود و پروژه‌ای می‌گیرد و برای انجام آن امکاناتی دریافت می‌کند، آن را در آزمایشگاه خود قرار می‌دهد، نه در اختیار دانشگاه برای استفاده عمومی تمام استادان و دانشجویان.

این مدرس مهندسی خودرو ادامه داد: ۱۰ درصد استادان با ارتباطی که با مدیران صنعتی و دولتی دارند، امکاناتی دارند که شخصی است.

مرزبان‌راد در پایان گفت: به‌طور کلی امکانات دانشگاهی ضعیف است و تربیت دانشجویان با کیفیت بالا نیست؛ از این‌رو فارغ‌التحصیلان نمی‌توانند کار عملی انجام دهند.

جای خالی نوآوری

سیامک مقتدری از مهندسان صنعتی است که در حوزه قطعه‌سازی خودرو فعالیت دارد. مقتدری در پاسخ به این پرسش صمت که چرا خروجی تربیت‌یافتگان مهندسی را در صنایع شاهد نیستیم، گفت: این پرسشی اساسی است که هم مربوط به صنعت و هم دانشگاه ما می‌شود. نخست اینکه صنعت کشور صنعتی خلاق نیست. در حوزه قطعه‌سازان، ما بیشتر مهندسی معکوس می‌کنیم تا اینکه با تحقیق و توسعه و نوآوری به محصول موردنظر برسیم، در حالی که به‌طور قطع مهندسان می‌توانند نوآوری داشته باشند.

او گفت: تحقیق و توسعه در واحد صنعتی بسیار ضعیف است و شاید شرکت‌هایی دانش‌بنیان فعالیت پژوهشی و تحقیقاتی داشته باشند اما این کار فراگیر نیست.

وی ادامه داد: دلیل دیگر، انگیزه مالی و اقتصادی این حرفه است. درآمد مهندسان بالا نیست و بخشی از فارغ‌التحصیلان این حوزه در بخش‌های دیگر مشغول فعالیت می‌شوند که درآمد بیشتری دارد.

مقتدری با اشاره به ارتباط صنعت و دانشگاه عنوان کرد: مهندسان پل ارتباطی صنعت و دانشگاه هستند و اینکه صنایع ما خلاق نیستند یا به‌لحاظ فناوری ضعیف عمل می‌کنند، به این برمی‌گردد که عملکرد مهندسان در این بخش ضعیف بوده است. او اظهار کرد: در طراحی محصول درجا می‌زنیم. طراحی و تولید محصول فقط این نیست که من صنعتگر یا مهندس ایرانی بنشینم و طراحی کنم. شرکت‌های بزرگ جهانی چندملیتی هستند؛ به‌عنوان مثال رنو مراکز مهندسی و فناوری زیادی در سایر کشورها دارد که در همکاری با این شرکت فعالیت دارند.

مقتدری در بخش دیگری از سخنان خود به ضعف‌های آموزش عالی اشاره کرد و گفت: در حوزه دانشگاه، آموزش عالی به‌لحاظ کیفیت آن‌گونه که باید عمل نکرده است.

این عضو هیات‌مدیره انجمن تخصصی صنایع همگن نیرومحرکه و قطعه‌سازان خودرو کشور اظهار کرد: به‌طورقطع بخشی از اینکه می‌گوییم این حجم از تربیت‌یافتگان تاثیری بر وضعیت صنایع نداشته‌اند، به این برمی‌گردد که آموزش‌های دانشگاهی براساس نیازهای صنعت کشور نبوده است. دانشجویان رشته‌های مهندسی واحدهایی را می‌گذرانند و مواردی را آموزش می‌بینند که نیاز صنایع داخلی را رفع نمی‌کند.

مقتدری افزود: دانش‌آموختگان کرسی مهندسی، اطلاعات لازم در حوزه تولید را ندارند؛ از این‌رو برای جذب در واحدهای صنعتی نیاز است دوباره ساعت‌های آموزشی را در کلاس‌های آزاد بگذرانند.

توجه به نیازهای خارجی

در ادامه، صمت سراغ یکی از فعالان صنعت خودرو که پیشینه تدریس در دانشگاه را هم دارد، رفت. علی جهان‌افروز درباره تعامل دانشگاه و صنعت به صمت گفت: ارتباط نداشتن دانشگاه و صنعت موضوعی گسترده است که مربوط به امروز و دیروز هم نیست. با آغاز نهضت داخلی‌سازی نباید انتظار داشت فاصله‌ای که محصول سال‌های متمادی است به این زودی پر شود.

او افزود: سرفصل‌های آموزشی دانشگاه‌ها بدون در نظر گرفتن نیاز صنعت نوشته می‌شود. امتیازی که دانشگاه برای استادان در رتبه‌بندی و ارتقای درجه در نظر می‌گیرد، چاپ مقاله در نشریات بین‌المللی است، در حالی که شاید نیازهای امروز صنعت کشور، مربوط به موضوع‌های ۱۰ تا ۱۵ سال پیش کشورهای صنعتی باشد. نوشته‌های استادان اگر قرار است در نشریه‌ای بین‌المللی منتشر شود، باید در راستای دانش روز جهان باشد؛ بنابراین نخست باید شرایطی در دانشگاه‌ها فراهم شود که استادان مایل باشند، روی مسائل ریز صنعت کشور مطالعه کنند. او ادامه داد: ارتقای درجه اعضای هیات‌علمی دانشگاه‌ها برمبنای نیازهای جوامع پیشرفته تنظیم شده که هیچ ارتباطی با وضعیت فعلی صنایع کشور ما ندارد، زیرا ما چند سالی از آنها عقب‌تر هستیم.

این فعال صنعت قطعه با بیان اینکه پژوهشگران و دانشگاهیان کشورهای صنعتی درباره نیازهای خود مطالعه می‌کنند، گفت: در این کشورها صنایع از پروژه‌های دانشگاهی پشتیبانی مالی می‌کنند، در حالی که دانشگاهیان ما پژوهش می‌کنند، بدون اینکه مطالعات آنها ریشه در نیازهای صنعت کشور داشته باشد؛ به‌عنوان مثال، استاد خارجی در زمینه نانومتریال مطالعه می‌کند و صنایع هزینه پژوهش‌هایش را هم می‌پردازد، چون صنعتگران در حال استفاده از این مواد هستند؛ بنابراین نتایج پژوهش‌ها کاربردی است و تبدیل به ارزش مادی می‌شود. ایران هم در زمینه پژوهش نانومتریال رتبه‌دار است اما اینکه این پژوهش در صنعت داخلی چقدر کاربرد دارد و مورد استفاده قرار می‌گیرد، جای پرسش دارد.

جهان‌افروز با نقد رویکرد موجود در مطالعات دانشگاهی، افزود: افتخار ما در حرکت روی مرز دانش، خیلی برای صنایع داخلی کاربرد ندارد؛ البته شاید به کار صنایع خارجی بیاید که این موضوع هم قطعی نیست زیرا پژوهشگر و استاد ما با شرکت خارجی در ارتباط نیست که نیاز آنها را بداند. به‌احتمال زیاد کسانی که مدرک دکترای خود را از خارج دریافت می‌کنند، در همان زمینه‌های مطالعاتی خود، در بازگشت به ایران پژوهش‌ها را ادامه می‌دهند. از سوی دیگر، رشته‌ای مانند ریخته‌گری که صنایع زیادی در داخل از آن استفاده می‌کنند و رشد تولیدات در این حوزه زیاد است، در دانشگاه جایگاهی ندارد.

وی در ادامه اضافه کرد: در حال حاضر رشته ریخته‌گری در زمینه متالورژی تبدیل به ۲ واحد شده است. استادان رشته را تضعیف کردند و دلیل آن را استقبال نکردن دانشجویان عنوان می‌کنند. آنها می‌گویند دانشجویان ترجیح می‌دهند در رشته‌هایی تحصیل کنند که بتوانند خارج از کشور ادامه تحصیل بدهند. در کشورهای صنعتی در حوزه ریخته‌گری مطالعات زیادی نمی‌شود. همین امر باعث شده متخصصانی تربیت کنیم که برای کشورهای صنعتی مفید و کارآمد باشند.

این فعال صنعت قطعه با بیان اینکه عواید خدمات دانشگاه‌های ما نصیب خارجی‌ها می‌شود، گفت: بیشترین صادرات افراد تحصیلکرده از کشور ازسوی بهترین دانشگاه‌های کشور انجام می‌شود که باعث تاسف است. جهان‌افروز در پاسخ به این پرسش که چرا صنعتگر برای نیازمندی‌های خود درخواست و پیشنهاد نمی‌دهد، گفت: بروکراسی اداری از زمانی که صنعتگر بخواهد پروژه‌ای را به دانشگاه بسپارد، از درخواست تا اجرا، انرژی‌بر و زمانبر است، در حالی که استادان کشورهای صنعتی در وقت آزاد به‌عنوان مشاور وارد فعالیت‌های صنعتی می‌شوند، پروژه‌ها را در ارتباط با واحدهای صنعتی تعریف می‌کنند و در دانشگاه طرح را پیش می‌برند. در نسل چهارم دانشگاه عنوان می‌کنند این صنعتگر است که به دانشگاه سفارش تربیت نیروی انسانی متخصص را می‌دهد و با در اختیار قرار دادن آزمایشگاه‌های لازم از دانشگاه می‌خواهد که نیروهای موردنیاز چند سال آینده‌اش را تربیت کند. این موضوع ازسوی استادان آلمانی در یکی از نشست‌های داخلی عنوان شد. جهان‌افروز در این باره گفت: یکی از نقاط ضعف ما همین مسئله است. به‌عنوان نمونه، کشور در صنعت ریخته‌گری نیاز به مهندس متبحر دارد، در حالی که این رشته در دانشگاه‌های کشور جمع شده و به‌ندرت در برخی دانشکده‌ها تدریس می‌شود. بیشتر دانشگاه‌ها به‌سوی نانو و نانومتریال رفته‌اند، در حالی که نیازهای کشور در حوزه‌های پایین‌تر بلاتکلیف مانده است؛ بنابراین در این حوزه این خود صنعتگر است که بار آنچه دانشگاه باید انجام دهد را به دوش می‌کشد.

جهان‌افروز با بیان اینکه حتی در تربیت مهندس ضعف داریم، اظهار کرد: درست است که کشور در حوزه تربیت مهندس رتبه‌دار است اما نیاز امروز ما تربیت مهندسانی است که بتوانند در واحدهای صنعتی کار عملی انجام دهند. او گفت: در گذشته برخی هنرستان‌های کشور متولی این امر بودند و با آموزش مهارت‌های عملی به دانش‌آموزان در ادامه آنها را به‌سوی دانشگاه‌ها هدایت می‌کردند؛ از این‌رو مهندس‌هایی کاربلد با مهارت‌های عملی تربیت و در کارخانجات گوناگون مشغول می‌شدند. در حال حاضر در این زمینه باوجود تاسیس دانشگاه‌های علمی‌کاربردی دچار ضعف شده‌ایم.

این صنعتگر اظهار کرد: تربیت نیروی انسانی در هنرستان‌ها در ادامه برای دریافت مدرک مهندسی تلاش می‌کنند وارد دانشگاه شوند زیرا آموزش‌ها کارآمد نبوده تا افراد با همان توانمندی بدون آموزش عالی وارد کسب‌وکار شوند. از سوی دیگر در آموزش عالی هم مدرک جایگزین تربیت مناسب نیروی انسانی شده و این نشان از وجود یک چرخه معیوب در نظام آموزشی کشور از آموزش‌وپرورش تا آموزش عالی دارد.

جهان‌افروز گفت: تربیت نیروی انسانی کاربلد باید دانشگاه را به صنعت نزدیک‌تر کند و به‌این ترتیب تعامل مورد انتظار به‌وجود آید.

سخن پایانی...

به‌نظر می‌رسد نیروهای انسانی تربیت‌شده در حوزه مهندسی در بخش صنعت نیاز به دگرگونی دارند، زیرا این نیروها براساس نیاز واحدهای صنعتی و باتوجه به فعالیت‌های داخلی آموزش ندیده‌اند. اگر بین صنعت و دانشگاه فاصله افتاده و مهندسان آن‌گونه که باید در صنعت کارهای بنیادی نمی‌کنند به این دلیل است که صنعتگر معتقد است آنها نیازها را نمی‌دانند که راهکار داشته باشند. از سوی دیگر مهندسان تربیت شده داخلی عموما فکر می‌کنند باید پشت میز بنشینند و حضور آنها در بین چرخ‌دنده‌های تولید و کارگران نمی‌تواند سنخیتی با آنچه آموخته‌اند، داشته باشد.

برات قبادیان

جواد مرزبان‌راد

سیامک مقتدری

علی جهان‌افروز

یادداشت

صنعت خودرو در میان مهندسان و سیاستمداران

امیرحسن کاکایی
عضو هیات‌علمی دانشگاه علم و صنعت

صنعت خودرو، چهره قرن بیستم را تغییر داد. از زمانی که فورد خط مونتاژ را در این صنعت به‌کار گرفت و مفهوم تولید انبوه از این صنعت، جهانی شد و به دیگر صنایع و ارکان زندگی بشر رسوخ کرد، مهندسی، محاسبات و برنامه‌ریزی حرف اول را در این صنعت عظیم زده است. حتی در این صنعت (البته در کنار صنعت هوایی) کلیه مبانی مدیریت صنعتی نوین را شکل داد. امروز هنر هم در صنعت خودرو جایگاه ویژه‌ای دارد. اما آنچه هنر را در این صنعت و صنایع مشابه از کار هنری یک نقاش یا مجسمه‌ساز ماهر متمایز می‌کند، این است که بدون مهندسان و محاسبات و مهارت‌های تولید انبوه، جایگاهی ندارد. البته منظورم از صنعت خودرو، صنعتی است که مردم عادی از آن بهره می‌برند. از قرن هجدهم خودروسازهایی بوده‌اند که مانند مجسمه‌سازان عمل می‌کردند؛ یعنی تک به تک خودروها را با امکانات خاص تک‌سازی و مهارت‌های شخصی و دستی می‌ساختند.

هم خودرو، محصولی است که سرتاسرش نمود مهندسی است و هم تولید در این صنعت نمایشی تمام‌عیار از مهندسی است. تقریبا تمامی علوم پایه و مهندسی (ریاضیات، فیزیک، شیمی، مکانیک، برق، متالورژی، مهندسی شیمی و ...) در این صنعت به‌کار گرفته می‌شوند و دائم پیشرفت می‌کنند. مکانیسم پیشرفت هم دوطرفه است. در یک مسیر ابتدا بازار نیاز یا آرزویی را حس می‌کند، سپس صنعت به‌دنبال رفع آن می‌رود. مهندسان به کمک طراحان صنعتی در این صنعت به‌طور عادی در چارچوب‌های موجود دائم محصولات جدید که خواسته‌های بازار را برآورده می‌کند، به بازار عرضه می‌کنند. اما خیلی وقت‌ها (به‌ویژه در قرن بیست‌ویکم) محصول جدید نیازمند فناوری جدید است. در این حالت صنعت به‌دنبال تحقیقات می‌رود و فناوری جدید را به‌کار می‌گیرد و علم رشد می‌یابد و مسیر برعکس هم این است که علم رشد می‌کند، فناوری شکل می‌گیرد و به صنعت عرضه می‌شود. صنعت هم مترصد زمان مناسب برای ارائه به بازار می‌ماند.

این موضوع فقط درباره فناوری‌های سخت نیست. اگر علم مدیریت و مشتقات کاربردی علم اقتصاد را هم در حیطه کارهای فناورانه در نظر بگیریم، در عمل رشد و توسعه دوجهته بازار-صنعت-فناوری-علم، در حیطه‌های مختلف نرم‌افزاری، سخت‌افزاری، سیستم‌افزاری و نهایت مغزافزاری، در این صنعت به‌کار گرفته می‌شود و رشد می‌کند.

طی این ۳۰ سال که در کنار این صنعت به یادگیری مشغول بودم، این تغییر و تحولات را نه‌تنها در حیطه مهندسی مکانیک، برق و... مشاهده کرده‌ام، بلکه تحولات مدیریتی سنگینی را تجربه کرده‌ام؛ به‌عنوان مثال در دهه ۸۰ میلادی موضوع کیفیت در این صنعت عالم‌گیر شد و بعد در دهه ۹۰، با انواع روش‌های مدیریت تولید و... تحولات در این صنعت ادامه پیدا کرد. در ۲ دهه اخیر هم که آنقدر تحولات زیاد است که خیلی‌ها از قافله جا مانده‌اند. هیچ صنعتی را نمی‌شناسم که این حجم از قطعات و فناوری را همزمان و روزانه مدیریت کند. در صنایع هوایی و فضایی، اصولا فناوری قطعات بسیار بالاست اما موضوع برنامه‌ریزی تولید به این حد بزرگ و پیچیده نیست. در صنعت خرده‌فروشی، حجم برنامه‌ریزی بسیار بالاست اما حجم فناوری به این حد نیست. در صنعت موبایل هم شاید فناوری تا حدی نزدیک به فناوری در صنعت خودرو باشد (هرچند که امروز خودرو شامل فناوری‌های موبایل هم هست)، اما تنوع فناوری و قابلیت بکارگیری آنها در حد صنعت خودرو نیست. همین امروز تریلی را مشاهده کردم که حداقل ۵۰ سالش بود و رول‌های غول‌پیکر فولادی را در کارخانه‌ای جابه‌جا می‌کرد. تا حالا یک موبایل دیده‌اید که بیش از ۱۰ سال کار کند؟ یاد نوکیا به‌خیر!

این خصوصیات صنعت خودرو است که آن را به‌طور همه‌جانبه لایق نام لکوموتیو صنعت می‌کند. تقریبا تمام کشورهای صنعتی قبلا صنعت خودرو داشته‌اند و همچنان اکثرشان به‌دنبال حفظ آن هستند. البته کشورهایی مانند انگلیس هم که هم‌اکنون صنعت خودرو را به‌نوعی کنار گذاشته‌اند یا آنقدر پیشرفت کرده‌اند که دیگران برای‌شان کار می‌کنند یا نقش کلیدی در صنعت خودرو در پشت پرده بازی می‌کنند.

حال پرسش اینجاست که چرا این صنعت در ایران آن‌طور که باید و شاید، نقش خود را بازی نکرده است؟ در ماه‌های پایانی دولت بدون هیچ بهانه‌ای رئیس باتجربه سازمان ملی استاندارد که یک مهندس بود تغییر کرد و یک استاندار جایگزین او شد. خوب فکر می‌کنید چه اتفاقی می‌افتد؟ شاید چنین استدلال شود که یک مدیر حرفه‌ای، می‌تواند هر جایی را مدیریت کند. آن استاندار هم یک مدیر حرفه‌ای است و می‌تواند چنین سازمان تخصصی را مدیریت کند.

صنعت خودرو، به‌علت بزرگی و اهمیتش در ایران از بدو تاسیس سیاسی بوده است. نتیجه آن؟ در بیشتر موارد، مدیران‌عامل خودروسازان بزرگ مهندس بوده‌اند و هستند، اما متاسفانه آنقدر سیاسیون در مدیریت آن دخالت می‌کنند که بیشتر علوم مدیریت و مهندسی در آن به‌کار گرفته نمی‌شود. سیاسیون در بیشتر موارد در این صنعت، جایگاه مهندسی و علم را در حداقل ممکن نگه داشته‌اند. نتیجه‌اش این شده که می‌بینید؛ یک صنعت که عمدتا مونتاژکار است یا در نهایت مهندسی‌معکوس می‌کند و خیلی هم قابل اطمینان نیست. بماند که در بسیاری از مواقع قدرت سیاسیون در این صنعت بر متخصصان و مهندسان می‌چربد و شرایط را به‌گونه‌ای پیش می‌برند که همچنان این صنعت کج‌دار و مریز به حیات خود ادامه دهد.

یادداشت

شفافیت اقتصادی و تصدی‌گری دولت

عباس هشی
اقتصاددان و استاد دانشگاه

برای درک مسئله بنگاهداری دولت، پیش از هر اقدامی باید معیار تشخیص تصدی‌گری و بنگاهداری دولت را بشناسیم. در بررسی این شاخص به بحث بودجه شرکت‌های دولتی می‌رسیم که در سال‌های اخیر شاهد افزایش مداوم آن هستیم. در زمینه کاهش تصدی‌گری حسابرسی هم می‌بینیم که بخش حسابرسان مستقل به‌شدت تضعیف شده و این خدمات به‌صورت کار دست‌دوم به بخش دولتی واگذار می‌شود.

مقاصدی که برای سرمایه‌گذاری وجود دارد، به‌دلیل وجود اقتصاد زیرزمینی و بی‌اعتمادی مردم نسبت به دولت در برخی زمینه‌ها چندان قابل‌پیش‌بینی نیست. البته باید به این نکته توجه داشت که با رصد جهت حرکتی سرمایه‌های هلدینگ‌های بزرگ می‌توان مقصد را پیش‌بینی کرد، اما مردم که پول چندانی در دست‌شان نیست و بخش عمده این پول‌ها در اختیار همان اقتصادهای زیرزمینی، هلدینگ‌ها و بزرگان خصولتی است. به همین دلیل نمی‌توان باتوجه به سرمایه‌های در اختیار مردم گفت سرمایه‌ها به سمت کدام یک از بازارها می‌روند.

ردیابی سرمایه‌های بزرگان

اول باید به این نکته توجه داشت که هلدینگ‌ها و بزرگان خصولتی به‌نحوی سرمایه‌ها را بین بازار سهام، بانک، بازار ارز و طلا جابه‌جا می‌کنند که حداکثر استفاده را ببرند. به‌دلیل حجم بالای این پول، سرمایه‌های بزرگانی که گفته شد قابلیت ردیابی دارد.

اما در این فضا پولی که در اختیار مردم است، نسبت به آنچه در کل اقتصاد جریان دارد، اصلا به حساب نمی‌آید. مردم نیز همین حجم کم نقدینگی را مدتی در اختیار موسسات مالی و اعتباری و بانک‌هایی که نرخ سود سپرده‌گذاری بیشتری داشتند، قرار دادند که متاسفانه دست آخر دارایی برخی بر باد رفت. البته دولت هشدار داده بود که به این صندوق‌ها اعتماد نکنید. حتی پس از اینکه کار به جاهای باریک رسید دولت ضررهای مردم را جبران کرد و پول افراد را پس داد. دلیلش هم این بود که مثلا وقتی معترضان شیشه‌های یک صندوق مالی اعتباری را می‌شکنند، هیچ تضمینی وجود ندارد که بانک بغل‌دستی از دست سنگ‌هایی که پرتاب می‌شود در امان بماند! از همین رو دولت به‌سرعت ورود کرد تا این غائله خاتمه پیدا کند.

پس از مدتی برخی مسئولان از مردم خواستند پول‌های‌شان را در اختیار بانک‌های دولتی، خصوصی و خصولتی قرار دهند تا خاطرشان از امنیت آن راحت باشد. تا مدتی هم این توصیه نتیجه خوبی داشت اما با کاهش ارزش پول ملی و بحث از تک‌نرخی که به‌نام دلار جهانگیری (۴۲۰۰ تومانی) معروف شد امید می‌رفت به‌دلیل دلاریزه بودن اقتصاد کشورمان و همچنین تسلط کامل دولت بر منابع ارزی، دلار به بازار تزریق شود تا نرخ کنترل شود. در ۴ سال نخست دولت تدبیر و امید از طریق منابع ارزی در اختیار بانک مرکزی این کار انجام شد اما در ۴ سال دوم به صادرکنندگان گفته شد ارزهای خود را به کشور برگردانند. با کدام حساب و کتابی چنین حرفی می‌زنند؟ طبق گزارش بانک‌ها و به استناد ترازنامه‌های شرکت‌های بورسی، صادرکنندگان بیش از بیست و چند میلیارد دلار ارز خارج از کشور داشتند که طبق دستور دولت باید به کشور بازمی‌گرداندند؛ البته باید ارز حاصل از صادرات در سال‌های ۹۷ و ۹۸ هم به آن اضافه می‌شد.

طبق گزارش‌ها در کل سال ۹۷ حدود ۶ تا ۷ میلیارد دلار و در سال ۹۸ هم تقریبا ۱۰ میلیارد دلار به کشور بازگردانده شد. در واقع اغلب صادرکنندگان ارز خود را به کشور نیاوردند و ارز ۴۲۰۰ تومانی در فروردین و اردیبهشت ۹۷، ناگهان تا مرداد و شهریور همان سال به ۱۸ هزار تومان هم رسید. در آن شرایط دولت مجبور شد دخالت کند و تا ۱۰ هزار تومان هم نرخ دلار را کاهش داد، اما در نهایت نرخ ارز افسارگسیخته بالا رفت و این به‌معنای کاهش ارزش پول ملی است. از طرفی هم ارزش سرمایه‌هایی که مردم با اعتماد به دولت در بانک‌ها گذاشته بودند در عرض چند ماه به یک‌سوم رسید که این اتفاق هم باعث شد شکاف بی‌اعتمادی عمیق‌تر شود.

اما اگر بخواهیم منصفانه نگاه کنیم دکتر روحانی نخستین رئیس‌جمهوری بوده که برای کاهش جدی تصدی‌گری و بنگاهداری اقدامات عملیاتی انجام داده و سهام شرکت‌ها را هم در بازار عرضه کرده که منجر به کاهش بنگاهداری دولت نیز می‌شود. این عملکرد تاکنون سابقه نداشته اما نباید خودمان را به خواب بزنیم و فکر کنیم همین اقدامات کافی است، بلکه باید هرچه زودتر با یک برنامه‌ریزی دقیق برای حل مشکلات در این حوزه اقدام کنیم.

صمت به بهانه روز مهندس بررسی کرد

جایگاه مهندسی مالی در نظام بانکی کجاست

سهند اینانلو
editor@smtnews.ir

بسیاری از کارشناسان با تاکید بر اجرای سیاست‌های مالی در نظام بانکداری کشورها معتقدند اصول و قواعد مهندسی مالی می‌تواند بازدهی مجموعه را بیش از پیش افزایش دهد.

این نوع نگاه که از دهه‌ها قبل در سیستم‌های بانکی کشورهای توسعه‌یافته موردتوجه سیاست گذاران قرار گرفته، باعث شده بانک‌ها نیز در قالب زیرمجموعه‌های فعال این سیستم به‌دلیل بازدهی بیشتر به مجموعه‌های تبدیل شوند که بدون حمایت دولت و بانک‌های مرکزی کشورها بتوانند به حیات خود ادامه دهند و تعداد زیادی از نیروهای متخصص را به خدمت بگیرند؛ از همین رو است که بسیاری از کارشناسان معتقدند مهندسی مالی نه‌تنها به نفع مالکان مجموعه‌های مالی است، بلکه می‌تواند عاملی برای افزایش اشتغالزایی در این حوزه باشد. البته ماهیت دانش مهندسی مالی به‌گونه‌ای است که غالبا در حوزه بازارهای مالی مورد استفاده قرار می‌گیرد اما برخی کشورها از این اهرم برای مدیریت و حسابرسی صورت‌های مالی در بانک‌ها نیز بهره می‌برند که باعث شده نظام بانکداری آنها از پویایی و شفافیت به‌مراتب بیشتری برخوردار باشند.

عکس: آیدا فریدی

مهندس مالی در واقع یک طراح است که می‌تواند باتوجه به اعداد و ارقام، چشم‌انداز سرمایه‌گذاری در مجموعه مدنظرش را پی‌ریزی کند

مهندسی مالی چیست؟

اصطلاح مهندس مالی برای نخستین بار به‌وسیله بانک‌های لندن در اواسط دهه ۱۹۸۰ به‌منظور راه‌اندازی دپارتمان مدیریت ریسک به‌وجود آمد و شامل گروهی از متخصصان بود که هر کدام در زمینه ریسک شرکتی مهارت داشتند. این گروه‌ها یک استراتژی جدید برای مدیریت ریسک ارائه کردند و تمامی ریسک‌های مالی را که برای شرکت‌ها وجود داشت، مورد آزمایش قرار دارند.

در بحث جهانی شدن، مهم‌ترین مسئله، حفاظت مجموعه اوراق بهادار در مقابل شرکت‌های مالی سایر کشورهاست. نوسانات نرخ بهره، نرخ‌های ارز و سایر متغیرهای کلان اقتصادی بر بازدهی اوراق بهادار بی‌تاثیر نیست. برای حل مشکلاتی که در مسائل مالی جهان رخ داده، دانشی فراهم شده به نام «مهندسی مالی». این دانش در جهت کنترل ریسک مالی ناشی از نوسانات مسائل اقتصادی است. به طراحی اوراق بهادار جدید یا فرآیندهای مالی جدید توسط مدیران مالی یا موسسات مالی «مهندسی مالی» گفته می‌شود.

مهندسی مالی در جهت کنترل و اداره ریسک در شرکت‌ها است؛ بدین منظور اقدام به انتشار اوراق جدیدی مانند اوراق مشتقه اختیار خرید و فروش و قراردادهای آتی می‌کنند.

مهندسی مالی شامل طراحی، توسعه، استقرار ابزارها و فرآیند مالی و همچنین طراحی مجدد راه‌حل‌های خلاقانه برای مسائل موجود مالی است.

مهندسی مالی یکی از رشته‌های جدید در حوزه مالی و در حقیقت زیربنای خلاقیت در بازارهای مالی است. مهندسی مالی درصدد تطبیق ابزارهای مالی موجود با شرایط بازار (شرایط عرضه‌کنندگان و متقاضیان وجوه) و طراحی ابزارهای مالی جدید برای استفاده از فرصت‌های سودآوری در بازار است.

کمپانی‌های بزرگ خدماتی و تولیدی در چند دهه اخیر کوشیده‌اند با طراحی ابزارهای جدید مثل انواع اوراق قرضه، انواع برگه‌های اختیار معامله، قراردادهای تحویل آتی و انواع سهام یا اصلاح ابزارهای مالی موجود وجوه سرگردان در بازار مالی را جذب و در فعالیت‌های سودآور صنعتی و خدماتی سرمایه‌گذاری کنند.

رشته مهندسی مالی مانند سایر رشته‌های مهندسی به ابزار نیاز دارد. این ابزار را می‌توان به دو بخش مفهومی و فیزیکی تقسیم کرد. در ابزار مفهومی امور مالی به‌مثابه یک سیستم در نظر گرفته می‌شود. بسیاری از ابزارهای مفهومی بخشی از مدیریت مالی جدید به‌شمار می‌روند و بسیاری دیگر برای مطالعات سیستماتیک مهندسی مالی به‌کار می‌روند.

مهندسی مالی در اقتصاد دولتی اجرایی نیست

علی حیدری، کارشناس اقتصاد با یادآوری سیاست‌گذاری‌های مدیریت مالی از دهه ۵۰ به این سو، به صمت گفت: بحث حسابرسی و مهندسی مالی در ایران از سال ۱۳۵۰ تا به‌حال مطرح بوده، اما اغلب شرکت‌های دولتی از همان دوره تا امروز یا به سمت اجرای سیاست‌های مدیریت مالی قدم برنداشته‌اند یا اینکه در کوتاه‌مدت این سیاست‌ها را به اجرا گذاشته‌اند اما با تغییرات مدیریتی ورق برگشته و روال قبلی ادامه یافته است.

وی در ادامه افزود: یکی از مواردی که این موضوع را تشدید کرده، وجود تحریم و خودتحریمی است. در یک بازه زمانی کوتاه سیاست‌های مهندسی مالی به اجرا گذارده شده، اما فشار تحریم و خودتحریمی باعث شده باز هم به همان سیاست‌های حسابداری و صورت‌های مالی قدیمی بازگردیم.

مشکلات نگرش سنتی

حیدری با اشاره به نگرش سنتی مدیران به موضوع مدیریت مالی عنوان کرد: یکی از دلایلی که تا به‌حال بحث مهندسی مالی و نگرش نوین به موضوع حسابداری پا نگرفته، این بوده که حسابداران سنتی به‌سادگی می‌توانند صورت‌ها را با نگاه مدیران و هیات‌های عامل همسو کنند اما در مدل‌های نوین حسابرسی چنین امکانی برای حسابدار وجود ندارد.

این کارشناس مسائل اقتصادی ادامه داد: این موارد باعث شده سیستم حسابداری ایران حداقل یک قرن از کشورهای حوزه خلیج‌فارس عقب بیفتد. نسبت به کشورهای توسعه‌یافته هم سیستم بانکداری ایران بسیار عقب است و سیاست‌های حسابرسی و مدیریت مالی به‌مراتب عقب‌تر از آن چیزی است که فکر می‌کنیم.

> متخصصان مهندسی مالی را هم داریم اما متاسفانه در جایی که باید باشند، نیستند و بیشتر کارهای پژوهشی می‌کنند

۴ پیش‌شرط

این کارشناس مسائل اقتصادی ضمن اشاره به پیش‌شرط‌های اجرای سیاست‌های مهندسی مالی در کشور، به صمت گفت: اجرای سیاست‌های همسو با اصول مهندسی مالی غیرممکن و ناشدنی نیست، اما پیش‌شرط‌هایی دارد که باید آنها را فراهم کنیم، وگرنه چنین امری در دسترس نخواهد بود. نخستین شرط خصوصی شدن بانک‌ها و خارج شدن آنها از زیر چتر حمایتی دولت است. از اینجا به بعد به‌دلیل مشخص شدن ماهیت مجموعه می‌توان استراتژی مالی را برایش تعریف کرد.

بانکداری خصوصی

حیدری با تاکید بر لزوم خصوصی شدن بانک‌ها در ایران، بیان کرد: باید توجه داشت مهندس مالی در واقع یک طراح است که می‌تواند باتوجه به اعداد و ارقام، چشم‌انداز سرمایه‌گذاری در مجموعه مدنظرش را پی‌ریزی کند؛ از همین رو است که مالکان مجموعه‌های خصوصی گرایش بیشتری به استفاده از این نوع متخصصان دارند تا مدیران بخش‌های دولتی در اقتصاد، چراکه در مجموعه‌های خصوصی موضوع اصلی سوددهی است؛ مثلا منطقی نیست که مالک یک بانک خصوصی با تغییر در صورت‌های مالی خودش را فریب بدهد، برای این مدیر و مالک بانک آنچه اهمیت دارد بازدهی هر چه بیشتر و بالاتر است.

تعامل و دیالوگ با سایر کشورها

این تحلیلگر اقتصادی با اشاره به موفقیت‌های سایر کشورها در این زمینه اظهار کرد: موضوع دوم این است که مدیران بانکی ما باید با مسئولان در کشورهای همسایه وارد گفت‌وگو شوند، چراکه یکی از راه‌های پیشرفت و توسعه، هم‌افزایی با افرادی است که به موفقیت‌هایی دست یافته‌اند.

پیش‌تر هم ذکر شد که ما به‌مراتب از نظام بانکی همسایگان‌مان عقب هستیم و باید از تجارب‌شان در این زمینه استفاده کنیم. البته این مسئله مستلزم کنار گذاشتن خودشیفتگی سیاسی مدیران و مقامات اقتصادی کشور است، چراکه تنها در این صورت می‌توان به سمت گفت‌وگو و برقراری دیالوگ با کشورهای دیگر رفت تا بتوانیم از تجارب آنان نیز بهره ببریم. برای مثال نهادهای پولی و مالی بسیار پیشرفته‌ای در کشورهایی نظیر قطر و امارات داریم که می‌توانیم با الگوبرداری از آنها به‌نتایج خوبی برسیم.

استقلال بانک مرکزی

این کارشناس مسائل اقتصادی در ادامه به نقش داشتن بانک مرکزی مستقل اشاره کرد و گفت: سومین پیش‌شرط این موضوع استقلال بانک مرکزی است. اگر این اصل در کشورمان رعایت شود، نه‌تنها موضوع مهندسی مالی با رویکرد بسیار علمی‌تری دنبال خواهد شد، بلکه اغلب مشکلات اقتصادی ایران نیز حل می‌شود.

ریل‌گذاری اقتصاد کلان

این کارشناس بانکی با تاکید بر اهمیت تعیین‌تکلیف مسیر حرکتی اقتصاد کلان در کشور یادآور شد: پیش‌شرط چهارم تعریف دقیق سیاست‌های کلان اقتصادی کشور است.

ما تا زمانی که مسیر را به‌طور کامل برای خودمان مشخص نکرده باشیم، نمی‌توانیم با تمام قوا به سمت توسعه و پیشرفت حرکت کنیم. مهندسی و برنامه‌ریزی‌های مالی هم یکی از مواردی است که در این صورت می‌تواند محقق شود.

حیدری در پایان خاطرنشان کرد: تا زمانی که ما نتوانیم این پیش‌شرط‌ها را اجرایی کنیم، سیاست‌هایی نظیر مهندسی مالی هم قابلیت اجرایی نخواهند داشت. برای مثال در یک اقتصاد دولتی وقتی بازدهی مجموعه‌های تحت مدیریت مسئولان اهمیتی ندارد، کسی به فکر تغییر رویکردهای حسابرسی و استفاده از مهندسان مالی نخواهد بود.

مهندسی مالی جایی در سیاست‌گذاری‌های کلان ندارد

پیمان مولوی، اقتصاددان و دبیرکل انجمن اقتصاددانان ایران با اشاره به موضوع مهندسی مالی در ایران، به صمت گفت: مهندسی مالی به‌نوعی رابطه بین اقتصاد و سرمایه‌گذاری را برقرار می‌کند که متخصصان این رشته نیز در کشورمان فعالیت دارند. وی در ادامه افزود: در بازارهای مالی مانند بورس از ابزارهای مدنظر مهندسی مالی استفاده می‌شود.

رویکرد مدیران و سیاست‌گذاران

مولوی با اشاره به سیاست‌های کلان اقتصاد کشور، عنوان کرد: اگر بخواهیم بین سیاست‌های کلان اقتصاد کشورمان به‌دنبال اصول و قواعد مهندسی مالی بگردیم، به نتیجه دندان‌گیری نخواهیم رسید. حتی در زمینه‌های سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی اقتصادی کشورمان نیز از این دانش استفاده‌ای نمی‌شود، در حالی که اگر از این اصول استفاده می‌شد بسیاری از مشکلات برنامه‌ریزی در حوزه اقتصاد و سرمایه‌گذاری در کشورمان قابل‌حل بود.

وی افزود: از طرفی هم ما مدیران متخصصی که رویکرد مهندسی مالی داشته و در حوزه اقتصاد کلان فعال باشند بسیار کم داریم و شاید بتوان گفت انگشت‌شمار هستند.

مهندسی مالی در نظام بانکداری

دبیرکل انجمن اقتصاددانان ایران به جایگاه مهندسی مالی در مدیریت نظام بانکی کشور اشاره کرد و به صمت گفت: در حوزه سیاست‌های پولی و بانکی هم وضع به همین منوال است، یعنی رویکرد مدیران بانکی ما نیز چندان تجانسی با اصول مهندسی مالی ندارد. سرمایه‌گذاران در بازار سهام از این دانش استفاده زیادی می‌برند، اما اینکه آیا ازسوی مدیران ما در زمینه سیاست‌گذاری‌های کلان به این سو نگاهی می‌شود یا خیر؟ باید گفت چنین رویکردی به هیچ وجه وجود ندارد.

تجربه سایر کشورها

این اقتصاددان با اشاره به تجارب موفق سایر کشورها تاکید کرد: کشورهایی که اصطلاحا آنگلوساکسون هستند نسبت به سایر کشورها در این زمینه پیشتاز بوده‌اند. کشورهایی مانند امریکا و انگلستان در این حوزه بسیار فعال هستند. البته کشورهایی نظیر آلمان و ژاپن هم که بازارهای مالی بسیار بزرگ و قدرتمندی دارند از اصول مهندسی مالی در مدیریت این بازارها استفاده می‌کنند. وی ادامه داد: البته این رویکرد در مدیریت بازارهای مالی خصوصا بازار سهام در بین کشورهای مختلف در حال گسترش است و کشورهای بیشتری از این نگاه در سیاست‌گذاری‌های مدیریتی سود می‌برند.

مولوی در پایان ضمن تاکید بر اهمیت جا افتادن نگرش مهندسی مالی در نظام بانکی و بازارهای مالی کشورمان، خاطرنشان کرد: در ایران چنین رویکردی وجود ندارد، برای مثال در حوزه مدیریت بانکی چیزی به‌نام مهندسی مالی در بخش برنامه‌ریزی و صورت‌های مالی وجود ندارد. البته نباید فراموش کرد که یک‌شبه نمی‌توان ره صدساله رفت! مهندسی مالی یک تفکر است که باید در بین سیاست‌گذاران ما جا بیفتد و نمی‌توان انتظار داشت یک‌شبه همه مسئولان صاحب این نوع نگاه شوند. اتفاقا متخصصان این کار را هم داریم اما متاسفانه در جایی که باید باشند، نیستند و بیشتر کارهای پژوهشی می‌کنند.

سخن پایانی...

طبق گزارشاتی که در نشریات معتبر خارجی مانند گاردین و فایننشیال‌تایمز منتشر شده تقریبا همه سیستم‌های بانکی که محوریت را بانکداری خصوصی قرار داده‌اند، موفق به اجرای سیاست‌های مهندسی مالی شده‌اند اما در عوض اقتصادهای دولتی (خصوصا نفتی) در اجرای اصول این دانش توفیقی کسب نکرده‌اند. کارشناسان معتقدند دلیل ناموفق بودن پروژه‌های اینچنینی دولتی بودن بانک‌ها است، چراکه تنها در صورتی که بانک خصوصی باشد موضوع سوددهی و بازده بالا برای هیات مدیره و مالکان آن اهمیت دارد اما وقتی بانک‌ها دولتی و خصولتی هستند طبیعتا موضوع افزایش بهره‌وری و سرمایه‌گذاری‌های موفق در مراحل بعدی اهمیت قرار می‌گیرد؛ از همین رو است که اغلب صاحب‌نظران معتقدند تا زمانی که اقتصاد ایران نیز به سمت اجرای سیاست‌های لیبرالی حرکت نکرده، نمی‌توان انتظار داشت مدیران بانک‌های دولتی و نیمه‌دولتی از این دانش در مدیریت مجموعه تحت نظارت‌شان استفاده کنند، چراکه هم شفافیت افزایش خواهد یافت و هم اولویت‌های کلان مجموعه‌ها تغییرات اساسی خواهند داشت که ممکن است به مذاق مدیران دولتی خوش نیاید.

کمیسیون اقتصادی از فرهاد دژپسند توضیح خواست

تحقیق و تفحص از بانک‌ها در بهارستان

سهند اینانلو
editor@smtnews.ir

براســاس گزارش خبرگزاری خانه ملت، دوشنبه هفته گذشته وزیر اقتصاد دولت دوازدهم به همراه برخی از معاونان خود و همچنین مدیران عامل چند بانک دولتی به مجلس رفته و به پرسش‌های اعضای کمیســیون اقتصادی پاسخ دادند. طبق بررسی‌های صمت از مجلس شــورای اســلامی، نمایندگان عزم خود را برای تحقیق و تفحص از بانک‌ها جزم کرده‌اند و به دلیل دسترســی نداشتن (از لحاظ قانونی) به رئیس کل بانک مرکزی مجبور به احضار فرهاد دژپســند، وزیر اقتصاد شــده‌اند تا گزارش‌هــای لازم را از وی بگیرند. برخی از کارشناســان معتقدند نمایندگان با انگیزه‌های غیرتخصصی دســت به این کار زده‌اند و بیش از آنکه قصد بررســی عملکرد بانک‌ها را داشــته باشند سعی در ســنگ‌اندازی جلوی پای دولت دارند. اما نماینــدگان و مدافعان موضــع مجلس یازدهم این اتهام را رد کرده و معتقدند عملکرد برخی از بانک‌هــای دولتــی و خصوصی در دوران پــس از تحریم‌های یکجانبه امریکا علیه کشــور بحث‌برانگیز بوده و بانک مرکزی موظف به پاسخگویی در این زمینه است.

عکس: صمت

در نشست وزیر اقتصاد با کمیسیون اقتصادی چه گذشت؟

محســن علیزاده، عضو کمیســیون اقتصادی مجلس شــورای اســلامی با اشــاره به حضور فرهاد دژپســند در مجلــس به صمت گفت: آقای دژپســند از ســوی کمیســیون اقتصــادی با هــدف تحقیــق و تفحص از بانک‌هــای دولتی به مجلس آمده بودند و نشســتی با ایشان در روز دوشنبه برگزار شد.

وی در ادامه افزود: وزیر اقتصاد در این جلسه گزارش خــود را ارائه کــرد و نمایندگان نیز پرســش‌های خود را مطــرح کردند، چند تن از مدیــران بانک‌های دولتی هم در این نشســت همراه آقای دژپســند به کمیسیون اقتصادی آمده بودند.

سازکار بررسی توضیحات وزیر

علیــزاده بــا توضیــح دربــاره موضوعــات مطرح‌شــده در این نشســت عنــوان کرد: در این جلسه معاون بانکی و بیمه‌ای وزارت امور اقتصــادی و دارایی گزارشــی را ارائه کردند، وزیر اقتصــاد هم به پرســش‌های اعضای کمیســیون اقتصادی پاسخ داد.

البته قرار شد در مدت ۱۰ روز (از سه‌شنبه هفته گذشــته) وزارت اقتصــاد ابهاماتی که نمایندگان در این زمینه داشــتند را برطرف کنند.

نماینده سپیدان در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: اگر اعضای کمیســیون از گزارش و پاســخ‌های وزارت اقتصاد قانع نشوند موضوع تحقیق و تفحص در کمیسیون به رأی گذاشته می‌شود و اگــر رأی بیاورد به صحــن مجلس ارجاع داده خواهد شد.

استیضاح وزیر اقتصاد

تعــدادی از نماینــدگان اســتیضاح وزیــر اقتصاد را امضــا کرده‌اند و تحویل هیات‌رئیســه مجلس شــورای اســلامی داده‌اند اما هنوز هیات‌رئیســه این طرح را به کمیســیون‌های تخصصی ارجاع نداده است. اما موضوع تحقیق و تفحــص بانک‌های دولتی و نشســتی که در کمیســیون اقتصادی برگزار شــد ارتباطــی به موضوع استیضاح ندارد و دو موضوع متفاوت است.

احضار وزیر اقتصاد به جای رئیس کل بانک مرکزی

یوسف کاووسی، مدیرکل اسبق بازرسی بانک مرکزی با اشاره به رویه دوره‌های مجلس در بحث نظارت بر بانک‌ها بــه صمت گفت: در هر دوره‌ای که مجلس جدیدی روی کار می‌آید تحقیق و تفحص از بانک‌ها را در دســتور کار قــرار می‌دهند که به نظر من با هدف امتیاز گرفتن انجام می‌شــود. وی در ادامه افزود: معمولا در اســتیضاح‌ها یا پرســش‌هایی کــه از وزرا انجام می‌شــود دو نوع نماینده داریم؛ یک دسته واقعا دغدغه دارند و از سر مطالبه‌گری این اقدام را انجام داده‌اند، اما دسته دیگری هستند که با لابی‌گری تلاش می‌کنند خواســته‌های خود را از طریق معاونان پارلمانی وزرا به کرسی بنشانند و اگر به هدفشان دست نیابند استیضاح را کلید می‌زنند.

ایرادات تحقیق و تفحص مجلس

کاووســی با توضیح درباره نحوه طرح پرسش از وزرای اقتصاد در مجلس شــورای اســلامی عنوان کرد: مسئله تحقیــق و تفحص از بانک‌هــا نیز باید با توجه به عملکرد بانک‌ها و طی گزارشــی دقیق مورد بررســی نمایندگان قرار گیرد و براساس آن طرح تفحص را پیگیری کنند. اما متاســفانه می‌بینیم که همیشه روند کار به نحو اصولی و صحیح آن انجام نمی‌شود!

وی افــزود: حتی در مواردی دیده شــده که وزرای استیضاح‌شــده از خواســته‌های برخی نمایندگان ســخن گفته‌اند که به دلیل اجابت نکــردن این درخواســت‌ها کار به اســتیضاح و پرسش و کارت زرد کشیده است.

این کارشــناس پولی و بانکی ادامه داد: البته همان‌طور که گفته شد همه نمایندگان این‌گونه نیستند، بســیاری به دنبال حق و حقوق حوزه انتخابیه خود بوده و ســعی در پیگیــری دغدغه‌های واقعی مــردم دارند اما شوربختانه عده‌ای نیز با اهداف دستیابی به منافع شخصی اقداماتی از این دست را ترتیب می‌دهند.

مجلــس اهــرم نظارت بر بانــک مرکزی را ندارد

کاووسی با تاکید بر خلأهای قانونی برای نظارت مجلس بر عملکرد بانک مرکزی به صمت گفت: درباره بانک‌های دولتــی هــم به دلیــل اینکه وزیر اقتصــاد رئیس مجمع بانک‌های دولتی است وی را مورد پرسش قرار می‌دهند. اما در نهایت این بانک مرکزی است که وظیفه نظارت بر بانک‌های دولتی و خصوصی را برعهده دارد. اما به دلیل اینکه مجلس امکان اســتیضاح رئیس کل بانــک مرکزی وقت را ندارد مجبور اســت وزیــر اقتصاد را به بهارســتان ببرد و او را مورد پرسش قرار دهد. مدیرکل اسبق بازرسی بانک مرکــزی با یادآوری نحوه پرســش نمایندگان پیرامون نظارت بر بانک مرکزی از وزیر اقتصاد، توضیــح داد: وقتی هــم که از وزیر به دلیل عملکرد بانک مرکزی ســوال می‌شــود بانک مرکزی گزارشی را به وزیر ارائــه می‌کند تا او در مجلس بتوانــد توضیحات کامل را ارائه کند. حالا اگر نمایندگان قانع نشوند یا به وزیر کارت زرد می‌دهند یا در نهایت او را استیضاح می‌کنند. اما باید توجه داشــت که این امر درست و منطقی نیست چراکه رئیس کل بانک مرکزی باید خودش پاسخگوی عملکرد نهاد تحت هدایتش باشد و مجلس باید اهرم‌هایی را برای مورد پرســش قرار دادن بانک مرکزی به طور مستقیم و بدون واسطه داشته باشد.

سازکار برگزاری دادگاه‌های بانکی

این کارشناس امور بانکی با برشمردن اهرم‌های نظارتی بانک مرکزی روی عملکرد بانک‌ها اظهار کرد: نظارت این بخش علاوه‌بر نهادهایی مانند دیوان محاسبات، سازمان بازرســی کل کشــور و ســایر نهادهای نظارتی از سوی دادستانی بانک مرکزی هم انجام می‌شود. بانک مرکزی درحال‌حاضر یک دادستانی دارد که مسئولیت رسیدگی بــه تخلفات بانک‌های دولتی و خصوصی را برعهده دارد و دبیــرکل بانــک مرکزی هم در حکم دادســتان امور را اداره می‌کند.

کاووســی در پایان رویه برگزاری دادگاه‌های بانکی را توضیح داد و گفت: در مرحله نخست معاون نظارتی بعد از تخلفــات، تذکــرات لازم را به بانک‌ها ارســال می‌کند و در صــورت رعایت نشــدن آنها، گزارشــی را به رئیس کل بانــک مرکزی به‌عنوان رئیس دادگاه بانکی می‌دهد، سپس رئیس کل با ارائه نامه‌ای به دادستانی هیات‌مدیره بانک‌های متخلف را به این دادگاه آورده و سرانجام رأی صادر می‌شــود. این رویه همین حالا در جریان است اما معمولا رســانه‌ای نمی‌شــود، چون بحث امنیت پولی و بانکی کشــور هم در میان اســت و به همین دلیل خیلی به عرصه عمومی کشیده نمی‌شود.

> در دوره‌های پیشین مجلس وزرای اقتصاد بیشترین کارت زرد و اخطارها را از بهارستانی‌ها گرفته‌اند و یکی از مهم‌ترین دلایل پاسخگویی این نهاد درباره نحوه عملکرد بانک مرکزی در حوزه مدیریت و نظارت بر بانک‌های کشور بوده است

سخن پایانی...

نمایندگان مجلس شــورای اســلامی در دوره‌های گذشــته و اهالی فعلی بهارســتان بارها از نارســایی قوانین برای پاســخگو کردن بانک مرکزی به نمایندگان گله کرده‌اند چراکه براساس قواعد، مجلس امکان احضار، پرسش یا استیضاح رئیس کل بانک مرکزی را نداشته و دستش برای حسابرسی از این نهاد سیاســت‌گذار پولی و بانکی کشــور کوتاه است. دولت نیز همواره با ایجاد کانالی برای دسترسی راحت مجلس به بانک مرکزی مخالفت کرده و وزیر اقتصاد را به‌عنوان مسئول پاسخگویی در قبال عملکرد بانک مرکزی به نمایندگان معرفی کرده است.

از همین رو است که در دوره‌های پیشین مجلس وزرای اقتصاد بیشترین کارت زرد و اخطارها را از بهارســتانی‌ها گرفته‌اند و یکی از مهم‌ترین دلایل آن پاسخگویی این نهاد درباره نحوه عملکرد بانک مرکزی در حوزه مدیریت و نظارت بر بانک‌های کشــور بوده اســت. کارشناســان بر این باورند که اگر این واســطه برداشــته شــود امکان نظارت بر بانک مرکزی برای نمایندگان فراهم خواهد شــد و نیازی به حســاب خواستن یک نهاد از مسئول دیگری نخواهد بود.

یادداشت

بانک مرکزی و نظارت بر بانک‌ها

احمد حاتمی یزد
مدیرعامل اسبق بانک صادرات

مدتی اســت که بحث ترازنامه‌های ناســالم بانک‌هــا و خلــق پــول از ســوی بانک‌هــای خصوصــی از تریبون‌هــای مختلــف شــنیده می‌شــود که واکنش‌های زیــادی را نیز در پی داشته است. البته این ماجرا از سال‌های دور در نظــام بانکی ایران تبدیل به یکی از اصلی‌ترین معضلات شده بود اما به‌تازگی با شدت گرفتن رونــد رو بــه رشــد نقدینگی و تشــدید تورم، برخی مسئولان اقتصادی کشور انگشت اتهام را به‌ســوی بانک‌های خصوصی گرفته و آنها را به‌عنوان یکی از متهمان اصلی تورم سرسام‌آور این روزهای اقتصاد ایران معرفی می‌کنند.

اما باید توجه داشــت که خلــق پول عمدتا از ســوی بانــک مرکزی انجام می‌شــود، پولی کــه بانک مرکزی در اختیــار دولت یا بانک‌ها بگذارد نیز پایه پولی را افزایش می‌دهد و حالا بانک‌ها به پشــتوانه این نقدینگی اقدام به ارائه تسهیلات می‌کنند.

این تســهیلات به متقاضیــان، به‌صورت وام داده می‌شــود که به‌عنوان ســپرده در حساب می‌تواننــد آن را هزینه کننــد، اما طرف دیگر معامــلات (ملک، خــودرو و...) نیــز تبدیل به ســپرده‌گذاران جدید می‌شــوند که بخشی از پول‌شــان را در بانک‌هــا اندوخته‌اند و بانک‌ها نیــز می‌تواننــد بار دیگــر به پشــتوانه همان سپرده‌گذاران اقدام به اعطای وام کنند.

در این سلســله‌مراتب بانک‌هــا امکان ارائه ۱۰۰درصــدی منابــع به‌عنوان تســهیلات را ندارنــد چراکــه بخشــی از آن بایــد به‌صورت ســپرده در اختیار بانک مرکزی بماند یا اینکه صــرف هزینه‌های جاری بانک شــود؛ بنابراین پولی که بانک مرکزی در ابتدا به آنها داده بود از این طریق بازمی‌گردد و البته باعث می‌شود برابر با مبلغی که در مرحله اول پرداخت شده بود به نقدینگی کشور اضافه شود.

تــا زمانی کــه بانک مرکزی این پــول را به بانک‌ها ندهد، خلق پولی هم انجام نمی‌شــود و در نتیجــه پایه پولــی افزایش پیدا نمی‌کند. تنها در شــرایطی بانک مرکزی این پول را در اختیار بانک‌ها قرار می‌دهد که عملکرد خوبی در امر مدیریت و انضباط مالی نداشــته باشند و حساب‌شــان نزد بانک مرکزی منفی باشــد. در ایــن صورت بانک مرکزی یا اقدام به کمک می‌کند یا دســت به تنبیه این بانک‌ها می‌زند؛ از همین رو اســت که معتقــدم بانک مرکزی ابزارهای لازم برای کنترل و نظارت بر بانک‌ها را در اختیار دارد.

بنابــر آنچه گفته شــد نتیجه می‌گیریم تنها نهــادی که می‌تواند جلــوی افزایش نقدینگی را بگیــرد یا بــه افزایش آن دامــن بزند بانک مرکزی است زیرا بدون همکاری بانک مرکزی با بانک‌ها یا دولت امکان رشــد نقدینگی وجود ندارد.

به‌دلیــل ناتوانی بانک مرکزی در امر برخورد با بانک‌ها اســت که می‌بینیم مدام مســئولان این نهاد تقصیر را به گردن بانک‌های خصوصی انداخته و آنها را عامل اصلی افزایش نقدینگی معرفی می‌کنند.

وقتی بانک‌ها حساب‌شــان منفی می‌شود و هزاران میلیارد تومان بدهکار می‌شــوند، بانک مرکزی به‌دلیل نگرانی از ناآرامی‌های اجتماعی سعی می‌کند به این بانک‌ها کمک کند.

اگــر بانک مرکزی بــه یکباره جلوی فعالیت این دســت بانک‌ها را بگیرد، سپرده‌گذاران به حســاب‌های خود دسترســی نخواهند داشت و شــاهد ناآرامی‌هایی در بین اقشــار مختلف خواهیم بود.

در این زمینه هیچ تفاوتی هم بین بانک‌های خصوصــی و دولتــی نیســت. خیلــی اوقات بانک‌های دولتی بدهی‌های بســیار بیشــتری نسبت به خصوصی‌ها دارند که جبران‌شان کار بسیار سختی است.

در زمینــه مطالبات معوق هم بانک مرکزی بایــد با قدرت و قاطعیت بیشــتری اقدام کند تــا بانک‌ها بــه متقاضیان با ریســک بالا وامی پرداخت نکنند.

در نهایت باید یادآور شد که بانک‌ها در برابر دولت نیز ضعف به خرج می‌دهند و در صورت درخواســت دولت کســری بودجه را با انتشار پول و قرض دادن به دولت جبران می‌کنند که این کار هم باعث افزایش نقدینگی می‌شــود. از همین رو اســت که گفته می‌شــود مشــکل نقدینگی و خلق پول در سیســتم بانکی ایران پیچیدگی‌های شــدید و زیادی داشــته و حل این معضل به‌سادگی عملی نمی‌شود.

باجه خبر

مسئولیت اجتماعی مدیریت بیمه «ما»

شــرکت ســهامی بیمه «ما» در پنجمیــن کنفرانس ملی فرهنگ ســازمانی با رویکرد مدیریت در شرایط بحران موفق به دریافت جایزه مســئولیت اجتماعی مدیریت شد. براساس ایــن گزارش، جایزه مســئولیت اجتماعــی مدیریت به پاس اتخاذ تدابیر اندیشمندانه در راستای ایفای تعهدات، اقدامات انسان‌دوســتانه و عملکرد مناســب در زمینه مسئولیت‌های اجتماعــی و همچنیــن تلاش‌هــای شــبانه‌روزی کارکنان و افزون‌بر ۳۰۰۰ نماینده در راســتای عمل به اســتراتژی‌های تبیین‌شــده و مدیریت بحران در زمان شــیوع کووید ۱۹ به بهاری‌فر مدیرعامل شرکت اعطا شد.

افزایش اقساط کالاکارت بانک مهر ایران

امــکان افزایش اقســاط کالاکارت‌های ۶ماهــه بانک مهر ایران به ۱۲ ماه فراهم شــد. به گــزارش روابط‌عمومی بانک قرض‌الحســنه مهر ایران، افراد معرفی‌شده از سوی اشخاص حقوقی می‌توانند با تودیع مبلغی در ســپرده معرفی‌شده نزد بانک برای افزایــش بازپرداخت کالاکارت‌هــای ۶ماهه اقدام کنند. این افزایش متناســب با مدت‌زمان و مبلغ تودیع شده است. بر همین اســاس، امکان پرداخت تسهیلات کالاکارت با بازپرداخت ۱۲ ماهه برای پذیرندگان ۶ ماهه فراهم شــده است. مشتریان محترم می‌توانند با مراجعه به شعب بانک مهر ایران برای این کار اقدام کنند.

تفاهمنامه سه‌جانبه همکاری

همزمان با برگزاری دومین نمایشــگاه و همایش تخصصی حمایت از ساخت داخل در صنعت پتروشیمی در جزیره کیش، تفاهمنامــه همــکاری بانک صادرات ایران با شــرکت صنایع پتروشــیمی خلیج‌فارس و انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران (استصنا)، به امضا رسید. به گزارش روابط‌عمومی بانک صادرات ایران، تفاهمنامه بانک صادرات ایران با شرکت صنایــع پتروشــیمی خلیج‌فارس از ســوی حجت‌اله صیدی، مدیرعامل بانک صادرات ایران و جعفر ربیعی، مدیرعامل این شــرکت در حضور فعالان صنعت پتروشــیمی به امضا رسید که برمبنای آن، ســقف تســهیلات و تعهدات بانک صادرات ایران تا ۱۰۰ هزار میلیارد ریال افزایش یافت. همچنین سقف میزان گشایش اعتبارات اسنادی داخلی ریالی به این شرکت و شــرکت‌های تابع به ۵۰ هزار میلیارد ریال و ســقف صدور انواع ضمانتنامه برای این شــرکت تــا ۲۰ هزار میلیارد ریال ارتقا داده شد.

قدردانی از روسای موفق بانک سرمایه

در یازدهمین گردهمایی روســای موفق شــعب بانک‌های کشور که با موضوع «مدیریت شعب در دوران اشاعه ویروس کرونا» از ســوی موسســه آموزش عالی بانکــداری ایران به صورت مجازی برگزار شد، از ۵ نفر از روسای شعب برتر بانک ســرمایه قدردانی شد. به گزارش روابط‌عمومی بانک سرمایه، یازدهمین گردهمایی روسای موفق شعب بانک‌های کشور به روال هر سال و به همت موسسه عالی آموزش بانکداری ایران به‌صورت آنلاین و با عنوان «مدیریت شــعب در دوران شیوع ویــروس کرونا» و با رویکردهای مهندســی مجدد فرآیندها، برنامه‌ریزی اقتضایی، دستورالعمل‌های بهداشتی، فناوری‌های نویــن، حمایت و همدلی و دورکاری بــا حضور رئیس کل و مدیران بانک مرکزی، مدیران عامل و دیگر مدیران بانک‌ها و نیز روســای موفق شعب از تمامی بانک‌های کشور ۲۶ بهمن ۱۳۹۹ برگزار شد و ۵ نفر از روسای برتر شعب بانک سرمایه مورد قدردانی قرار گرفتند.

تمدید تسهیلات خرید مسکن

بانک مســکن از ۲۵ دی به مناسبت سالروز تاسیس بانک مســکن، طرح اعطای تسهیلات خرید مسکن به صورت توأم (بدون ســپرده و اوراق گواهی حق تقدم استفاده از تسهیلات مسکن) در دستور کار شعب بانک قرار گرفته است.

به گزارش هیبنا، سقف تسهیلات یادشده در مرکز استان، برای خرید انفرادی ۸۰ میلیــون تومان و برای زوجین ۱۶۰ میلیون تومان و در شهرستان‌های استان برای خرید انفرادی ۶۰ میلیون تومــان و برای زوجین ۱۲۰ میلیون تومان اعلام شــد. پرداخت تسهیلات خرید مسکن بدون سپرده به نحوی اســت که ۵۰ درصد مبلغ تســهیلات از محــل اوراق گواهی حق تقدم اســتفاده از تسهیلات مسکن و ۵۰ درصد مابقی از محل منابع بدون ســپرده (درمجموع تا سقف‌های تسهیلات خرید مســکن اوراق گواهی حق تقدم) پرداخت می‌شود. به این ترتیب متقاضیان فقط برای نیمی از تســهیلات نیازمند خرید اوراق هستند.

بیمه دانا دوباره برتر شد

شــرکت ســهامی بیمه دانا بار دیگر در جمع ۱۰۰ شرکت برتر کشــور قرار گرفت. به گــزارش روابط‌عمومی بیمه دانا، براســاس گزارش مرکز رتبه‌بندی شــرکت‌های برتر سازمان مدیریت صنعتی و برمبنای شــاخص فروش و درآمد در سال ۱۳۹۸، بیمه دانا با کســب رتبــه ۵۸ بار دیگر در جمع ۱۰۰ شرکت برتر کشــور قرار گرفت. بیمه دانا با کسب ۴۷ هزار و ۵۳۱ میلیارد ریال پرتفو، بر جایگاه پنجاه‌وهشــتمین شرکت برتر کشور تکیه زد.

جشــنواره مســئولیت اجتماعــی نرم‌افــزار فام باعنوان «قدردانم» آغاز شد

نرم‌افزار پرداخت فام (پویانگام ملل) از جشنواره مسئولیت اجتماعــی خــود رونمایــی کرد. بــه گــزارش روابط‌عمومی موســســه اعتباری ملل به نقل از روابط‌عمومی شرکت تجارت الکترونیک و فناوری اطلاعات ملل، این جشــنواره که از ۲۵ بهمن ۱۳۹۹ و همزمان با ولادت امام محمد باقر(ع) آغاز شد، با هدف ترغیب کاربران به نصب، وفادارســازی و در راســتای یک پیام فرهنگی با مضمون قدردانی از عزیزان و انسان‌های زحمتکشــی که به نوعی در زندگی ما نقش داشته‌اند برگزار می شــود. در بازه برگزاری این جشنواره که در مناسبت‌های مهمــی همچون ولادت حضــرت علی(ع) و روز پــدر، اعیاد شــعبانیه و در آستانه یک‌ســالگی زحمات و جانفشانی‌های کادر درمــان برگزار شــده، شــرکت‌کنندگان با شــرکت در یک بازی به شــکل جدول کلمــات متقاطع ۳ صفت بارز این شــخصیت‌های نیکو را تشخیص داده و با تشخیص هر صفت ۲۰ امتیاز و با انجام هر تراکنش در فام ۱۰ امتیاز قرعه‌کشی دریافــت خواهند کرد. کاربران می‌تواننــد تا هر زمان که ۳ صفت را درست تشخیص دهند در بازی شرکت کنند و پس از کســب امتیازات کامل، با نصب نرم‌افزار فام (پویانگام ملل) از امتیازات کسب‌شــده برای شــرکت در قرعه‌کشی بهره‌مند شــوند. این جشــنواره تا ۲۱ اســفند روز مبعث رسول مکرم اســلام(ص) ادامه دارد و علاقه‌مندان می‌توانند با مراجعه به صفحه fampayment.com در این مسابقه شرکت کرده و از جوایز نفیس آن بهره‌مند شوند.

شنبه
۲ اسفند ۱۳۹۹- ۸ رجب ۱۴۴۲ - ۲۰ فوریه ۲۰۲۰-شماره ۱۷۳۵-پیاپی ۳۰۵۳

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر: عاطفه خسروی

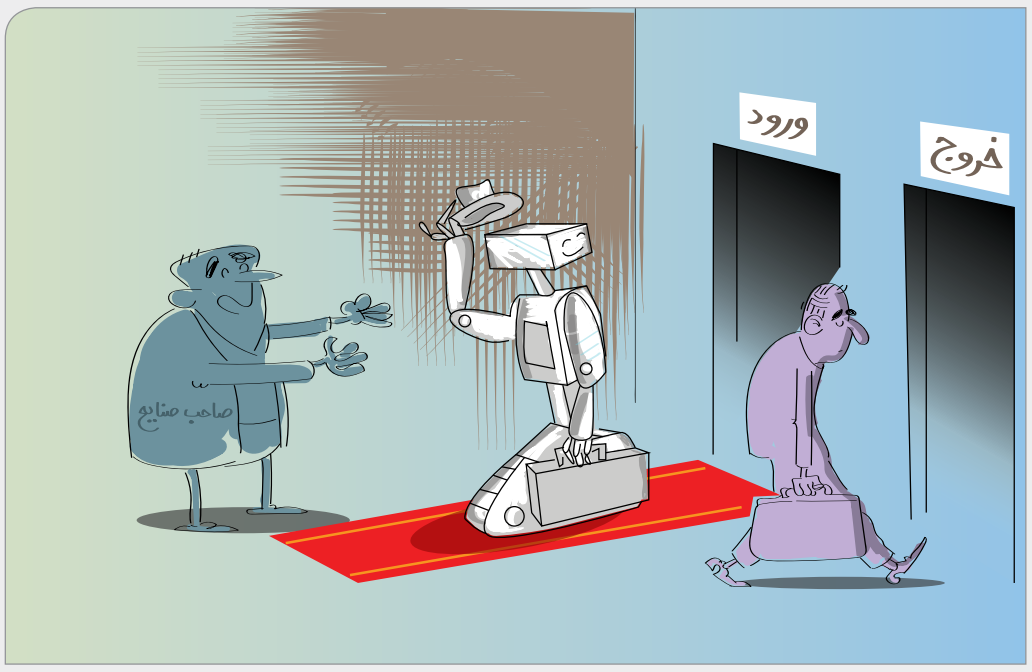
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲ - نمابر آگهی‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کدپستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir آگهی: ads@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: شرکت چاپ رواق روشن‌مهر

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با ۶۳ امتیاز رتبه ۲
در میان روزنامه های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

کرونا و بحران امنیت غذایی در جهان

ویروس کرونا علاوه بر اینکه بحران سلامت گسترده‌ای را در جهان به بار آورده، با شکستن زنجیره‌های تامین غذا با افزایش نرخ‌ها، بحران بی‌سابقه‌ای را در امنیت غذا ایجاد کرده است.

به گزارش ایرنا، براساس گزارش جدید سازمان غذا و کشاورزی سازمان ملل متحد (فائو) بهای مواد غذایی در آخرین ماه سال میلادی ۲۰۲۰ برای هفتمین ماه متوالی همچنان بالا بود و محصولات لبنی و روغن‌های نباتی بیشترین افزایش نرخ را داشتند. شاخص نرخ غذا در سازمان فائو در این ماه به‌طور متوسط ۱۰۷.۵ درصد بود که ۲.۲ درصد نسبت به ماه قبل از آن (نوامبر) افزایش نشان می‌داد. در سراسر سال ۲۰۲۰ میانگین این شاخص که تغییرات ماهانه در بهای بین‌المللی مواد غذایی را نشان می‌دهد، ۹۷.۹ درصد بود که نسبت به ۳ سال گذشته افزایش نشان می‌داد و ۳.۱ درصد نسبت به سال ۲۰۱۹ بیشتر بود؛ هر چند که هنوز بیش از ۲۵ درصد کمتر از اوج افزایش بهای غذا در سال ۲۰۱۱ بود. قیمت صادراتی اقلامی همچون گندم، ذرت، سورگوم یا ذرت خوشه‌ای و برنج در دسامبر افزایش داشت که بخشی از آن به‌دلیل نگرانی از شرایط رشد این محصولات و چشم‌انداز تولید محصول در امریکای جنوبی و شمالی و فدراسیون روسیه بود.

براساس مقیاس سالانه، نرخ صادرات برنج در سال ۲۰۲۰ به نسبت سال قبل از آن ۸.۶ درصد افزایش یافت، در حالی که قیمت‌های صادراتی محصولاتی همچون ذرت و گندم نیز به ترتیب ۷.۶ و ۵.۶ درصد نسبت به سال ۲۰۱۹ افزایش داشت. شاخص نرخ روغن نباتی فائو در دسامبر ۴.۷ درصد افزایش یافت تا به بالاترین سطح خود نسبت به سپتامبر ۲۰۱۲ برسد. علاوه بر محدودیت‌های موجود در کشورهای بزرگ تولیدکننده روغن نخل، تجارت بین‌المللی تحت تأثیر افزایش شدید مالیات صادرات در اندونزی قرار گرفت. قیمت‌های بین‌المللی روغن سویا به‌دلیل اعتصاب‌های طولانی‌مدت در آرژانتین که بر فعالیت‌های بندری تاثیر گذاشت، تا حدی افزایش یافت. این شاخص در سال ۲۰۲۰ به‌طور متوسط ۱۹.۱ درصد بیشتر از سال قبل بود. شاخص نرخ لبنیات فائو در دسامبر برای هفتمین ماه متوالی، افزایش ۳.۲ درصدی داشت که نسبت به همه طبقه‌بندی‌های شاخص قیمتی این سازمان بیشتر بود. این مسئله به‌دلیل افزایش تقاضای جهانی این محصولات و نیز تقاضای داخلی در اروپای غربی بوده است. با این حال در سراسر سال ۲۰۲۰ شاخص بهای لبنیات به‌طور میانگین یک درصد کمتر از سال ۲۰۱۹ بوده است. گزارش جدید فائو نشان داد بهای مواد غذایی در یک روند متوالی افزایش داشته است.

فائو در گزارش سپتامبر (شهریور) خود اعلام کرد بهای غذا برای ۳ ماه متوالی در ماه اوت (مرداد) افزایش یافته و به بالاترین رقم نسبت به فوریه ۲۰۲۰ رسیده است.

این سازمان در گزارش خود خاطرنشان کرد افزایش بهای مواد غذایی به‌دلیل تقاضای بیشتر و ضعیف‌تر شدن ارزش دلار بوده است. به‌گفته کارشناسان، هرچند فشاری در زمینه کمبود غذا وجود ندارد اما تاثیر همه‌گیری بر زنجیره تامین و محدود کردن ترددها باعث آسیب به مزارع شده است. پیش‌تر بانک جهانی هشدار داده بود همزمان با بحران کرونا اختلال در زنجیره تامین مواد غذایی در کشورها و شوک‌های دیگری که بر تولید غذا تاثیر گذاشته‌اند، به همراه از دست دادن درآمدها باعث تنش‌های شدید و بروز خطراتی برای امنیت غذایی در بسیاری از کشورها شده است. بحران کرونا به‌همراه محدودیت‌هایی که از جمله در زمینه تردد و فاصله اجتماعی ایجاد کرده، نه‌تنها باعث افزایش قابل‌توجه بیکاری و از دست رفتن چشمگیر درآمد بسیاری از مردم شده، بلکه تغییر الگوی هزینه‌های مصرف‌کنندگان و سطح تورم قیمتی را به‌دنبال داشته که به‌طور خاص بر عرضه و تقاضای محصولات و نیز نرخ آنها تاثیر گذاشته است. اختلال در زنجیره تولید به‌دلیل شیوع کووید-۱۹ در کنار تقاضای شدید از سوی مصرف‌کنندگان، نرخ غذا و کالاهای پزشکی را در کنار محصولات مراقبت فردی، شوینده‌ها و دستمال توالت افزایش داد اما سرعت افزایش نرخ مواد خوراکی بیشتر بوده و در سطح جهان نرخ محصولات غذایی در اوت ۲۰۲۰ به طور متوسط ۵.۵ درصد بیشتر از اوت ۲۰۱۹ بود.

▣ محرک ناآرامی اجتماعی

افزایش نرخ مواد غذایی می‌تواند تاثیر زیادی بر سطح زندگی خانوارهای کم‌درآمد داشته باشد که به‌طور کلی بیشتر درآمد خود را صرف خرید مواد غذایی می‌کنند. حتی یک افزایش ناچیز نیز می‌تواند اعضای چنین خانوارهایی را با تصمیمات دشوار روبه‌رو کند. افزایش نرخ مواد غذایی و از دست دادن شغل ناشی از شیوع بیماری کووید-۱۹ می‌تواند پیشرفت در دستیابی به اهداف توسعه پایدار را سخت کند و حتی می‌تواند باعث ناآرامی‌های اجتماعی شود. افزایش نرخ مواد غذایی با زمان شیوع کرونا در مناطق مختلف منطقه منطبق است. با نگاهی به روند نرخ مواد غذایی در مناطق مختلف، مشخص می‌شود بهای مواد غذایی از ژانویه ۲۰۲۰ در آسیای مرکزی و جنوبی و آسیای شرقی و جنوب شرقی شروع به افزایش کرده است. این افزایش نرخ مواد غذایی با فراگیر شدن بیماری به دیگر مناطق جهان رسیده است؛ به‌عبارتی بسیاری از کشورهای آسیایی زودتر از کشورهای اروپا و امریکای شمالی و جاهای دیگر مورد حمله ناشی از بهای مواد غذایی قرار گرفتند.

▣ ماندگاری افزایش بهای مواد غذایی

پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد افزایش بهای مواد غذایی ممکن است تا سال ۲۰۲۱ ادامه یابد. کارشناسان می‌گویند به دلایل مربوط به هزینه‌های مرتبط با این همه‌گیری، بهای مواد غذایی همچنان در این سال بالا خواهد بود. در ماه‌های اولیه شیوع کرونا در امریکا پیش‌بینی شد افزایش نرخ بی‌سابقه مواد غذایی بلندمدت خواهد بود. خبرگزاری آسوشیتدپرس در گزارشی میدانی از امریکا نوشت: فروشندگان امریکایی به‌تازگی شاهد افزایش نرخ گوشت، تخم‌مرغ و حتی سیب‌زمینی بوده‌اند زیرا کرونا در کارخانه‌های پردازش مواد غذایی و شبکه‌های توزیع اختلال ایجاد کرده است. این گزارش افزود: به‌طور کلی نرخ مواد غذایی در امریکا افزایش قابل‌توجهی داشته که در ۴۶ سال گذشته بی‌سابقه بوده و تحلیلگران هشدار می‌دهند نرخ گوشت به‌ویژه همچنان بالا خواهد بود زیرا کشتارگاه‌ها تلاش می‌کنند سطح تولید را همزمان با تدابیری برای حفظ سلامت کارگران این بخش حفظ کنند.

از فضای مجازی

سقوط رفاه دلاری جامعه به ۱۶ سال پیش

هزینه دلاری مصرف خصوصی در ۶ ماه نخست ۹۹ به پایین‌ترین حد خود در ۱۶ سال گذشته رسیده است. این متغیر که معرف رفاه اقتصادی جامعه است، از سال ۹۷ روند نزولی خود را آغاز کرده و تاکنون ادامه داده است.

هزینه مصرف خصوصی به قیمت‌های جاری در نیم‌سال ابتدایی سال ۹۹ در آمارهای بانک مرکزی، ۷۶۰ هزار میلیارد تومان گزارش شد که نسبت به ۶ ماه نخست سال قبل ۲۹.۱ درصد رشد را ثبت کرده است.

این شاخص از تولید ناخالص داخلی در سمت مخارج، به‌نوعی معرف رفاه افراد در مقاطع زمانی متفاوت است.

چنانچه هزینه‌های جاری این بخش برمبنای متوسط نرخ دلار در هر نیم‌سال محاسبه شود، می‌توان وضعیت رفاه در هر بازه را با جدا کردن اثر دلاری بر زندگی افراد جامعه ارزیابی کرد. اکنون سوالی که مطرح است اینکه این مقایسه چه نمایی را از رفاه اشخاص به‌صورت دلاری به تصویر می‌کشد؟ هزینه مصرف خصوصی در سمت مخارج به‌صورت سرانه برای هر نفر در نیمه نخست امسال ۹ میلیون و ۳۳ هزار تومان برآورد شد. این رقم طبق گزارش بانک مرکزی به قیمت‌های جاری محاسبه شده است.

از سوی دیگر متوسط نرخ دلار در بازار آزاد طبق محاسبات این بانک در همین مقطع، ۱۹ هزار و ۸۲۴ تومان بوده است.

حاصل تقسیم این دو متغیر بر یکدیگر رفاه اشخاص را در ۶ ماه نخست سال ۹۹ به‌صورت دلاری بیان می‌کند. طبق این معادلات، رقم به‌دست آمده برای هر نفر حدود ۴۵۵ دلار به‌دست می‌آید.

در صورتی که این محاسبه برای تمام دوره‌های دیگر تا سال ۸۳ انجام شود، می‌توان وضع رفاه اشخاص را با تمام نوسانات دلاری در ۱۶ سال گذشته سنجید.

البته باتوجه به اینکه عامل فصل می‌تواند در بالا و پایین کردن این متغیر تاثیرگذار باشد، بهتر است نیمه نخست امسال را با ۶ ماه ابتدایی تمام ادوار گذشته مقایسه کرد.

مقایسه هزینه مصرف خصوصی دلاری از سال ۸۳ تاکنون نشان می‌دهد در نیمه نخست سال ۹۹ کمترین سطح رفاه ایرانیان رقم خورده است. این متغیر از ۶ ماه نخست سال ۹۷ روندی کاهشی داشته و در ۶ ماه نخست سال گذشته به میزان ۷.۱۴ درصد افت را ثبت کرده است.

در انتها این مقایسه نشان می‌دهد در فصل بهار و تابستان ۹۹ در مجموع با رشد منفی ۱۵.۴ درصدی، رفاه اشخاص با حذف اثر دلار به کمترین حد خود در ۱۶ سال گذشته تنزل پیدا کرده، این در حالی است که در مقطع مورد بررسی بیشترین رفاه به ۶ ماه نخست سال ۹۰ تعلق داشته که در حد هزار و ۴۸۴ دلار برای هر نفر بوده است.

دریچه

یک قرن انتظار برای خرید خانه

برآوردهای جدید از نسبت متوسط نرخ مسکن به درآمد سالانه خانوارها در پایتخت نشان می‌دهد تهرانی‌ها با احتساب نرخ فعلی پس‌انداز و در صورت رشد یکسان نرخ و درآمد -احتمال بسیار بعید- ۱۰۹ سال طول می‌کشد تا بتوانند صاحب خانه شوند. این شاخص در اواخر دهه ۷۰ حدود ۱۲ سال بود. فاصله زمانی تا خرید مسکن در کشور نیز سنجش و با عرف جهانی مقایسه شده است.

درخصوص سهم مسکن از سبد هزینه‌ای خانوارها در یک شرایط معمول، مسکن ۲۵ تا ۳۰ درصد را به خود اختصاص می‌دهد اما این میزان در کشور ما به‌ویژه پایتخت بسیار بالاتر از عدد متعارف است. با محاسبه سهم هزینه اجاره مسکن در سبد هزینه‌ای خانوارها در شهر تهران در سال ۹۹، خانوارها برای اجاره یک واحد مسکونی ۸۰ مترمربعی دوسوم هزینه خانوار را صرف این موضوع کردند. این میزان در سال ۹۸ در پایتخت، با محاسبه متوسط متراژ ۷۵ مترمربع، برابر با ۵۶ درصد بود، این در حالی است که متوسط افزایش درآمد سالانه خانوار نسبت به میانگین رشد اجاره‌بها در تهران و کشور کمتر بوده است.

براساس برآوردهای صورت گرفته متناسب با نسبت نرخ مسکن به درآمد سالانه خانوارها، هم‌اکنون در صورتی که یک فرد ۱۰۰ درصد درآمد خود را در تهران برای خرید مسکن پس‌انداز کند، ظرف مدت ۲۲ سال قادر به خرید مسکن خواهد بود، این در حالی است که با محاسبه یک‌سوم درآمد خانوارها به‌عنوان پس‌انداز با هدف خرید مسکن این دوره به ۶۶ سال می‌رسد. در کشور نیز این میزان با محاسبه پس‌انداز ۱۰۰ درصد درآمد خانوار به حدود ۱۰ سال رسیده، در حالی‌که این دوره با پس‌انداز یک‌سوم درآمد فعلی خانوار معادل ۲۸ سال برآورد می‌شود. مدت زمانی که افراد با پس‌انداز یک‌سوم درآمد خود در سال ۹۸ قادر به خرید مسکن بودند ۵ سال کمتر از این دوره انتظار در سال جاری و معادل ۲۳ سال بود. این میزان که در پایتخت در سال جاری به ۶۶ سال افزایش یافته، در سال گذشته ۴۹ سال معادل نزدیک نیم قرن بود که هم‌اکنون ۱۷ سال افزایش یافته است.

در سال جاری باتوجه به برآورد رشد ۳۰ درصدی درآمد خانوارها، این میزان به‌طور متوسط در شهر تهران به سالانه ۱۰۵ میلیون تومان رسیده و در کشور نیز حدود ۷۰ میلیون تومان است. براساس گزارش رسمی مربوط به میزان درآمد و هزینه‌های متوسط خانوارها، این میزان در سال گذشته در تهران معادل ۸۱ میلیون تومان و در کشور معادل ۵۴ میلیون تومان اعلام شده بود. آمارها نشان می‌دهد در خوش‌بینانه‌ترین شرایط هم‌اکنون خانوارهای تهرانی با پس‌انداز یک‌سوم درآمد سالانه خود ۶۶ سال زمان می‌برد تا بتوانند یک واحد مسکونی معمولی با متراژ ۸۰ مترمربع خریداری کنند، این در حالی است که در سال جاری به‌دلیل دشوارتر شدن وضعیت معیشت خانوارها و تورم بالا، نرخ پس‌انداز خانوارها به ۱۰ درصد کاهش یافته است. با این نرخ پس‌انداز دوره انتظار برای خرید مسکن به بیش از ۲ قرن یعنی ۲۱۹ سال افزایش خواهد یافت. در واقع با نرخ پس‌انداز ۱۰ درصدی، در شهر تهران، ۲۱۹ سال طول خواهد کشید که فرد بتواند یک واحد مسکونی ۱۰۰ مترمربعی تملک کند. البته با فرض اینکه نرخ مسکن در طول ۲ قرن تغییر نکند یا رشد نرخ مسکن در این مدت معادل رشد درآمد سالانه فرد متقاضی باشد. اما در یک حالت بینابینی یعنی در شرایطی که فرد نه با نرخ ۱۰ درصد فعلی و نه با نرخ ۳۰ درصد قبلی، بلکه با نرخ بینابینی ۲۰ درصد، اقدام به پس‌انداز کند، دقیقا بیش از یک قرن زمان برای خانه‌دار شدن موردنیاز است. ایران دارای یکی از بحرانی‌ترین و بدترین شرایط از لحاظ شاخص دسترسی به مسکن در میان کشورهای دنیا است. در سال ۲۰۱۹ بزرگ‌ترین نهاد بانکی سوئیس با عنوان بانک UBS در یک بررسی مربوط به شاخص جهانی حباب مسکن و میزان رشد نامتعارف نرخ مسکن در کشورهای جهان وضعیت بازار مسکن در ۲۴ کلانشهر اصلی جهان را مورد بررسی و مطالعه قرار داد. نتیجه این مطالعه نشان می‌دهد شهرهایی که طول دوره دسترسی خانوارها به مسکن در آنها بیشتر از ۱۰ سال باشد، در وضعیت بحرانی قرار دارند.

در این مطالعه هنگ‌کنگ به‌دلیل آنکه دوره انتظار خانوارها برای خانه‌دار شدن در آن به‌طور متوسط ۲۱ سال به‌طول می‌انجامد، به‌عنوان بحرانی‌ترین شهر از میان ۲۴ شهر مورد بررسی معرفی شد.

لندن و پاریس نیز در این مطالعه به‌دلیل آنکه دوره انتظار خانوارها برای خانه‌دار شدن در آنها به‌طور متوسط ۱۴ و ۱۵ سال به طول می‌انجامد، شهرهایی با شرایط نامتعارف به لحاظ دسترسی خانوارها به مسکن معرفی شدند. در توکیو نیز طول دوره دسترسی خانوارها به مسکن ۱۱ سال اعلام شد.

منبع: مجمع فعالان اقتصادی ایران

یادداشت

چنبره مرگ بر گرده زندگی

فاطمه امیراحمدی- روزنامه‌نگار: مرگ چنبره زده بر گرده زندگی و خیال رفتن ندارد. مهمانی است که آمده و قصد میزبانی دارد. مانده است تا چشم‌ها را خیره کند و خیال‌ها را در بند خود نگه دارد.

همدست ناامیدی، استرس و اضطراب و نگرانی را به تک‌تک مردم حقنه می‌کند. عید نوروز، ولنتاین و کریسمس برایش فرقی نمی‌کند، این ملت و آن ملت هم ندارد؛ کادوها همه یکی است. خنده‌ها را کشته، صورت‌ها را نیمه کرده و حق زندگی را زیاده‌خواهی می‌داند.

جهانگردی است که می‌خزد؛ از شرق به غرب از شمال به جنوب. بر همه جا احاطه دارد؛ کشور توسعه‌یافته و جهان سومی ندارد. فقیر و متمول برایش یکی است. غول نیست اما خون‌آشام است. باوجود کوچکی اشتهایی سیری‌ناپذیر دارد. به جان زندگی افتاده و حق حیات را می‌مکد. تغذیه می‌کند و هر بار شیرین‌کاری خود را با جهشی شگفت‌انگیز، به ثبت می‌رساند تا بفهماند تکرار برای او بی‌معنی است. از هیچ دارو و دوایی هم واهمه ندارد. آدمیزاد شده پله ترقی‌اش.

تاجداری و حکمرانی او ذاتی است. خصلتش پنهانی عمل کردن است. به‌معنای واقعی نفوذی است. مفهوم «نمی‌دانی از کجا خوردی» را خوب شیرفهم کرده است. الکل شده برف شادی‌مان. دیوانه‌وار هر روز و هر لحظه جشن تولد اوست. با ۲۰۲۰ آمد تا از همان ابتدا، نمره قبولی‌اش را ثبت کند.

چه خوش‌باور بودیم که باورش نداشتیم. حالا با رفتن عزیزان‌مان باورمان هم از جنسی دیگر شده است. حالا از هر عطسه و سرفه‌ای دچار وحشت می‌شویم، هر زنگی به‌مثابه ناقوس مرگ می‌ماند. ناخودآگاه منتظر هستیم. حالا دیگر انتظار به‌معنای رویش نیست، معناها دگرگون شده‌اند. سیاهی، عادت چشم‌ها شده و گوش‌ها پر از تسلیت و نصیحت به صبوری. نه‌تنها روان‌ها که جان‌ها هم خسته‌اند. آیا پایانی برای این لحظات هست؟

بی‌تردید نام کرونا بر حافظه تاریخ ماندگار خواهد شد.

هشدار

کرونا سوار بر موج سهل‌انگاری

سهل‌انگاری شهروندان در رعایت پروتکل‌ها و دستورالعمل‌های بهداشتی باعث ایجاد موج چهارم کرونا در بسیاری از مناطق شهرستان کهگیلویه شده است.

به گزارش ایرنا، در روزهای نخست شیوع کرونا، ترس از کشندگی ویروس کرونا سبب شد مردم با مشارکت و همدلی با مسئولان در اجرای اقدام‌های پیشگیرانه و رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی تا حدود زیادی بر این ویروس غلبه کنند.

در ماه‌های گذشته بی‌توجهی مردم به رعایت پروتکل‌های بهداشتی، موج دوم و سوم شیوع کرونا را در کشور، از جمله شهرستان کهگیلویه رقم زد؛ به‌طوری که با نگاهی به آمار شاهد افزایش تعداد افراد بستری و فوت‌شدگان ناشی از بیماری کووید ۱۹ در این مدت بودیم.

تلاش رسانه برای آگاهی‌رسانی و انتشار اخبار مربوط به خطرات بیماری و همه‌گیر شدن این ویروس با کمک فضای مجازی باعث افزایش سطح آگاهی مردم در یک ماه گذشته شد و شمار افراد مبتلا و فوت‌شدگان کاهش چشمگیری یافت. رعایت پروتکل‌های بهداشتی توسط مردم و پرهیز از حضور غیرضروری در معابر عمومی و تجمع‌ها، در کنار محدودیت‌های کرونایی صنوف دسته‌های شغلی ۲، ۳ و ۴، کاهش شیوع بیماری کووید ۱۹ را در پی داشت و وضعیت بسیاری از مناطق به رنگ‌های نارنجی، زرد و آبی تغییر یافت.

اما در زمانی که برخی افراد فکر کردند شیوع کرونا کاهش یافته و دیگر همه‌گیری کووید ۱۹ وجود ندارد، از رعایت نکات بهداشتی غافل شدند و از سویی وارد شدن گونه‌های جهش‌یافته این بیماری، زنگ خطر ایجاد موج چهارم کرونا را در سراسر کشور به‌صدا درآورده است.

بسیاری خیز چهارم کرونا را بسیار خطرناک و کشنده‌تر از دیگر پیک‌ها دانسته و بر این نکته تاکید دارند که سهل‌انگاری مردم روند صعودی شیوع این ویروس جهش‌یافته را تشدید می‌کند. براساس اخبار منتشر شده انتقال ویروس انگلیسی کرونا سریع بوده و قابلیت چسبندگی آن روی مخاط انسان بیشتر است.

در این بین شاید نقش مهم و تاثیرگذار رسانه‌ها در آگاهی‌بخشی و تولید محتوا در این راستا کمتر از نقش خادمان سلامت نباشد و به همین دلیل بهره‌گیری از ظرفیت‌های رسانه‌ای برای آگاهی‌بخشی عمومی نسبت به اثرات این ویروس مرگبار باید افزایش یابد. البرز، همین استان همسایه تهران زنگ خطر موج چهارم و ورود کرونای انگلیسی به کشور را با جدیت به صدا درآورد. چند روز پیش سخنگوی ستاد مقابله با کرونای استان البرز با اشاره به مرگ ۲ هموطن در البرز و قزوین بر اثر کرونای انگلیسی اعلام کرد زنگ خطر این ویروس در کشور به صدا درآمده و باید بیش از پیش اقدامات پیشگیرانه را جدی بگیریم. علیرضا سلیمانی اظهار کرد: قرار است در استان‌های همجوار قزوین از جمله البرز محدودیت‌های کرونایی به‌صورت جدی‌تر اعمال شود.

وی با بیان اینکه تاکنون تنها یک مورد مرگ بیمار مبتلا به ویروس کرونای انگلیسی در استان البرز ثبت شده، گفت: این بیمار از شهرستان آبیک قزوین به بیمارستان هشتگرد البرز انتقال یافت که نتایج آزمایشات مثبت بودن ویروس انگلیسی را تایید کرد.

سخنگوی ستاد مقابله با کرونای استان البرز با اشاره به اینکه فرد متوفی از شهروندان عادی بوده و مسافرتی به خارج از کشور نداشته، این حادثه را زنگ خطری برای کل کشور و استان‌های همجوار قزوین دانست.

وی اظهارکرد: هرچند پس از این مورد، نمونه دیگری از کرونای انگلیسی در البرز مشاهده نشده اما این دلیلی بر بی‌خطری این ویروس نخواهد بود.

وی یادآور شد: البته هوشمندی کارکنان درمان استان البرز موجب شد فرد مبتلا به ویروس کرونای انگلیسی به‌موقع شناسایی شود و اقدامات قرنطینه‌ای برای اطرافیان و کارکنان درمانی به‌عمل آمد.

سلیمانی گفت: چندین مورد مشکوک به کرونای انگلیسی در البرز برای تست آزمایشگاهی مورد بررسی قرار گرفت که خوشبختانه تاکنون نتایج منفی بوده است. وی درباره چگونگی انتقال کرونای انگلیسی به برخی مناطق کشور گفت: در شهر تهران نمونه‌هایی که شناسایی شدند سابقه مسافرت به کشورهای خارجی از جمله انگلیس را داشتند اما نمونه‌ای که در استان البرز شناسایی شد، سابقه مسافرتی به خارج از کشور نداشت.

مجموع این عوامل نشان می‌دهد ویروس انگلیسی در کشور وجود دارد و اینکه چه مقدار در گردش است و چند نفر مبتلا شده‌اند در آینده مشخص خواهد شد. به هرحال زنگ خطر به صدا درآمده و می‌بایست پروتکل‌ها را جدی‌تر رعایت کرد.